

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

**Tekno-milliyetçilik ve Keskin Güç Bağlamında Çin'in
Dijital İpek Yolu**

Yüksek Lisans Tezi
Mahmud Kamacı

Ekim 2023

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

**Tekno-milliyetçilik ve Keskin Güç Bağlamında Çin'in
Dijital İpek Yolu**

Yüksek Lisans Tezi
Mahmud Kamacı

Danışman
Doç. Dr. Fatih Bayram

Ekim 2023

TEZ JÜRİSİ ONAYI

Mahmud Kamacı tarafından hazırlanan “Tekno-milliyetçilik ve Keskin Güç Bağlamında Çin’in Dijital İpek Yolu” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı’nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Fatih Bayram
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Doç. Dr. Arzu Al
Marmara Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir Yılmaz
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 12 / 09 / 2023

BEYANLAR

Yazım ve Kaynak Gösterme Kılavuzu Beyanı

Danışmanlığımda yazılan bu tezin APA yazım ve kaynak gösterme kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak yapılandırıldığı ve bu kılavuzun metin içi kaynak gösterme standartlarının bu tezde tutarlı olarak uygulandığı tarafımdan incelenerek teyit edilmiştir.

İmza

Doç. Dr. Fatih Bayram

Etik İlkeler Sadakat Beyanı

Hazırladığım bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Mahmud Kamacı

ÖZET

Tekno-milliyetçilik ve Keskin Güç Bağlamında Çin'in Dijital İpek Yolu

Kamacı, Mahmud

Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Fatih Bayram

Ekim 2023

Dijital İpek Yolu (DİY), Çin'in bağlantılılığı artırmayı, kalkınmayı teşvik etmeyi ve Çin'in teknolojik hakimiyetini genişletmeyi amaçlayan Kuşak ve Yol Girişimi (KYG)'nin kilit bir bileşenidir. DİY, Çin tarafından stratejik hedeflerine ulaşmak ve tekno-milliyetçi gündemini ilerletirken küresel dijital ekonomi üzerinde etkili olmak için bir araç olarak görülmektedir. Bununla birlikte, DİY'in başarısına veri egemenliği, siber güvenlik ve Çin'in teknolojiyi keskin bir güç ve dijital otoriterlik için kullanma riski gibi endişeler de dahil olmak üzere tartışmalar eşlik etmiştir. Bu tez, Çin'in Dijital İpek Yolu girişimini tekno-milliyetçilik ve keskin güç bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Çin'in stratejik teknoloji kullanımı ve manipülatif taktiklerinin küresel güç dengesini nasıl yeniden şekillendirebileceği, demokratik normlara nasıl meydan okuyabileceği ve uluslararası ilişkileri nasıl etkileyebileceği araştırılacaktır. Teknoloji firmaları arasında artan rekabet ve jeopolitik gerilimler göz önüne alındığında, DİY'in sonuçlarını keskin güç ve tekno-milliyetçilik bağlamında ele almanın önemli olduğu görülmektedir. Bu çalışma, Çin'in tekno-milliyetçi politikalarının ve keskin güç kullanımı stratejisinin sonuçlarını analiz ederek, küresel rekabetin değişen dinamiklerinin ve dijital otoriterliğin yükselişiyle ilişkili potansiyel risk ve fırsatların daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çin, Dijital İpek Yolu, Tekno-milliyetçilik, Keskin Güç, Dijital Egemenlik

ABSTRACT

China's Digital Silk Road in the Context of Techno-nationalism and Sharp Power

Kamacı, Mahmud

Master's Thesis, Department of International Relations

Supervisor: Associate Prof. Fatih Bayram

October 2023

The Digital Silk Road (DSR) is a key component of China's Belt and Road Initiative (BRI), which aims to increase connectivity, promote development and expand China's technological dominance. The BRI is seen by China as a means to achieve its strategic goals and influence the global digital economy while advancing its techno-nationalist agenda. However, the success of the DSR has been accompanied by controversy, including concerns over data sovereignty, cybersecurity, and the risk of China using technology for brute force and digital authoritarianism. This thesis aims to examine China's Digital Silk Road initiative in the context of techno-nationalism and sharp power. It will explore how China's strategic use of technology and manipulative tactics can reshape the global balance of power, challenge democratic norms and influence international relations. Given the increasing competition among technology firms and geopolitical tensions, it is important to consider the consequences of DIY in the context of sharp power and techno-nationalism. By analyzing the consequences of China's techno-nationalist policies and its strategy of the use of brute force, this study aims to contribute to a better understanding of the changing dynamics of global competition and the potential risks and opportunities associated with the rise of digital authoritarianism.

Keywords: China, Digital Silk Road, Technonationalism, Sharp Power, Digital Sovereignty

ÖNSÖZ

Tez yazma sürecim boyunca her zaman beni motive eden ve desteklerini sunan çok kıymetli aile üyelerime ve yakın arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca göstermiş olduğu sabrı ve ilgisinin yanında yüksek bilgi birikimiyle desteğini esirgemedi her zaman yanımda olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Fatih Bayram'a teşekkürlerimi sunarım.

Değerli Jüri Üyeleri Doç. Dr. Arzu Al ve Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir Yılmaz hocalarıma savunma esnasında verdikleri çok değerli ve öğretici geri bildirimleri ve çalışmama yapmış oldukları katkıları için teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET

ABSTRACT

ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ	x
GİRİŞ	1
LİTERATÜR TARAMASI.....	5
BÖLÜM 1: DİJİTAL İPEK YOLU’NA GENEL BİR BAKIŞ	10
1.1. DİJİTAL İPEK YOLU HAKKINDA TEMEL BİLGİLER VE TARİHSEL ARKA PLAN.....	10
1.2. DİJİTAL İPEK YOLU İÇİN ÖNEMLİ TARİHLER.....	13
1.3. DİJİTAL İPEK YOLUNUN TEMEL AMAÇLARI VE PROJELER	15
1.4. DİJİTAL BAĞLANTILILIK VE ALTYAPI GELİŞTİRME	16
1.4.1. 5G Teknolojisi.....	19
1.4.2. Akıllı Şehirler ve Akıllı Limanlar	21
1.4.3. Deniz Altı Fiber-Optik Kablolar.....	24
1.4.4. Uydu Sistemleri: BeiDou	27
1.4.5. Bulut Teknolojisi ve Veri Merkezleri.....	29
1.4.6. Yapay Zekâ ve Büyük Veri	31
1.5. TİCARET	34
1.6. FİNANS	35
1.7. İNSANLARIN KALPLERİ.....	37
1.8. POLİTİKA	38
1.8.1. Dijital Yönetişim	39
1.8.2. Siber Güvenlik.....	40
1.8.3. Data Paylaşımı.....	41
1.9. ÇİN’İN DİJİTAL EKONOMİSİ VE DİJİTAL İPEK YOLU	42

BÖLÜM 2: ÇİN'İN TEKNO-MİLLİYETÇİLİK VE KESKİN GÜÇ	
POLİTİKALARI.....	47
2.1. ÇİN'İN TEKNO-MİLLİYETÇİLİK POLİTİKALARI.....	47
2.1.1. Tekno-milliyetçiliğin Tanımı ve Kavram Tartışması	47
2.1.2. Çin ve Tekno-milliyetçilik.....	49
2.1.3. Çin'in Tekno-milliyetçilik Anlayışı ve Dijital İpek Yolu.....	54
2.1.4. Bir Tekno-milliyetçilik Politikası olarak Made in China 2025	57
2.1.5. Çin'in 'China Standarts 2035' Planı	58
2.2. ÇİN'İN KESKİN GÜÇ STRATEJİSİ	61
2.2.1. Uluslararası İlişkilerde Güç Yaklaşımları: Sert Güç, Yumuşak Güç, Akıllı Güç ve Keskin Güç	61
2.2.2. Keskin Gücün Tanımı ve Özellikleri	62
2.2.3. Yumuşak Güç ve Keskin Güç.....	64
2.2.4. Sert Güç ve Keskin Güç	67
2.2.5. Akıllı Güç ve Keskin Güç	71
2.2.5. Çin'in Keskin Güç Stratejisi.....	73
2.3. DİJİTAL İPEK YOLU VE KESKİN GÜÇ UNSURLARININ	
KULLANILMASI	75
2.3.1. Dijital Otoriterlik ve Dijital Egemenlik	79
2.3.2. Bilgi Manipülasyonu ve Sansür	81
2.3.3. Dikkat Dağıtma – Yeni Bir Anlatı Oluşturma	84
2.4. DİJİTAL İPEK YOLU, TEKNO-MİLLİYETÇİLİK ve KESKİN GÜÇ	85
BÖLÜM 3: BÖLGESEL VAKA ANALİZLERİ.....	87
3.1. AFRİKA	87
3.2. ASYA.....	94
3.3. AVRUPA	104
SONUÇ	110
KAYNAKÇA.....	116

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AIIB: Asian Infrastructure Investment Bank / Asya Altyapı Yatırım Bankası

ASEAN: The Association of Southeast Asian Nations / Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği

AUC: African Union Comission / Afrika Birliği Komisyonu

BRI: Belt and Road Initiavtive

CAC: Cyberspace Administration of China / Çin Siber Uzay İdaresi

CPEC: China–Pakistan Economic Corridor / Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru

ÇKP: Çin Komünist Partisi

DİY: Dijital İpek Yolu

DPI: Digital Public Infrastructre / Dijital Kamu Altyapısı

DSR: Digital Silk Road

EMEA: Europe, Middle East, and Africa / Avrupa, Orta Doğu ve Africa

KYG: Kuşak ve Yol Girişimi

MIC 2025: Made in China 2025

NATO: North Atlantic Treaty Organization

NDRC: Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu

PEACE: Pakistan & East Africa Connecting Europe

ŞİÖ: Şangay İşbirliği Örgütü

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Dijital İpek Yolu’nun Ana Unsurları.....	16
Şekil 2. Dijital İpek Yolu’nun Teknoloji Altyapısı.....	17
Şekil 3. Sunulan 5G Standartlarının Sayısı.....	20
Şekil 4. Dünyadaki Başlıca Ülke ve Bölgelerde İnşa Halindeki Akıllı Şehirlerin Oranına İlişkin İstatistikler.....	22
Şekil 5. ABD ve Çin’in Fiber Optik Ağları.....	25
Şekil 6. Çinli teknoloji Şirketlerinin Veri Merkezi Sayıları.....	30
Şekil 7. Şirketlerin 2023 Yılı İlk Çeyrek Bulut Altyapısı Hizmeti Gelirleri.....	31
Şekil 8. Çin’in Yeni Teknolojiler için Yaptığı Yatırım Miktarı	33
Şekil 9. G-20 Ülkelerinin 2016 Yılı için Toplam Dijital Ekonomi Değeri	43
Şekil 10. Çin’in Dijital Ekonomi Pazar Büyüklüğü (2005-2021).....	45
Şekil 11. Çin’in AR-GE Çalışmaları İçin Yaptığı Harcamalar.....	50
Şekil 12. Çin’in Fikri Mülkiyet Hakları Ödemeleri	52
Şekil 13. Sert Güç Endeksi 2021	68
Şekil 14. Sert Güç Kapasitesi Değişim Grafiği.....	69
Şekil 15. Asya Kıtasında Basın Özgürlüğü.....	83
Şekil 16. Çin’in Dijital İpek Yolu Harcamalarının Ülkelere Göre Dağılımı.....	88
Şekil 17. Bölgesel Düzeyde Toplam 5G Kullanıcı Sayısı.....	95
Şekil 18. Çin, Hong Kong ve Singapur’un Endonezya’ya Yaptığı Yatırım Değerleri	102
Şekil 19. Çin’in Batı Balkanlardaki Projelerine Yaptığı Harcamalar	107

GİRİŞ

Dünya tarihinde doğunun kadim medeniyetlerinden olan Çin'in modern tarihte özellikle Mao döneminden beri dışa kapalı olması nedeniyle uzun süre dünyadaki diğer devletler ile bağı zayıf kalmıştır. Çin son yıllarda uyguladığı küresel ekonomik politikalar ile güçlü bir ekonomiye sahip olmak adına önüne gelen tüm fırsatları değerlendirmiş ve modern dünyanın en önemli politik figürlerinden biri haline gelmeyi başarmıştır. Bu başarıyı devam ettirmek adına, yeniliklere açık bir tutumla ve sahip olduğu ekonomik güç ile uluslararası politikada uzun vadede ulaşmak istediği çıkarları için her türlü yatırımı yapmaktan çekinmeyen bir strateji izlemeye başlamıştır. Çin, teknolojinin gelişimi, kaçınılmaz olarak dijitalleşmenin gün geçtikçe daha fazla ön plana çıkması ve internetin günlük hayatın bir parçası haline gelmesi ile küresel dijital ortamda da önemli bir oyuncu olarak kendine yer edinmiştir.

Çin'in en büyük uluslararası yatırımlarından biri olan Kuşak ve Yol Girişimi'nin geniş bir parçası olan Dijital İpek Yolu ile Çin, dünyada kendi standartlarıyla uyumlu bir dijital ekosistem kurmayı, teknoloji transferini ve yerli inovasyonu kolaylaştırmayı ve bilgi ve iletişim kanalları üzerinde kontrol sahibi olmayı amaçlamaktadır. Dijital İpek Yolu girişimi, Çin'in tekno-milliyetçi gündemini desteklemek ve keskin güç etkisini genişletmek için bir platform görevi görmektedir. Bunun da küresel yönetim, uluslararası ilişkiler ve dijital ortam üzerinde önemli etkileri olacaktır.

Tezin amacı, Çin'in Dijital İpek Yolu, tekno-milliyetçilik politikaları ve keskin gücünün kesişimine dair kapsamlı bir analiz sunmak ve bu gelişmelerin küresel yönetim ve uluslararası ilişkilerin geleceği üzerindeki etkilerini araştırmaktır. Dijital İpek Yolu, altyapı geliştirme ve bağlantı projeleri yoluyla Çin'in ekonomik ve jeopolitik etkisini genişletmeyi amaçlayan Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'nin önemli bir bileşenidir. Tekno- milliyetçilik, yerel teknolojik gelişmeyi teşvik etmeyi ve ulusal güvenlik çıkarlarını korumayı amaçlayan bir politika yaklaşımıdır. Keskin güç ise diğer ülkeleri askeri olmayan yollarla etkilemeyi ve kontrol etmeyi amaçlayan bir stratejidir. Literatürde yeni bir kavram olarak öne

ıkan keskin g kavramının incelenmesi Çin'in dijital bağlantılarını geliştirmeye yönelik yatırımlarının amaçları hakkında bilgi edinmek ve çıkarımlar yapmak açısından oldukça önemlidir.

Bu tez, bu üç konunun kesişimini inceleyerek, Çin'in stratejik hedeflerini gerçekleştirmek ve küresel dijital manzarayı şekillendirmek için Dijital İpek Yolu'nu nasıl kullandığına dair incelikli bir anlayış sağlamayı amaçlamaktadır. Tez, özellikle Çin'in Dijital İpek Yolu'nu kendi teknolojik standartlarını geliştirmek ve diğer ülkelere teknoloji transfer etmek için nasıl kullandığını ve aynı zamanda diğer ülkelerin dijital altyapısı ve bilgi akışları üzerinde etki ve kontrol sağlamak için nasıl kullandığını araştıracaktır.

Tezde ayrıca Çin'in Dijital İpek Yolu'nu dijital egemenlik, dijital otoriterlik, bilgi maniplasyonu ve sansür, ekonomik baskı ve borç diplomasisi gibi keskin g gündemlerini ilerletmek için nasıl kullandığı da incelenecektir. Tez, Çin'in Dijital İpek Yolu'nu tekno-milliyetçi ve keskin g gündemlerini ilerletmek için nasıl kullandığını inceleyerek, Çin'in uluslararası arenada teknolojik ve jeopolitik bir g olarak yükselişinin küresel toplum üzerindeki etkilerine ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Tez, Çin'in Dijital İpek Yolu, tekno-milliyetçilik politikaları ve keskin gücünün kesiştiği noktaların kapsamlı ve eleştirel bir analizini ortaya koyarken bu gelişmelerin küresel yönetişim ve uluslararası ilişkilerin geleceği üzerindeki etkilerine dair değerlendirmeler sunmaktadır. Bununla birlikte tez, Çin'in küresel dijital ortamdaki rolü ve bunun uluslararası düzen üzerindeki etkisi konusunda süregelen tartışmalara katkıda bulunacaktır.

DİY ile ilgili akademik literatür detaylı şekilde irdelendiğinde, DİY'in KYG projelerinin gölgesinde kaldığı görülmektedir. KYG projelerinden farklı olarak, DİY kapsamında erişilebilir bilgilere sahip, çok sayıda proje bulunmamaktadır. Bununla beraber, girişimin stratejik ve ekonomik etkilerinin anlaşılması için uluslararası düzeyde dahi yeterli bir akademik ilgi gösterilmediği görülmektedir. Türkçe literatürde ise DİY hakkında, girişimin kapsamına giren projeler veya ilgili enerji, güvenlik, ekonomi, ticaret vb. konuların dolaylı şekilde çalışmalara dahil edilmiş olduğu görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden birinin

Dijital İpek Yolu'nun henüz yeni ve önemi bilinmeyen bir girişim olması olarak kabul edilebilir. Bir diğer sebep ise Türkiye'nin henüz DİY kapsamında çok fazla yatırım almamış olmasıdır. Türkiye'nin bölgedeki diğer ülkelerle kıyaslandığında süregelen bir projeye resmi bir şekilde dahil olmadığı görülmektedir. Sonuç olarak, literatürde DİY, Kuşak ve Yol Girişimi veya Yeni İpek Yolu'na kıyasla şu ana kadar yayınlanmış çalışmalarda arka planda kalmıştır. DİY'in KYG'nin geleceği için en önemli ayaklarından biri olması nedeniyle Türkçe literatüre de katkıda bulunmak amacı ile bu konuda çalışma yapılarak özel bir şekilde ele alınması gerektiği görülmektedir.

Tez hazırlanırken yeni bir konu olan Dijital İpek Yolu hakkındaki çalışmaların da oldukça güncel ve yeni hazırlanmış olduğu görülmektedir. Birincil kaynaklardan olan The International Institute for Strategic Studies tarafından 2022 yılında 'The Adelphi Series' öncü akademik araştırma serileri kategorisinde yayınlanan 'The Digital Silk Road China's Technological Rise and the Geopolitics of Cyberspace' kitabı çalışmada kullanılan ana kaynakların başında gelmektedir. Kitapta, karmaşık olarak görülen Dijital İpek Yolu projesi, farklı alanlarda uzmanlıklara sahip akademisyen, araştırmacı, diplomat ve dış politika analizcileri tarafından kapsamlı ve titiz bir şekilde ele alınmış ve DİY'in amaçları, Çin'in dijital yatırımları ve reformları, DİY'in Kuşak ve Yol Projesi içindeki konumu ve önemi, Çin'in teknoloji şirketlerinin devlet politikaları ile olan ilişkileri, dijital otoriterlik ve güvenlik konularında ayrıntılı bilgiler ortaya konmuştur.

Çalışmanın birinci bölümünde Dijital İpek Yolu hakkında kapsamlı bir bakış açısı sunulması amaçlanmıştır. DİY fikrinin oluşumu, Kuşak ve Yol Girişimi ile ilişkisi, amaçları ve bileşenleri açıklanmıştır. Altyapı geliştirme, Çin'in uluslararası dijital bağlantılılık oluşturmak istemesinin amacı, e-ticaret ve ticaretin kolaylaştırılması gibi alt başlıklarda DİY kapsamında olan bazı ülkedeki temel projelerden örnekler vererek DİY'in bölgesel ve küresel anlamda nasıl bir etkiye sahip olduğu tartışılmıştır. DİY bileşenleri açıklanırken çeşitli enstitülerin rapor ve çalışmaları kaynak olarak kullanılmış ve konu ile ilgili uzmanların yorumlarına başvurulmuştur. Bu platformların en önemlilerinden biri ise üyeleri, şirket yöneticileri, gazeteciler, eğitimciler ve öğrenciler, sivil ve dini liderler ve diğer ilgililer için dış politika konularda bağımsız çalışmalar yapan düşünce

kuruluşu olan Dış İlişkiler Konseyi'dir. Kuruluşa dahil olan uzmanların hazırladığı çeşitli blog yazıları ve raporlar, uluslararası düzeyde Çin'in Dijital İpek Yolu ile ilgili yapılan çalışmalara önemli bir katkı sağlamaktadır. Özellikle tezin birinci bölümünde DİY'in ortaya çıkış süreci, Çin için önemli haline gelmesi ve bunun uluslararası konjonktürde yol açabileceği sorun ve fırsatlara dair konular ele alınırken bu çalışmalardan yararlanılmıştır.

Tekno-milliyetçilik ve keskin güç kavramları ikinci bölümde bir başlık altında değerlendirilmiştir. İlk olarak tekno-milliyetçilik kavramı ve bunun Çin'in teknolojik hakimiyet arayışıyla ilişkisini tartışılmıştır. DİY'in Çin'in yerli inovasyonu, teknoloji transferini ve dijital kapasite geliştirmeyi teşvik ederek tekno-milliyetçi hedeflerini ilerletmesi için nasıl bir platform işlevi gördüğü açıklanmıştır. Çin'in kendi teknolojik standartlarına ulaşmak için gerçekleştirdiği projeler ve Chinese Technology Standards 2035 gibi bu standartları dünyaya yayma politikaları incelenmiştir ve bu konuda literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Keskin güç kavramının anlatıldığı kısımda ise keskin gücün kapsamı, yumuşak güç, sert güç ve akıllı güç ile farkları ve kavramın uluslararası ilişkilerin şekillenmesindeki rolü açıklanmaya çalışılmıştır. Çin'in dijital teknolojilerini, standartlarını ve yönetim modellerini diğer ülkelere ihraç ederek keskin gücünü yansıtmak için DİY'i ne şekilde kullanmak istediği analiz edilmiştir. Bölümün son kısmında ise Çin'in DİY aracılığıyla keskin güç kullanmasının küresel dijital yönetim, internet özgürlüğü ve siber güvenlik üzerindeki potansiyel etkilerini tartışılmıştır.

Üçüncü bölümde tezle ilgili vaka çalışmaları ve örnekler ele alınmıştır. DİY, tekno-milliyetçilik ve keskin güç arasındaki etkileşimi göstermek için bölgesel düzeyde örnekler incelenmiştir. Çin'in KYG güzergâhındaki ülkelerdeki dijital yatırımlarının ve projelerinin etkisini ve bu projelerin Çin'in tekno-milliyetçi politikalarını ve keskin güç hedeflerine ulaşılabilirliği tartışılmıştır.

Sonuç bölümünde ise tezin ortaya koymak istediği ana bulgular özetlenmiş ve politika yapıcılar, işletmeler ve araştırmacılar için Dijital İpek Yolu'nu tekno-milliyetçilik ve keskin güç bağlamında anlamının önemi vurgulanmıştır.

LİTERATÜR TARAMASI

Uluslararası literatürdeki çalışmalar incelendiğinde ise yaygın bir şekilde görülen durum, DİY'in KYG'nin küresel hedefleri ve Çin'in "Going Out" politikası doğrultusunda başka bir itici güç oluşturduğu yönündedir (Shen, 2018). Ancak bazı eleştirmenler bu politikayı tutarlı bir kavram ve politikadan ziyade geniş bir 'her şeyi kapsayan' bir slogan olarak değerlendirmektedir. Bu görüşe göre politika girişiminin kapsamlı nitelendirmesinin çok sıkı bir şekilde birbirine bağlı olmadığını ve tutarlı bir stratejiden ziyade retorikle bağlantılı olduğunu düşünmektedir. Politika hedefleri muğlak ve geniş olarak değerlendirilmiştir. Politika hedefleri muğlak ve geniş olarak değerlendirilse dahi DİY'in fiber optik kablolar, akıllı şehirler, gözetim teknolojisi, internet özellikli cihazlar, e-ticaret, telekomünikasyon ve diğer hizmetleri içeren birtakım önemli teknolojik yatırımlara öncülük eden bir teşebbüs oluşturduğu genel olarak kabul edilmektedir.

Çin'in Dijital İpek Yolu ve teknolojik yatırımlara öncülük etmedeki rolü dijital ticaret, dijital altyapı ve gelişmekte olan teknolojilerle ilgili çeşitli faaliyetleri kapsamaktadır. Cheng (2022), DİY'in dijital ekonominin gelişimini teşvik etme ve dijital standartlar ve yönetim kuralları oluşturma potansiyelinin altını çizmektedir. Triolo (2020), Çinli teknoloji şirketlerinin DİY'deki gelişen rolünü ve küresel ekonomi, siyaset ve güvenlik üzerindeki potansiyel etkisini vurgulamaktadır. Koepp (2020), DİY'in küresel normlar üzerindeki etkisi ve Çin teknolojisine karşı oluşan tepkiyle ilgili endişeleri tartışmaktadır. Ma (2020), DİY'in stratejik hırsını ve küresel dijital mimariyi yeniden şekillendirme potansiyelini araştırmaktadır. Gordon & Meia (2022), 2021'in başlarında DİY bağlantılı projelerin devam ettiği veya planlandığı 137 ülkeyi gösterdiğini iddia etmektedir, ancak bu projelerin ne kadar önemli olduğu hakkında kesin bir yargı oluşmamıştır.

Diğer akademisyenlerin de DİY'in stratejik ve jeopolitik boyutunu araştırmış olduğu görülmektedir. Akademik literatürde, DİY politikasının ne kadar güvenlik tehdidi oluşturduğuna ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Daha uç bir bakış

açısı ise DİY'in Çin'in kendi siyasi liberal olmayan modelini siber uzaya ihraç etmek için teknolojiyi kullanması olduğu yönündedir. Bu görüş, dijital sömürgecilik olarak özetlenen politikanın yarattığı tehlikeleri vurgulamak için Çin'in kendi sınırları içinde ve dışında gözetim, sansür ve casusluk kullanımına işaret etmektedir (Wright, 2021).

Tekno-milliyetçilik ile ilgili görüşlere dair akademik çalışmalarda, Çin özel sektöründeki Huawei, ZTE, BeiDou gibi küresel teknoloji liderliğinin inşasının merkezinde yer alan şirketler için iş geliştirme stratejisi genellikle tekno-milliyetçi politika ile iç içe geçmiş olduğu genel olarak kabul edilmektedir (Naughton, 2020: 33). Bu gerçek, Çin devletinin yerel teknoloji standartlarını küresel olarak yayma çabalarında gözlemlenebilir. 5G telekomünikasyon standartları için verilen mücadele bunun en sembolik örneği olarak karşımıza çıkmaktadır (Kim et al., 2020). Yine bu eğilimin bir örneği olarak, Alibaba'nın Asya'daki uluslararasılaşmasını analiz eden Naughton (2020), bölgedeki Çin stratejisinin bir yansıması olarak Dijital İpek Yolu'nun ortaya çıktığını öne sürmektedir.

DİY, Çin'in dış politikasının önemli bir bileşenidir ve küresel dijital ekosistemde öne çıkmak için Çinli teknoloji şirketlerinden yararlanmayı amaçlamaktadır (Triolo 2020) (Ma 2020). Bununla birlikte, Pekin'in Çin teknolojisini küresel dijital mimariyi yeniden şekillendirmek ve normları rakip siber egemenlik sistemlerine doğru kaydırmak için kullanma potansiyeli hakkında endişeler dile getirilmektedir (Triolo 2020). Makalelerde ayrıca DİY'in inşasında devlet ve Çinli teknoloji şirketleri arasındaki karmaşık ittifak vurgulanmakta ve bu ittifakın hedefleri arasında endüstriyel kapasite fazlalığının azaltılması, küresel genişlemenin kolaylaştırılması ve internet destekli "kapsayıcı küreselleşmenin" teşvik edilmesi yer almaktadır (Shen 2018).

Araştırmalarda, Çin'in DİY aracılığıyla dijital ekonomide hakimiyet kurma çabaları vurgulanmakta ve küresel dijital ortamın önemli bir bölümünü etkilemeyi ve kontrol etmeyi amaçladığı belirtilmektedir (Hussain et al, 2023). Genel olarak, makaleler Çin'in stratejik hedeflerine ve Kuşak ve Yol Girişimi parçası olarak DİY'in potansiyel ekonomik etkilerine ışık tutmaktadır.

Makalelerde Çin'in hem yerel hem de uluslararası bağlamlarda etkileri olan tekno-milliyetçilik sergilediğini öne sürülmektedir. Cunha (2015), Çin'in küresel çağda, özellikle teknolojik standartları belirleme ve yenilik için rekabet etme açısından tekno-milliyetçilik politikasına önem verdiğinin altını çizmektedir. McDougall (2017), 1905 yılında Çin'in ABD mallarını boykotu sırasında milliyetçiliğin yerelleşmesini incelemekte ve teknolojinin siyasi taban ağlarını geliştirmedeki rolünü vurgulamaktadır.

Wang (2020), Çin'in bilim ve teknolojiadaki başarılarının ulusal gururu ve rejimin meşruiyetini artırmak için kullanıldığı, Çin'in resmi milliyetçilik söylemindeki son "tekno-dönüşü" araştırmaktadır. Ibata-Arens (2019), agresif STEM (Science, Technology, Education and Math) eğitim politikalarına, biyomedikal endüstrisine ve Çin'in gelişen iş ağlarında yabancı firmaların rolüne odaklanarak Çin'in ağ bağlantılı tekno-milliyetçiliğini tartışmaktadır. Genel olarak bu makaleler, Çin'in milliyetçi isteklerini şekillendirmede teknolojinin önemini ve bunun iç ve uluslararası dinamikler üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Evans (2020), tekno-milliyetçiliğin üniversiteler üzerindeki etkisi de dahil olmak üzere Çin-ABD ilişkilerindeki etkilerini araştırmaktadır. Genel olarak bu makaleler, Çin'in tekno-milliyetçiliğinin iç ve dış politikasını etkilediğini, uluslararası ilişkilerde güvenin artmasına yol açtığını, ancak aynı zamanda batı ülkeleri ile ilişkilerde belirsizlikler yarattığını öne sürmektedir.

Çin'in tekno-milliyetçilik politikası ile ilgili dijital milliyetçiliği değerlendiren Schneider (2018), arama motorlarının, çevrimiçi ansiklopedilerin, web sitelerinin, köprü ağlarının ve sosyal medya hesaplarının ve farklı aktörlerin Japonya ile uzun süreli tarihsel ilişkiyi inşa etme ve yönetme biçimleri hakkında bize neler söyleyebileceğini ampirik olarak inceleyerek dijital Çin'i ilk elden analiz etmektedir. Schneider, Çin'deki çeşitli paydaşların milliyetçi söylemleri kendi amaçları doğrultusunda şekillendirmek için dijital gücü nasıl kullandığını göstermektedir. Suttmeier (2005), Çinli teknoloji yöneticileri ve yetkilileri arasında teknoloji standartlarının teşvik edilmesine ilişkin tartışmalara odaklanmaktadır.

Uluslararası ilişkilerde yeni sayılabilecek bir kavram olan keskin güç hem yerel hem uluslararası akademik çalışmaların yeterli şekilde ele almadığı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. DİY bağlamında keskin güç kavramını ele alan ve Çin'in DİY'i keskin güç faaliyetlerini desteklemek ve ilerletmek adına kullandığını öne süren Cheney (2019), Çin'in keskin güç kullanma ve keskin gücünü artırma hedeflerinin her zaman göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmektedir. Hedef ülkelerin içişlerine nüfuz etmek ve müdahale etmek için yumuşak gücün istismar edilmesi de dahil olmak üzere keskin güç araçlarının ve mekanizmalarının kullanımı vurgulanmaktadır (Ahmed 2021). Keskin güç, demokrasilerdeki siyasi ortamları sansürleme, manipüle etme ve çarpıtma çabalarını içerirken, kendi iç alanlarını demokratik itirazlardan korur (Walker, 2018). Çin, keskin güç stratejilerinin uygulanmasında önemli bir aktördür ve dijital diktatörlüğün en bilindik örneği olarak görülmektedir (Aras, 2022). Makalelerde ayrıca, keskin gücün hedef alınan ülkelerin güvenliği ve uluslararası konumu üzerindeki olumsuz sonuçlarını en aza indirmek için karşı önlemlere duyulan ihtiyaç da tartışılmaktadır (Skoneczny & Cacko, 2021).

Çin'in keskin güç stratejisi ile yakından bağlantısı olan Çin'de dijital otoriterliğin yükselişini ve bunun sonuçları da önemli tartışma konularının arasında bulunmaktadır. Çin'in dijital kontrol önlemlerini nasıl başarıyla uyguladığını ve dijital otoriterlik modelini diğer ülkelere nasıl ihraç ettiği vurgulanmaktadır. Liropoulos (2022), Çin'in yapay zekâ ve gözetim teknolojisinde lider konumunu vurgularken, Olszewska (2023) dijital gözetimin Çin otoriterliğindeki rolünü araştırmaktadır. Kalashyan (2023), dijitalleşmenin Çin'inki de dahil olmak üzere siyasi rejimler üzerindeki etkisine odaklanırken, Zeng (2020), Çin'in yapay zekâyı benimsemesinin otoriter yönetime yönelik daha geniş stratejisinin nasıl bir parçası olduğunu tartışmaktadır. Genel olarak, bu makaleler Çin'de dijital otoriterliğin gelişimi ve etkileri hakkında fikir vermektedir.

Çin Dijital İpek Yolu girişiminin sonuçları da tartışılmaktadır. Seoane (2020), Alibaba'nın girişimi olan elektronik Dünya Ticaret Platformu'nu analiz etmekte ve bunun ABD öncülüğündeki önceki küreselleşme dalgasına meydan okumayı amaçladığını ancak çelişkiler ve potansiyel riskler taşıdığını savunmaktadır. Ly (2020), DİY'in perspektiflerini ve zorluklarını inceleyerek, ekonomik geçişi ve

bölgesel entegrasyonu artırma potansiyelini vurgulamaktadır, aynı zamanda siyaset, ideoloji, veri ve mahremiyetle ilgili risklere de dikkat çekmektedir. Ma (2020), DİY'in tanımlanmamış doğasına ve küresel ekonomi, güvenlik, yönetim ve büyük güç ilişkileri üzerindeki potansiyel etkisine odaklanmaktadır. Özetle, makaleler DİY'in küresel dijital ticareti ve bağlanabilirliği yeniden şekillendirme potansiyeline sahip olduğunu ifade etmektedir. Ancak sistemin neoliberal doğası nedeniyle Çin internet yönetişimiyle ilgili gerilimler, dışlayıcı yönleri, dijital bağımlılık ve Çin teknolojisine karşı geri itme riskleri konusunda endişeler olduğu görölmektedir.

BÖLÜM 1: DİJİTAL İPEK YOLU'NA GENEL BİR BAKIŞ

1.1. DİJİTAL İPEK YOLU HAKKINDA TEMEL BİLGİLER VE TARİHSEL ARKA PLAN

Çin ulusal çıkarlarını ve küresel nüfuzunu genişletmek amacıyla teknolojinin gücünden yararlanmaya yönelik uzun süredir devam eden bir ilgiye sahiptir. Bu kapsamda, 1980'lerin sonlarından bu yana "863 Programı" ve 2000'li yılların başında "Meşale Programı" gibi teknolojik inovasyonda hızlı ve sürekli gelişim göstermeyi ve dış dünyaya açılmayı amaçlayan birtakım politikalar yürürlüğe koymuştur (Ulusal Yüksek-Teknoloji AR-GE Programı (863 Programı, 2016) (Meşale Programı, 2023). Bu çabalar, telekomünikasyon ve altyapı çalışmaları, e-ticaret ve yapay zekâ gibi alanlarda elde edilen önemli başarılarla Çin'in küresel düzeyde teknoloji ve inovasyon önderi olan ülkelerden biri olarak ortaya çıkmasının temellerini atmıştır.

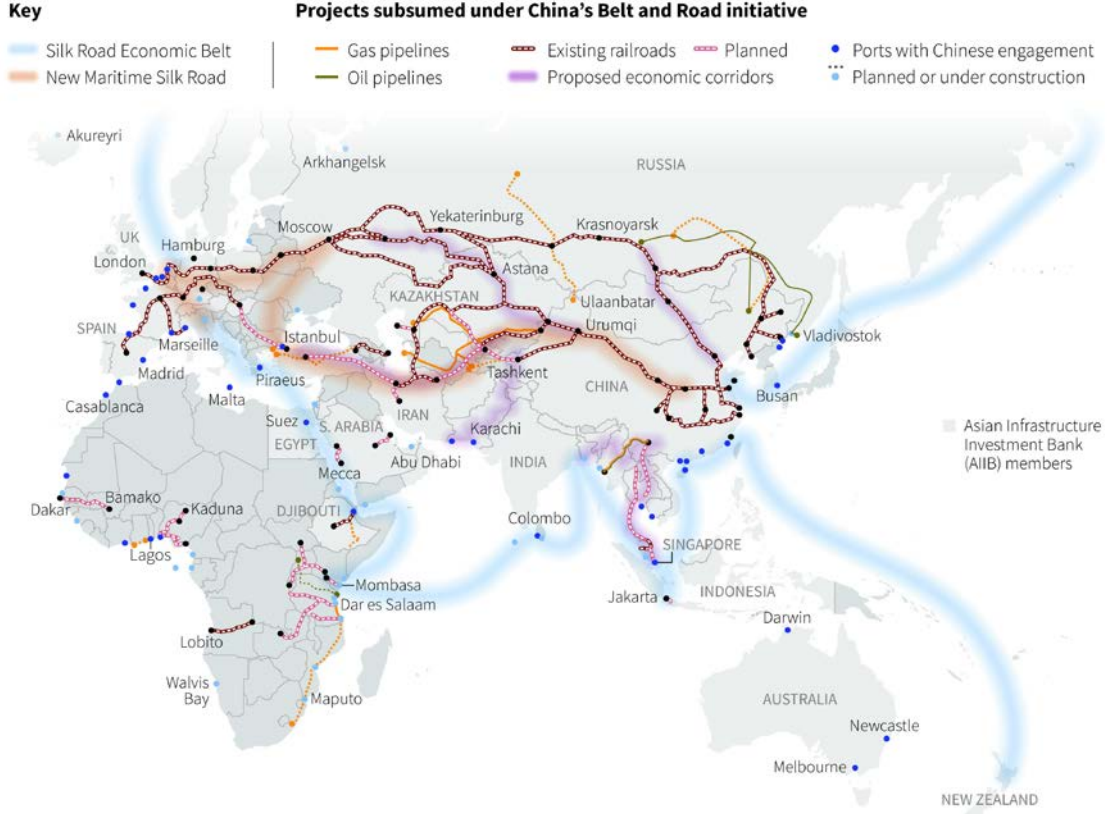
Dijital İpek Yolu, Çin'in 2013 yılında Başkan Xi Jinping tarafından başlatılan iddialı bir proje olan Kuşak ve Yol Girişimi'nin bir uzantısıdır. Kuşak ve Yol Girişimi, Asya, Avrupa ve Afrika'yı birbirine bağlamak için karayolları, demiryolları, limanlar ve enerji tesisleri de dahil olmak üzere geniş bir altyapı projeleri ağı oluşturmayı ve böylece ekonomik kalkınmayı ve bölgesel entegrasyonu teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Hillman, 2018). 2015'te tanıtılan DİY, telekomünikasyon, e-ticaret, akıllı şehirler ve yapay zekâ ile ilgili projeleri kapsayan KYG'nin dijital ve teknolojik yönlerine odaklanmaktadır (Ghiasi & Krishnamurthy, 2021).

DİY, Pekin'in küresel çapta dijital altyapı inşası yoluyla Çin Halk Cumhuriyeti'nin küresel bilgi ve iletişim teknolojisi üzerindeki kontrolünü genişletmeyi amaçlayan "Tek Kuşak, Tek Yol" stratejisinin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Ekonomik bir güç merkezi ve büyüyen ve bir teknoloji yıldızı olarak Çin, dijital altyapı geliştirme çabalarını yoğunlaştırarak küreselleşmeyi şekillendirmeyi amaçlamaktadır. DİY, Çin kamu ve özel sektöründeki çeşitli

aktörleri içeren, projelerin ilerletilmesinde Çinli dev teknoloji şirketlerinin önemli rol oynadığı çok yönlü bir girişimdir (Kayama, 2019).

Reviving the Silk Road

Announced by Chinese President Xi Jinping in 2013, the Silk Road initiative, also known as China's Belt and Road initiative, aims to invest in infrastructure projects, including railways and power grids, in central, west and southern Asia, as well as Africa and Europe.

Source: Mercator Institute for China Studies.

C. Inton, 23/04/2018

REUTERS

Kuşak ve Yol Girişimi Projeleri

Kaynak: Reuters

Tüm sürecin ana yatırımcısının Çin olduğu DİY, projeye dahil olan ülkeler ile makro düzeyde, karasal ve denizaltı veri kabloları, 5G hücresel ağlar, veri depolama merkezleri ve küresel uydu navigasyon sistemleri gibi kritik dijital altyapının geliştirilmesine ve birlikte çalışabilirliğine odaklanmaktadır. Mikro düzeyde ise e-ticaret, fintech ve edtech platformları ve uygulamalarının yanı sıra

yönlendiriciler, akıllı telefonlar ve PC'ler gibi donanımlar aracılığıyla yerel işletmeler ve tüketiciler arasındaki bağlantıyı teşvik etmektedir (Gordon & Meia, 2022).

Çin'in DİY stratejisi "Made in China 2025" ve "China Standards 2035" gibi politikalar ile desteklenerek Çin'i bir dünyada çeşitli yüksek teknoloji alanlarında küresel bir lider haline getirip uluslararası inovasyon rekabetinde birinci sırada yer almayı amaçlamaktadır (Dekker, and Okano-Heijmans, 2020). Bu strateji ile ülkenin yerel teknoloji inovasyonunu, üretimini ve işlem kabiliyetlerini geliştirmeyi amaçlayan iddialı ulusal hedefler doğrultusunda hareket edilmektedir. Bu girişimler, Çin'in ABD, Japonya ve bazı Avrupa ülkeleri gibi diğer teknoloji liderlerine olan bağımlılığını azaltarak küresel dijital düzende teknoloji önceliği ve daha fazla özerklik için kapsamlı bir vizyonun parçasıdır. DİY çoğunlukla gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere projeye dahil olan ülkelerin telekomünikasyon ağlarını, yapay zekâ yeteneklerini, bulut bilişimini, e-ticaret ve mobil ödeme sistemlerini, gözetim teknolojisini ve akıllı şehirleri geliştirerek Huawei gibi tanınmış teknoloji şirketleri de dahil olmak üzere Çinli ihracatçılara destek sağlamaktadır. Çin halihazırda en az on altı ülkeyle DİY iş birliği anlaşmaları imzalamış veya bu ülkelere DİY ile ilgili yatırımlar sağlamaya başlamıştır (Partnership on Connectivity, 2020: 13).

DİY ile ilgili yatırımlar, kritik altyapıdaki boşluğu doldurmaya yardımcı olabilir ve bu projeleri sağlayarak veya finanse edilmesine yardımcı olarak büyümeyi tetikleyebilir. Bununla birlikte, Çinli firmaların ülkelerin 5G ağlarını ve diğer altyapılarını inşa etmelerine ve birçok ülkede norm haline gelebilecek teknoloji standartlarını belirlemelerine izin verilmesiyle ilgili potansiyel riskler konusunda endişeler dile getirilmektedir. Bu riskler arasında casusluk, diğer devletlerin politikalarını zorlama ve veri ihlallerinin siyasi elitlere şantaj yapmak için kullanılma potansiyeline dair güvenlik konularında tehlike oluşturan durumlar yer almaktadır.

DİY ayrıca ülkelerin filtreleme, içerik denetleme, veri yerelleştirme ve gözetim yoluyla internetlerini daha iyi kontrol etmelerine yardımcı olabilir ve bazı ülkeler

bu internet kontrol politikalarını izlerken diğerleri internet özgürlüklerine bağlı kaldıkça küresel internetin parçalanmasını hızlandırabilir. Bu endişelere rağmen DİY, Alphabet (Google), Intel, Amazon, Cisco ve Facebook gibi ABD'li teknoloji devlerinin sahip olduğu küresel tekele bir alternatif sunarak dijital ürün ve hizmet tedarikçilerinin havuzunu genişletmektedir. DİY yatırımlarının en büyük alıcıları arasında Almanya ve İtalya gibi büyük Avrupa ekonomileri yer almaktadır ve 5G ağları, fintech ve akıllı şehir teknolojilerine odaklanmaktadır (Ghiasy & Krishnamurthy, 2021).

Sonuç olarak, Dijital İpek Yolu, Çin'in ulusal kalkınma ve küresel nüfuz için teknolojiye dayanarak yararlanma yönündeki uzun süredir devam eden çabalarına dayanmaktadır. DİY, Çin'in dijital ayak izini genişletmek ve keskin gücünü yansıtmak için yaptığı stratejik bir hamleyi temsil etmekte ve uluslararası ilişkiler, küresel rekabet ve dijital dünya düzeninin geleceğini yönetme ve küresel politik dengeyi değiştirme açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır.

1.2. DİJİTAL İPEK YOLU İÇİN ÖNEMLİ TARİHLER

Mart 2015: Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu (NDRC), Dışişleri Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı tarafından ortak olarak DİY için vizyon ortaya koyan bir beyaz kitap yayınlamıştır. Bu kitapta bir "Information Silk Road"ın geliştirilmesi ve sınır ötesi optik kabloların ve telekomünikasyon ağlarının, kıtalararası denizaltı kablo projelerinin ve uydu geçiş yollarının inşa edilmesi çağrısında bulunuldu. Ardından Çin Siber Uzay İdaresi (CAC) direktörü Lu Wei Çin-AB dijital iş birliği toplantısında ‘siber uzayda bir ipek yolu olarak dijital bir ipek yolu inşa edebileceklerini’ ifade etmiştir (State Council, 2015).

Mart 2016: Çin Devlet Konseyi tarafından yayınlanan 13. Beş Yıllık Ulusal Bilişim Planı dahilinde güneybatı ve güney Çin'den Guangxi eyaleti üzerinden ASEAN ülkelerine uzanan bir internet bağlantı projeleri demeti olması amaçlanan bir "Online İpek Yolu" ve Çin-ASEAN Bilgi Limanı inşasına ilişkin planlar ortaya konmuştur. Çin Devlet kurumlarından NDRC, CAC, Çin Sanayi

ve Bilişim Teknolojileri Bakanlığı ve Guangxi eyaleti hükümeti Eylül 2015'te Çin ve ASEAN  lkeleri arasındaki siber uzay iş birliğine de vurgu yapan bir Çin-ASEAN Bilgi Limanı Forumu'na öncülük etmiştir. Plana dahil olarak ayrıca, Çinli internet şirketlerinin KYG partneri ülkeleri arasında internet ve telekomünikasyon bağlantılarını geliştirmek için tam katılımını teşvik edilmiştir (The 13th Five-Year Plan, 2016).

Mayıs 2017: D Y stratejisini ilk kez Pekin'deki açılış konuşmasında dile getiren Çin Devlet başkanı Xi, "21. yüzyılın dijital ipek yolunu" yaratmanın KYG içindeki kritik rolünü tekrarlamıştır. Xi, dijital ekonomi, yapay zekâ, nanoteknoloji ve kuantum bilişim gibi  nc  alanların daha fazla entegre edilmesi ve KYG kapsamında büyük veri, bulut bilişim ve akıllı şehirlerin gelişiminin ilerletilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir (Xi Jinping, 2017).

Aralık 2017: Çin, Pekin'in daha somut bir D Y vizyonu  er evesi olarak Wuzhen'de düzenlenen 4.Dünya İnternet Konferansı'nda KYG Dijital Ekonomi İş birliği Girişimi'ni başlatmış ve Çin D Y konseptini daha geniş bir şekilde entegre etmek ve ilerletmek için konferansı fırsat olarak görmüştür. Dijital İpek Yolu, Kuşak ve Yol Girişiminin önemli bir parçası haline gelmiştir. Çin, Mısır, Laos, Suudi Arabistan, Sırbistan, Tayland, Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri ile Kuşak ve Yol Dijital Ekonomi Uluslararası İş birliği Girişimi'ni başlatmıştır. Dijital İpek Yolu'nun inşasını g clendirmek için 16 ülke ile iş birliği anlaşmaları imzalamıştır (The Belt and Road Initiative Progress, Contributions and Prospects-Belt and Road Portal, 2019).

Eylül 2018: Çin-Afrika İşbirliği Forumu, zirve bildirisinde Çin ve Afrika  lkeleri arasında bulut bilişim, büyük veri, akıllı şehirler, denizaltı kabloları ve veri merkezleri gibi konularda daha fazla işbirliği yapılması çağrısında bulunulmuştur (Forum on China-Africa Cooperation Dakar Action Plan, 2022).

Nisan 2019: İkinci Kuşak ve Yol Forumu'nda ilk kez, aralarında Küba, Mısır, Fransa ve Sırbistan'ın da bulunduğu yaklaşık 30 ülkenin katılımıyla D Y  zerine ayrı bir oturum düzenlenmiştir.

Mart 2021: Çin'in resmi kurumu olan Uluslararası Gelişim ve Reform Komisyonu tarafından yayınlanan 2021-2025 arası yılları kapsamakta olan

14'üncü Beş Yıllık Plan'ında ise KYG partneri olan ülkeler ile ekonomik, ticari ve yatırım alanlarında iş birliğinin derinleştirileceği ve Dijital İpek Yolu girişiminin sürdürülmesine dair çalışmalara devam edileceği bildirilmiştir (The 14th Five-Year Plan, 2023)

1.3. DİJİTAL İPEK YOLUNUN TEMEL AMAÇLARI VE PROJELER

Dijital İpek Yolu, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'nin bir parçasıdır ve uluslararası dijital bağlantılılığı artırmayı, Çin'in küresel etkisini genişletmeyi ve Çin'in teknolojik bir süper güç olarak yükselişini ilerletmeyi amaçlamaktadır (Cheney, 2019). DİY esasen KYG'nin teknolojik kısmı olarak ifade edilebilir. DİY, dijital hizmet sektörünün geliştirilmesinden, teknolojik ilerlemenin hızlandırılmasına kadar teknolojiyle ilgili her şeyi içine alan ekonomik gelişmeyi ilerletebilecek, küresel seviyede işsizliğin azaltılmasını engelleyebilecek ve insanlığın genel refah düzeyini artıracak çok kapsamlı bir proje olarak karşımıza çıkmaktadır (Yong, 2019).

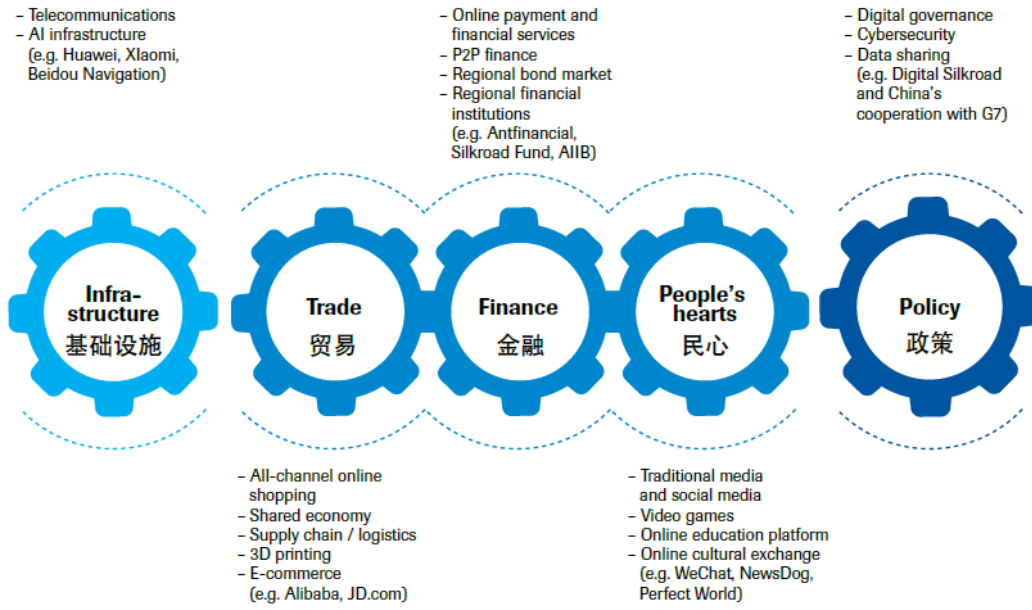
DİY'nun hedefleri küresel ve hegemonik bir çerçeve içerisinde değerlendirilebilir ve Çin bu doğrultudaki hedeflerine ulaşmaya çalışırken ederken dünyanın "vazgeçilmez merkezi ve kapı bekçisi" olmayı amaçlamaktadır (Hudson, 2022).

DİY'in öncelikli amaçları arasında şu faktörler yer almaktadır.

- Çin merkezli bir uluslararası dijital altyapı oluşturmak,
- Endüstriyel kapasite fazlasının ihraç edilmesi,
- Çinli teknoloji şirketlerinin genişlemesinin kolaylaştırılması,
- Büyük veri havuzlarına erişimin kolaylaştırılması ve kullanılması,
- Keskin gücünü etkili bir şekilde kullanmanın yanında siyasi görüşleri manipüle etmek ve böylece yurt dışındaki demokratik düzene zarar vermek,
- Katılımcı ülkelerde dijital bağlanabilirliğin geliştirilmesi (Cheney, 2019)

Çalışmamızda DİY girişimin esas yönleri ele alınırken Çin Fudan Üniversitesi'nin yapmış olduğu çalışma ana kaynak olarak kullanılmıştır. Literatür taraması sonucu DİY projelerinin ana yönlerinin en kapsamlı şekilde bu çalışmaya göre ortaya konulduğu belirlenmiştir. Beş ayrı ana yönün Dijital İpek Yolu açısından önemleri ve Çin'in bu alanlarda yaptığı uluslararası iş birliği ile yeni başlayan, devam eden ya da sona ermiş projeler, örnekler vasıtasıyla detaylı olarak ifade edilmeye çalışılmıştır.

Figure 1 Key aspects of China's DSR

Şekil 1. Dijital İpek Yolu'nun Ana Unsurları

Kaynak: Fudan University Digital Belt and Road Centre, 2018.

1.4. DİJİTAL BAĞLANTILILIK VE ALTYAPI GELİŞTİRME

Dijital İpek Yolu ile ilgili yapılan resmî açıklamalarda, Çin'in küreselleşme biçimine ilişkin anlayışını tanımlayan kavramlardan biri olabilecek 'bağlantılılık' kavramı sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bu söylemin ilk örneklerinden biri, Çin devlet başkanı Xi Jinping'in DİY'i tanıttığı sırada ilk KYG Forumu'nda yaptığı konuşmada görülmektedir. Jinping, katılımcıları dijital ekonomi, yapay zekâ, nanoteknoloji ve kuantum hesaplama gibi öncü alanlarda inovasyon odaklı

kalkınmayı sürdürmeye ve iş birliğini yoğunlaştırmaya ve büyük veri, bulut bilişim ve akıllı şehirleri dijital hale getirmek için geliştirmeyi desteklemeye çağırıştır (Xi Jinping, 2017). Ayrıca 2015 yılında düzenlenen 2. Dünya İnternet Konferansı’da Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Çin’in küresel siber altyapı inşasını hızlandırmak ve karşılıklı bağlantılılık oluşturmayı teşvik etmek dahil olmak üzere önerilerini ifade etmiştir (Xi Jinping, 2015).

Hillman’a göre Amerika’nın Çin ile yarışa girdiği, ekonomik ve teknolojik gücün en önemli faktörler olduğu ‘uzun yıllar sürecek olan maratonda’ altyapıya önem vermeden ilerlemenin mümkün olmadığını belirtmektedir. Bununla birlikte Çin’in dijital altyapısını geliştirmeye ve yaymaya yönelik ileri sürdüğü yeni politikaları ve teknolojik yatırımları ile ‘yarışın doğasını anladığını’ ifade etmektedir (Hillman, 2021).

Şekil 2. Dijital İpek Yolu’nun Teknoloji Altyapısı

TECHNOLOGY INFRASTRUCTURE OF DIGITAL SILK ROAD

LAND AND SEA CABLE

Undersea fiber optic cables are responsible for 98% of the internet, telephone and data traffic. Questions about security have risen if China potentially controls this infrastructure.

5G COMMUNICATIONS

Chinese companies control 40% of the essential patents of the 5G network worldwide. Technology operator Huawei seeks to expand its network in African, Latin American and Middle Eastern countries.

SATELLITE NAVIGATION AND COMMUNICATION SYSTEMS

China wants to expand its own network, BeiDou Navigation System, to more than 60 countries across the route to compete with the American GPS. For this reason, it has invested 10,000 million dollars in 35 satellites.

NEW DIGITAL TECHNOLOGY AND APPLICATIONS

- IA
- Blockchain
- Cloud computing
- Big Data
- Quantum computing
- IOT

Projeye dahil olan ülkelerde dijital bağlantıyı geliştirmeyi amaçlayan rekabetçi Çin, DİY ile kamu-özel sektör ortaklık anlaşmaları yaparak, Sırbistan'dan Meksika'ya ve Myanmar'a kadar daha dijitalleşmiş bir dünyayı mümkün hale getirmektedir (Ghiasi & Krishnamurthy, 2021). DİY, kablosuz ağlar, gözetleme kameraları, deniz altı kabloları ve uydular da dahil olmak üzere çeşitli alanlarda çalışmaların olduğu bir projedir. Tüm bu faaliyetler yapay zekâ, büyük veri uygulamaları ve diğer stratejik teknolojilerde ilerleme kaydetmek adına Çin'e imkân sağlamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri büyümeye devam ettikçe Çin kendisini bu alanlarda stratejik ve ticari açıdan fayda sağlayacak bir konuma getirmektedir (Reconnecting Asia, 2021a).

Trilio'ya göre DİY, Pekin'deki bakanlıklar tarafından desteklenen veya merkezi olarak yönetilen veya uygulanan bir proje veya girişimden ziyade, Pekin'in küresel vizyonunu çeşitli temel teknoloji sektörlerinde ortaya koymayı amaçlayan bir şemsiye markalaşma çabası olarak anlaşılmaktadır. Buna bağlı olarak, yalnızca bağlanabilirlik ve dijital ekonomik büyümeye odaklanan DİY, Pekin tarafından desteklenen bir sosyoekonomik anlatı ile desteklenmiştir (Gordon & Meia, 2022). Yeni nesil teknolojiyi ve yeni nesil pazarları hedefine oturtan DİY, Çin'i küresel ağların merkezine doğru taşıırken, ülkenin teknolojik olarak bağımsız olması yolunda ilerleme sağlayan önemli bir basamak olarak öne çıkmaktadır (Hillman, 2021).

Altyapı gelişimi ile projeye dahil olan bölgedeki fiber optik kablo ağları ve denizaltı kabloları gibi iletişim ağlarının döşenmesine, veri merkezlerinin inşa edilmesine ve buralarda kullanılan bilgi teknolojileri ekipmanlarının kurulmasına ve Amerikan GPS'inin Çin versiyonu olan uydu konumlandırma sistemi BeiDou Navigasyon Uydu Sistemi'nin kullanımının teşvik edilmesine odaklanmıştır. China Mobile Communications ve China Telecom gibi kamu iktisadi teşebbüslerinin yanı sıra Huawei Technologies gibi özel teşebbüsler de bu tedbirleri uygulamaktadır (Williams, 2021). Örneğin BeiDou'nun, dünyanın 165 başkentinde Amerika'nın GPS'inden daha kapsamlı bir şekilde hizmet sağladığı görülmektedir (Tsunashima, 2020).

Çin, bu dijital altyapıyı çeşitli şekillerde güç kazanmak için kullanmaktadır. Çin, diğer ülkelere dijital altyapı sağlayarak nüfuzunu artırabilecek ve bu ülkelerle ilişkilerini geliştirme olanağına sahip olacaktır. 5G ağlarının geliştirilmesinde önemli bir oyuncu olan Huawei gibi kendi teknoloji şirketlerini tanıtmak için de dijital altyapı projelerine önem verilmektedir (Houweling, 2021). Çin, ülkeleri birbirine bağlayan dijital altyapıyı kontrol ederek, bu ülkeler arasındaki bilgi ve veri akışı üzerinde daha fazla kontrol sağlayacaktır. Genel olarak Çin, dijital altyapıyı küresel güç ve etki kazanmak için kilit bir araç olarak görmektedir ve Dijital İpek Yolu gibi girişimler aracılığıyla bu alana büyük yatırımlar yapmaktadır (Ridwan, 2022).

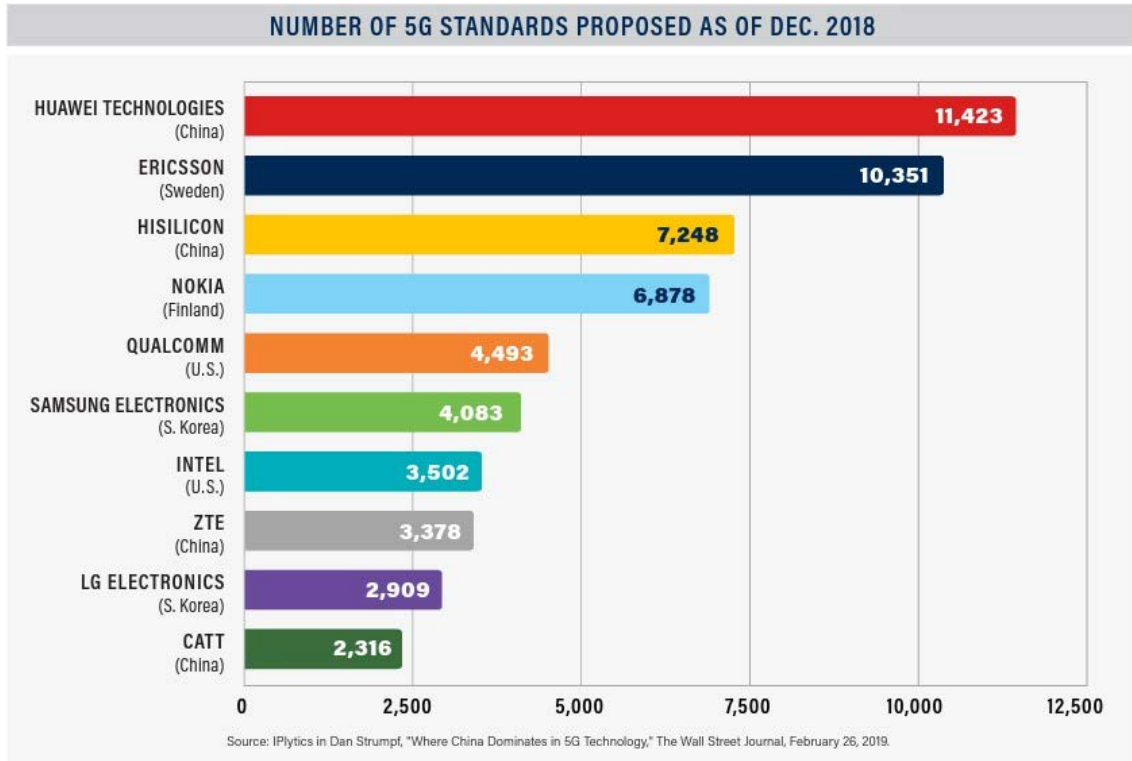
1.4.1. 5G Teknolojisi

5G, yüksek hızlı veri aktarımı ve bağlantıya yönelik artan talebi desteklemek için gerekli altyapıyı sağladığından Dijital İpek Yolu'nun geliştirilmesi için çok önemli bir teknolojidir. Bu nedenle Çin, 5G teknolojisine yoğun bir şekilde yatırım yapmakta ve bunu Dijital İpek Yolu girişiminin önemli bir parçası olarak görmektedir. 5G teknolojisi, öcekilere kıyasla daha yüksek veri aktarım hızları, daha düşük gecikme süresi ve daha yüksek kapasite sunmaktadır. 5G teknolojisinin sağlık, ulaşım ve eğlence gibi sektörlerde devrim yaratması beklenmektedir (Adu-Manu K.S. et al., 2023). Bu, otonom araçlar ve uzaktan tıbbi prosedürler gibi gerçek zamanlı iletişim gerektirenler de dahil olmak üzere çok daha fazla sınır ötesi ticaret ve iletişimi kolaylaştırmak için kesintisiz bağlantıya ulaşmayı amaçlayan DİY'in başarısı için çok önemlidir.

5G ayrıca bölgede ekonomik büyümeyi ve inovasyonu teşvik edebilecek yeni uygulamaların ve hizmetlerin geliştirilmesini de sağlayacaktır. Örneğin 5G, vatandaşların yaşam kalitesini artırmak için veri ve teknolojiyi kullanan akıllı şehirlerin büyümesini destekleyebilir bir teknoloji olarak görülmektedir. Bu teknoloji, trafik yönetiminden kamu güvenliğine ve çevresel izlemeye kadar her şeyi içeren bir kolaylıklar sunma imkanına sahiptir. DİY boyunca yer alan ülkeler 5G'ye yatırım yaparak kendilerini bu teknolojilerin geliştirilmesinde lider olarak konumlandırabilir ve ekonomilerine yatırım ve yetenek çekebilirler.

Dijital İpek Yolu, akıllı şehirler ve uydu tabanlı iletişim gibi çeşitli teknolojileri bir araya getiren bir çerçevedir. Çin, akıllı şehir gelişimi için çok önemli olan dünyanın en büyük 5G ağına sahiptir (Paszak, 2020). Bu altyapı 5G aracılığıyla veri analitiği ve yapay zekâ gibi yeni uygulamalar ve hizmetler geliştirmek için kullanılabilir. Başarılı olması halinde Çin, kendi teknolojik sistemlerini ve ağlarını geliştirmek için çok bölgesel bir sistem oluşturabilir.

Dijital İpek Yolu, ülkenin etki alanını genişletmesine ve diğer pazarlarda rekabet etmesine olanak tanıdığı için Çin'e uzun vadede büyük avantaj sağlayacaktır. Güzergâh boyunca inşa edilen altyapı sayesinde Çin, 5G teknolojisi ile ilgili projelerde iş birliği içinde olduğu ülkeler tarafından toplanan ve depolanan büyük miktarda veriye erişebilecek ve bunları analiz edebilecektir (Hemmings, 2020).

Şekil 3. Sunulan 5G Standartlarının Sayısı

Kaynak: Wall Street Journal

Yukarıdaki verilerden anlaşıldığı üzere başta Huawei olmak üzere ZTE ve Qualcomm gibi Çinli şirketler 5G teknolojisinde dünyadaki diğer ülkelerin markaları ile yarış halindedir (Russel & Berger, 2021). Devlet destekli bir Çinli teknoloji devi olan Huawei'nin bu sıralamada en başta yer alması Çin'in 5G

teknolojisine vermiş olduğu önemin yüksek olduğuna dikkat çekmektedir. Bu durum, DİY'in da büyük bir ayağı olan Çin'in kendi 5G teknolojisini dünya ülkelerine ihraç etme ve kullanıcı kapasitesini arttırma potansiyeline katkıda bulunacaktır. Ek olarak DİY'in dolaylı yoldan Çin'in hem teknolojik gelişimine hem de ulusal markalarının ekonomik olarak büyümesinin önünü açtığı söylenebilir.

Çin 5G teknolojisi hedeflerine karşın başta ABD ve müttefikleri olmak üzere bazı ülkelerin önemli zorlukları ve direnişiiyle de karşılaşmıştır. Batılı ülkeler Çin'in 5G ekipman ve hizmetlerini kullanmanın güvenlik riskleri ve siyasi sonuçları konusunda endişe etmektedir. Çin, 5G ağlarını diğer ülkelerin iletişim ve verilerini gözetlemek veya sabote etmek için kullanmakla suçlanmıştır. Ayrıca bu ülkeler Çin'in 5G hakimiyetinin teknolojik liderliklerini ve rekabet güçlerini zayıflatabileceği konusunda da uyarıda bulunmuştur (Reuters, 2019).

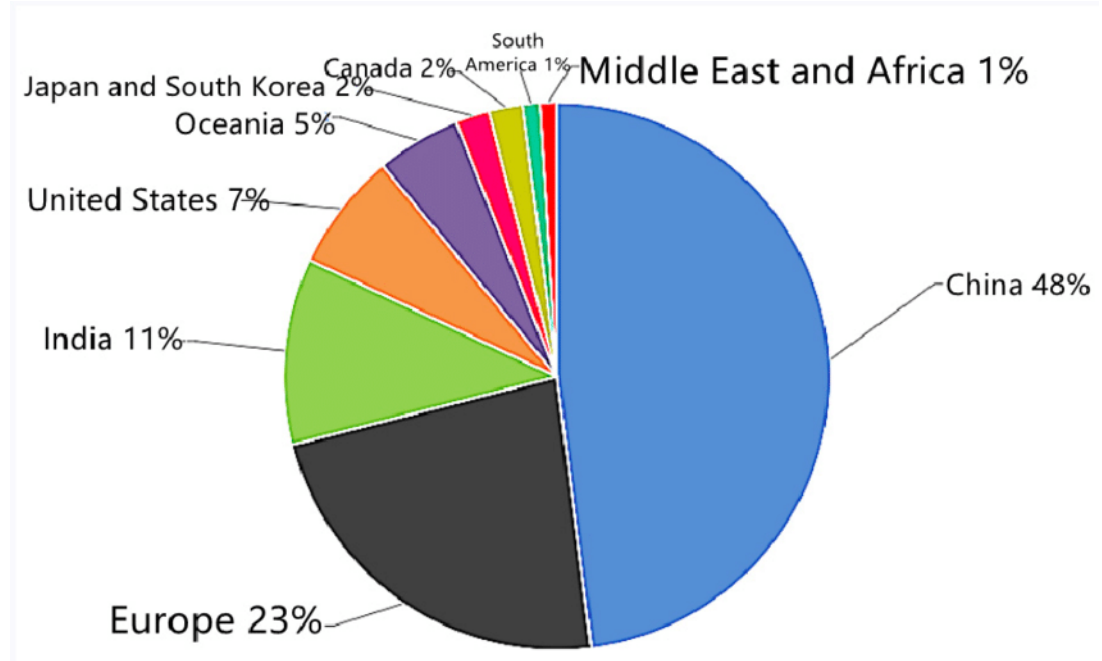
Sonuç olarak 5G, Dijital İpek Yolu girişiminin kritik bir bileşenidir. Farklı bölümleri arasında daha hızlı ve daha güvenilir iletişim sağlayacak, yeni uygulama ve hizmetlerin geliştirilmesini destekleyecek ve DİY boyunca yer alan ülkeleri dijital teknolojilerin geliştirilmesinde lider olarak konumlandıracaktır.

1.4.2. Akıllı Şehirler ve Akıllı Limanlar

Her şey birbirine bağlı, veri merkezli bir kentsel ortam yaratmak için büyük veri, yapay zekâ ve nesnelerin İnternetini birleştirmeyi mümkün kılan akıllı şehir altyapısı, yerel yönetimlerin bilinçli kararlar almasına, kamu hizmetlerini iyileştirmesine ve hatta gelecekteki eğilimleri ve zorlukları tahmin etmesine yardımcı olmak için büyük miktarda veri toplamak ve analiz etmek üzere tasarlanmıştır (Atha et al., 2020: 15). Akıllı şehirler aynı zamanda kentleşme ve sürdürülebilir kalkınmanın zorluklarını ele almanın bir yolu olarak görülmektedir. Sürekli olarak toplanan verilerden yararlanan akıllı şehir sistemleri, bu verileri kullanarak verimliliği artırma, kirliliği azaltma ve vatandaşların yaşam kalitesini yükseltme olanağı sağlayabilirler. Büyük nüfusu ve hızlı kentleşmesi ile Çin, bu alanlarda önemli zorluklarla karşı karşıyadır ve akıllı şehirler bu

zorlukların üstesinden gelmenin bir yolu olarak görülmektedir (RBCWhealthManagement, 2021).

Çin, etkisini genişletmek ve teknolojik yeteneklerini tanıtmak amacıyla Dijital İpek Yolu girişiminin bir parçası olarak dünya çapında akıllı şehirler kurmakta ve teşvik etmektedir. Akıllı şehirler inşa ederek Çin, ileri teknolojisini ve altyapısını sergilerken aynı zamanda Çinli şirketlerin iş ve yatırım fırsatlarını genişletmeleri için bir platform sağlamaktadır (Naughton, 2020: 24). Bu da Çin'in diğer ülkelerle ekonomik bağlarını güçlendirmesine ve global arenadaki gücünü arttırmasına yardımcı olmaktadır.

Şekil 4. Dünyadaki Başlıca Ülke ve Bölgelerde İnşa Halindeki Akıllı Şehirlerin Oranına İlişkin İstatistikler

Kaynak: Researchgate

Çin'in akıllı şehir teknolojilerine yaptığı yatırımlar incelendiğinde Uluslararası Veri Kuruluşu (IDC)'nin raporuna göre 2023 yılı sonuna kadar toplam yatırım miktarının 39 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir (Xinhua, 2019). Buna ek olarak, Çin akıllı şehir pazar değerinin ise 2018 ile 2023 arası %14,5 artış ile bu miktarın çok daha fazlası olan 59 milyar dolar değerinde bir miktara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu pazardaki büyümenin nedenleri ise temel olarak nüfus artışı, hızlı kentleşme ihtiyacı ve hükümetlerin akıllı şehir projelerinin başarılı bir şekilde uygulanmasını ve geliştirilmesini hızlandırmak için yaptığı yatırımlar ve uygulanan çeşitli politikalardan kaynaklandığı belirtilmektedir (Marketsandmarkets, 2019).

Çinli teknoloji devleri Çin'in akıllı şehir bu çabada çok önemli bir rol oynamaktadır. Huawei, ZTE, Alibaba ve Tencent gibi şirketler, bu akıllı şehirleri hayata geçirmek için gerekli teknoloji altyapısını sağlamada öncülük etmektedir (CKGSB, 2023). Bunu yaparken şirketler kendileri için iş fırsatları yaratmakla birlikte Çin'in teknoloji alanındaki becerilerinin küresel sahnedeki elçileri olarak hareket etmektedir. Araştırma ve geliştirmeye yatırım yaparak ve yeni teknolojilerin benimsenmesini teşvik ederek Çin, yapay zekâ, 5G ve nesnelerin interneti gibi alanlarda dünya lideri olmayı hedeflemektedir. Bunların birlikte şu ana kadar akıllı şehirler ile ilgili yapmış olduğu yatırımlar ve ilerletmiş olduğu projeler göz önünde bulundurulduğunda dünya çapında rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir (Ekman, 2019: 17).

Son olarak, Çin'in akıllı şehirleri teşvik etmesi, dijital ekonominin küresel yönetişimini şekillendirme arzusundan da kaynaklanmaktadır. Çin kendi standartlarını ve teknolojilerini teşvik ederek veri gizliliği, siber güvenlik ve fikri mülkiyet gibi alanlarda küresel normların ve düzenlemelerin gelişimini etkileyebilmektedir. Veri ve bağlantıya dayanan akıllı şehirler, bu nüfuz mücadelesinde önemli bir savaş alanıdır ve Çin, dijital ekonomiye yönelik vizyonunun akıllı şehir standartları ve düzenlemelerinin geliştirilmesini istemektedir. Ayrıca Çin'in akıllı şehirleri teşvik etmesi, yumuşak gücünü ve dünyadaki etkisini artırmaya yönelik daha geniş stratejisinin bir parçasıdır. Çin, dijital altyapı ve teknolojiye yatırım yaparak pazarlara ve kaynaklara daha fazla erişim sağlayabilir ve diğer ülkelerle daha güçlü bağ kurarak ekonomik ve siyasi

amaçlarını gerçekleştirebilir. Akıllı şehirler aynı zamanda Çin'in teknoloji ve standartlarını ihraç etmesi ve dijital teknolojilerin küresel yönetişimini şekillendirmesi için bir platform görevi görebilir.

Sonuç olarak, akıllı şehirler ve Dijital İpek Yolu arasındaki ilişkide teknolojik, ekonomik ve jeopolitik yönleri kapsayan çok yönlü bir yenilik görülmektedir. Çin'in DİY kapsamında akıllı şehirlere yönelik çabası, dijital inovasyonda küresel bir lider olma ve dijital dünyanın geleceğini şekillendirme arzusunu yansıtmaktadır. Ancak bu aynı zamanda Çin'in dijital genişlemesinin sonuçları ve dijital çağda uluslararası iş birliği ve yönetişim ihtiyacı hakkında önemli soruları da gündeme getirmektedir.

1.4.3. Deniz Altı Fiber-Optik Kablolar

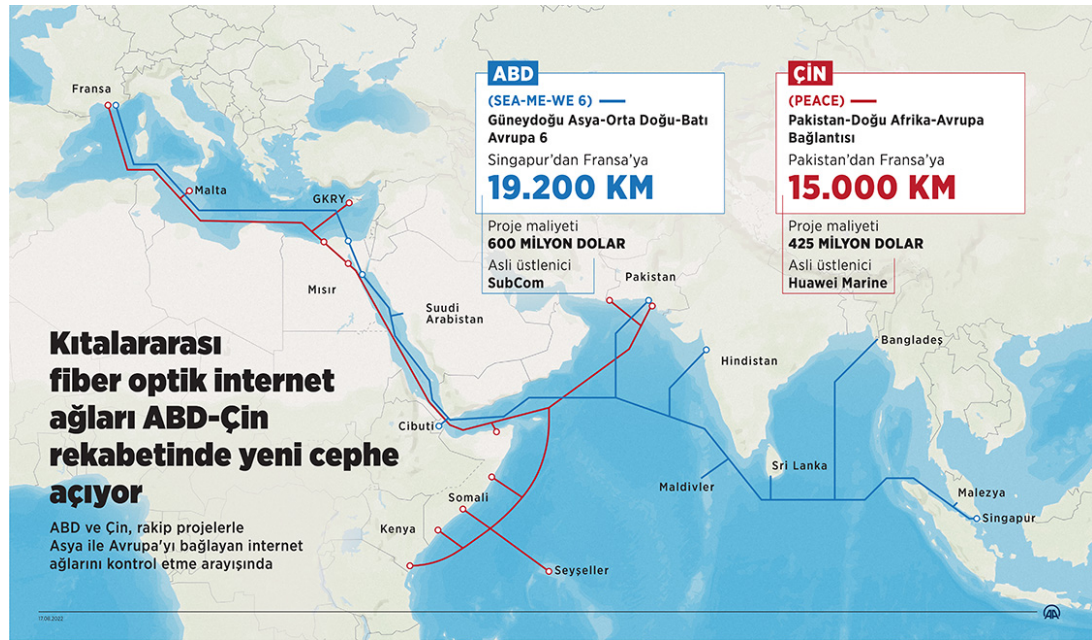
Denizaltı kabloları, kıtaları ve ülkeleri birbirine bağlamak için okyanus tabanına döşenen fiber-optik kablolardır. Bu kablolar dünya internet trafiğinin %99'undan fazlasını taşımaktan sorumludur. İnternetin belkemiğini oluşturan bu teknoloji dünyanın her yerinden insanlarla iletişim kurmayı ve bilgiye erişmeyi mümkün kılar. Bilinen ilk denizaltı kablosu 1850 yılında İngiltere ve Fransa arasında döşenmiştir ve o zamandan bu yana bu alanda çok önemli ilerlemeler kaydedilmiştir (Britannica, 2023).

Denizaltı günümüzde kabloları küresel ekonominin ve internetin işleyişi için vazgeçilmezdir. İnsanlarla iletişim kurmamızı ve dünyanın her yerinden bilgiye erişmemizi sağlarlar. Asya, Avrupa ve Afrika'yı birbirine bağlayan denizaltı kablolarından oluşan ağları içeren DİY, denizaltı kablolarının ülkeleri birbirine bağlamak ve ekonomik büyümeyi teşvik etmek için nasıl kullanıldığına bir örnektir. Çin, Dijital İpek Yolu aracılığıyla denizaltı kabloları da dahil olmak üzere dijital alanda fiziksel altyapı sağlama konusunda dünya lideri olmayı hedeflemektedir (GMFUS, 2020).

Dijital İpek Yolu'nun önemli denizaltı kablo projelerinden biri Asya-Afrika-Avrupa-1 (AAE-1) kablosudur. Bu kablo Asya, Orta Doğu, Afrika ve Avrupa'yı birbirine bağlamaktadır ve toplam uzunluğu 25.000 kilometredir. AAE-1 kablosu, aralarında China Unicom, Telecom Egypt ve Etisalat'ın da bulunduğu

Asya, Orta Doğu ve Avrupa'dan 17 telekom şirketinin ortak projesidir. Kablo, güzergahı üzerindeki ülkelere yüksek hızlı internet bağlantısı sağlamakta ve Asya, Afrika ve Avrupa arasındaki dijital bağlantıyı güçlendirmeye yardımcı olmaktadır (AAE-1, 2016).

Güney Atlantik Kablo Sistemi (SACS), Dijital İpek Yolu'nun bir diğer denizaltı kablo projesidir. Bu sistem, Brezilya ve Angola'yı birbirine bağlamaktadır ve toplam uzunluğu 6.200 kilometredir. SACS kablosu Angola Cables ve China Unicom arasındaki ortak bir projedir. Kablo, Güney Amerika ve Afrika arasında yüksek hızlı internet bağlantısı sağlamakta ve iki kıta arasındaki dijital bağlantının geliştirilmesine yardımcı olmaktadır (Fiber Atlantic, 2018).

Şekil 5. ABD ve Çin'in Fiber Optik Ağları

Kaynak: Anadolu Ajansı

Dijital İpek Yolu'nun en önemli denizaltı kablo projelerinden biri Pakistan & East Africa Connecting Europe (PEACE) projesidir. Çin Pakistan Ekonomik Koridoru olarak bilinen 62 milyar dolarlık altyapı projesi, Çin varlıklarını birbirine bağlamaktadır (Lupien, 2020: 2). Asya ve Afrika arasındaki en kısa rotayı oluşturan projede, Karaçi'den ve Çin tarafından inşa edilen deniz altı fiber optik kablolar, Gwadar limanından başlayarak Doğu Afrika, Mısır ve Avrupa'daki

noktalara kadar uzanmakta ve Marsilya'da son bulmaktadır. Proje, Çinli telekom şirketi Huawei ve diğer bazı ortaklar arasında bir ortak girişimdir. Çin ve Huawei PEACE projesi için jeostratejik değeri olan ülkeleri bilinçli olarak seçmiştir. Çinli politikacıların fiber optik söz konusu olduğunda iş dünyasından daha fazlasını düşündükleri görülmektedir (Blaubach, 2022).

Dijital İpek Yolu aynı zamanda Pakistan-Çin Fiber Optik Kablosu ve Malezya-Kamboçya-Tayland (MCT) kablosu da dahil olmak üzere diğer bazı denizaltı kablo projelerini de içermektedir (Huawei, 2017). Bu projeler, diğerleriyle birlikte, Çin'i dünyanın dört bir yanındaki ülkelere bağlayan yüksek hızlı internet bağlantısından oluşan küresel bir ağın kurulmasına yardımcı olmaktadır. Bu bilgilerin yanında, Çin'in denizaltı kablolarına erişimi diğer ülkelerin yanıt vermesini gerektiren açık bir tehdit oluşturduğu görülmektedir. Çin'in stratejik manipülasyon için denizaltı kablolarına erişimi, Dijital İpek Yolu ve Güney Çin Denizi'ndeki toprak iddiaları yoluyla büyük ölçüde genişlemektedir.

Burdette (2021)'e göre küresel sabotaj, küresel casusluk ve bölgesel sabotaj olmak üzere üç ayrı konuda ABD'nin yanıt vermesini gerektiren tehdit oluşturmaktadır. ABD, Çin'in bu alandaki yatırım ve uluslararası girişimlerini engellemeye yönelik faaliyetlerde bulunmakta ve daha aktif bir şekilde hareket etme imkanını kısıtlamaya çalışmaktadır. Örneğin, Singapur'dan Fransa'ya uzanacak deniz altı kablosu, önceden çoğunluk hissesi Çinli Telekom devi Huawei'ye ait olan HMN Tech'in bugüne kadarki en büyük projesi olacak ve şirketi dünyanın en hızlı yükselen denizaltı kablo üreticisi haline getirecekti. Bunların beraber bu projeye yatırım yapmayı planlayan üç Çinli telekom şirketinin küresel erişimini genişletecekti. Ancak Çin'in bu hassas iletişim kabloları üzerinden casusluk yapma potansiyelinden endişe duyan ABD hükümeti, proje hakkında karar verici olan konsorsiyum üyelerine teşvik ve baskı uygulayarak sözleşmeyi Amerikan deniz altı kablo şirketi SubCom'a çevirmekte başarılı olmuştur (Reuters, 2023).

Bir önceki paragrafta değinildiği gibi bu fiber-optik kablolar, denizaltı altyapısından çok daha fazlasıdır. Bunlar, ulusları birbirine bağlayan ve ipek ve baharatın değil, dijital verilerin- bilgi, eğlence, ticaret, casusluk ve diplomasi-

akışını kolaylaştıran antik İpek Yolu'nun modern eşdeğeridir. Son olarak Papua Yeni Gine örneğini inceleyecek olursak, Huawei'nin artan etkisinden korkan ABD ve müttefikleri Japonya ve Avustralya'nın, 2018 yılında Solomon Adalarındaki proje için alternatif bir kabloyu finanse etmeyi ve inşa etmeyi teklif ettiği bilinmektedir. Ancak Papua Yeni Gine, dile getirilen güvenlik endişelerinden etkilenmeyerek, yerel altyapısı için Huawei Marine ile çalışmaya karar vermiştir (Allison & Broderick, 2020).

Sonuç olarak, dünya çapında dijital altyapıyı ve bağlanabilirliği geliştirmeyi amaçlayan Çin'in Dijital İpek Yolu, küresel internetin temel dayanağı olan denizaltı kabloları sayesinde bu amacına biraz daha yaklaşmaktadır. Çin'in bu projelere yaptığı yatırımlar bağlanabilirliği, ekonomik büyümeyi ve kültürel etkileşimi teşvik etmektedir.

1.4.4. Uydu Sistemleri: BeiDou

Çin'in Dijital İpek Yolu uydu sistemlerinin geliştirilmesini ve batı üretimli GPS sistemlerine alternatif olarak kullanıma sunulmasını da içermektedir. Uydu sistemi teknolojisi, Çin'in Dijital İpek Yolu girişimiyle yakından ilgilidir. Çin kendi uydu navigasyon sistemi olan ve küresel kapsama alanı sunan BeiDou sistemine büyük yatırımlar yapmaktadır. BeiDou ağının tamamlanması Çin'e ABD'nin sahip olduğu GPS'ten daha fazla bağımsızlık kazandıracak ve uzun süredir ABD'nin hâkim olduğu bir sektörde rekabeti kızıştıracaktır. DİY girişimi, uydu sistemleri teknolojisinin kullanımını da içeren ülkelerin telekomünikasyon ağlarını geliştirmeyi amaçlamaktadır (Lashari, 2023). Dijital İpek Yolu ile Çin, tüm Kuşak ve Yol Girişimi ülkelerine uydu navigasyon desteği sağlamakta ve BeiDou Uydu Sistemi Çin'in Avrasya ve ötesindeki etkisini genişletmek ve GPS sistemine olan bağımlılığı azaltmak için kullanılmaktadır (Reconnecting Asia, 2021b).

BeiDou Uydu Sistemi, Dijital İpek Yolu'nun geliştirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Girişime dahil olan ülkeler için güvenilir ve verimli bir iletişim ve navigasyon aracı sağlamaktadır. Sistem, ulaşım, lojistik ve tarım gibi çeşitli endüstriler için gerekli olan yüksek hassasiyetli konumlandırma, navigasyon ve

zamanlama hizmetlerini mümkün kılmaktadır (BeiDou, 2020). BeiDou Navigasyon Uydu Sistemi'ni 120'den fazla ülke ve bölgede kullanılacağı öngörülmektedir (China Military Power Report, 2022).

BeiDou Uydu Sistemi, altyapı projeleri için navigasyon ve konumlandırma hizmetleri sağlayarak Dijital İpek Yolu'nun önemli bir parçası haline gelmektedir (Jamestown, 2020). BeiDou'nun yardımıyla Dijital İpek Yolu, bölgedeki bağlantıyı artırabilir ve ekonomik büyümeyi teşvik edebilir. Ayrıca BeiDou Uydu Sistemi, katılımcı ülkelerde akıllı şehirlerin ve Nesnelerin İnternetinin (IoT) gelişimini de kolaylaştırabilir. Sistem, çeşitli cihazlar ve sensörler için doğru konum bilgisi sağlayarak kaynakların ve hizmetlerin daha iyi yönetilmesini mümkün kılabilir.

BeiDou Navigasyon Uydu Sistemi, Çin'in küresel çapta etkisini artırma ve uydu sistemleri de dahil olmak üzere dijital altyapı sağlamada dünya lideri olma yönündeki daha geniş stratejisinin bir parçasıdır (Sewall et al., 2023: 21). Bununla birlikte BeiDou Navigasyon Uydu Sistemi'nin başarıyla tamamlanmasının Çin'in askeri yetenekleri ve ticari rekabet gücü üzerinde önemli etkileri olacaktır (Jamestown, 2020).

Uydu sistemleri teknolojisi, yeni nesil güç verimli alçak dünya yörüngesi uydu iletişim sistemleri için önerilen dijital sinyal geri kazanım tekniği gibi yapay zekâ yeteneklerini desteklemek için kullanılabilir. DİY girişi, Çin'e küresel bir ekonomik ve askeri güç olarak avantaj sağlamada temel olacak akıllı şehir projeleri gibi son teknoloji yenilikler yaratmaya odaklanmaktadır (Carr, 2020). Uydu sistemleri teknolojisi, DİY girişiminin önemli bir bileşeni olan bulut bilişimi desteklemek için de kullanılabilir. DİY, uydu sistemleri teknolojisi ile desteklenebilecek e-ticaret ve mobil ödeme yeteneklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır (Wedell, 2020). Bu entegrasyon, Dijital İpek Yolu'nun verimliliğini, emniyetini ve güvenliğini arttırmakta ve katılımcı ülkelerin ekonomik büyümesini ve bağlanabilirliğini teşvik etmektedir.

Orta Doğu'da şu ana kadar güvenlikle ilgili hiçbir konuya müdahil olmayan buna karşın Orta Doğu'da sadece ekonomi ilişkili politikaları ile varlığını hissettiren Çin, Dijital İpek Yolu kapsamındaki projeler kapsamında, karadaki fiber optik

kablolar, deniz altındaki internet bağlantıları ve uzaydaki BeiDou uydularından oluşan bu bütüncül ağ yapısı ile yeni bir güç konsepti ortaya koymuştur. Bu çok boyutlu dijital ağ ile Çin uluslararası hareket kabiliyetini artırırken, KYG ortağı ülkelerini de kendine ait etki alanı içerisinde tutmaktadır. Bu sayede, daha fazla diplomatik fırsat doğacak ve Çin uluslararası örgütlerde daha fazla prestij ve etkisini artırma imkanına sahip olacaktır.

Çin devlet televizyonunda yayınlanan bir programda BeiDou'nun kapsamı ve konsepti anlatılırken "Navigasyon sistemi evinizin altın anahtarı gibidir, başkalarının değil sadece sizin elinizde olmalıdır" denildiği ifade edilmektedir (Siddiqui, 2019). Ayrıca BeiDou Uydu Sistemi otonom araçlar, insansız hava araçları ve akıllı şehirler gibi yeni ve yenilikçi dijital teknolojilerin gelişimini desteklemektedir. Bu teknolojiler, etkin ve güvenli bir şekilde çalışmak için büyük ölçüde PNT hizmetlerine dayanmaktadır ve BeiDou Uydu Sistemi, bunların uygulanması için güvenilir ve uygun maliyetli bir çözüm sunmaktadır.

Sonuç olarak BeiDou Uydu Sistemi Dijital İpek Yolu'nun geliştirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Altyapı için güvenilir ve bağımsız bir navigasyon sistemi sağlamak ve yeni uygulama ve hizmetlerin geliştirilmesini desteklemektedir. Ayrıca akıllı şehirler ve e-ticaret platformları gibi diğer KYG projelerini de destekleme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle sistem, Çin'in katılımcı ülkeler arasında bağlantı ve iş birliğini teşvik etme çabalarının önemli bir bileşenidir.

1.4.5. Bulut Teknolojisi ve Veri Merkezleri

Bulut bilişim, DİY girişiminin önemli bir bileşeni olan dijital hizmetler sektörü için gerekli altyapıyı sağlayarak Dijital İpek Yolu'nun geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Bulut teknolojisi DİY için sadece bir bileşen değil, baskın bir güçtür. Böylesine iddialı bir sınır ötesi proje için gerekli olan depolama kapasitesini sağlayarak yeni dijital düzenin belkemiğini oluşturmaktadır. Küresel bulut bilişim pazarının 2023 yılına kadar 623,3 milyar dolara ulaşması beklenmektedir (MarketsandMarkets, 2019). Bulut bilişim alanında bir tarafta Batılı teknoloji devleri Amazon, Microsoft ve Google bulunmaktadır. Bu şirketlerin veri depolamadan bilgi işlem gücüne kadar bir dizi hizmet sunarak

bulut bilişim alanına uzun süredir hâkim oldukları bilinmektedir. Diğer tarafta ise Dijital İpek Yolu vizyonu ile hareket eden Çinli firmalar yer almaktadır. Adı geçen batılı şirketler günümüzde bulut teknolojisi pazarından pay almak için Çinli teknoloji firmalarıyla rekabet etmektedir (Chan, 2023).

Bahse konu Çinli şirketler ise Alibaba, Tencent ve Huawei başta olmak üzere bulut bilişim hizmeti veren en aktif kuruluşlardır. Bu şirketlerin her biri birçok uluslararası şehirde büyük veri merkezlerine sahip olduğundan, özellikle Alibaba ve Tencent bu sektörde Çin adına en büyük oyuncular olarak yer almaktadır ve sektöre genel hakimiyet için kendi aralarında bir rekabet savaşı verdikleri görülmektedir:

Provider	Regions in China	Regions outside China	Europe Regions
 Alibaba	8	11	UK (London), EU Central 1 (Frankfurt)
 Tencent Cloud	6	10	Frankfurt
 HUAWEI	6	5	EU-Paris (Paris)

Şekil 6. Çinli teknoloji Şirketlerinin Veri Merkezi Sayıları

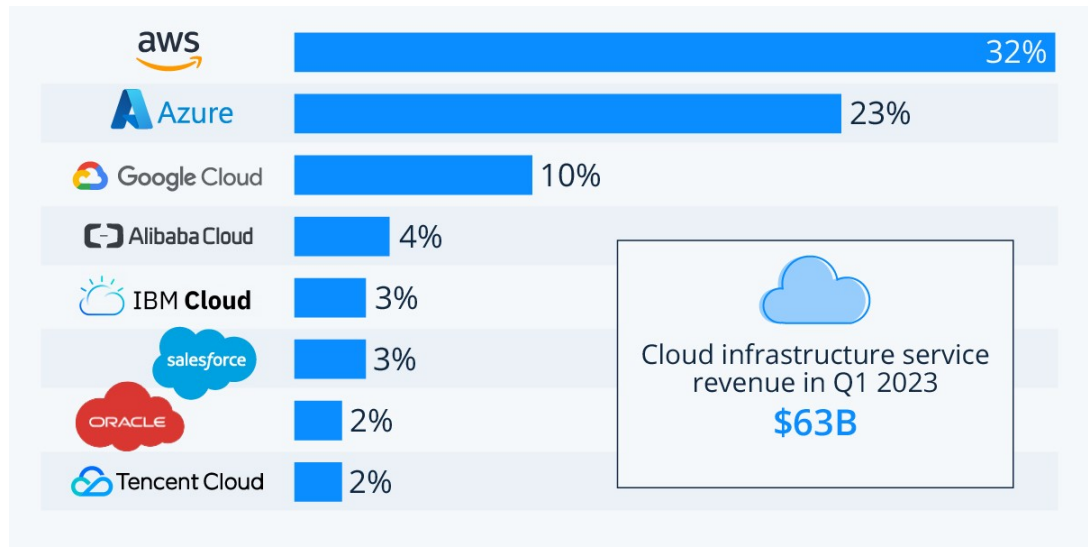
Kaynak: LinkedIn

Alibaba Cloud'un Çin dışında 11 bölgesi varken Tencent'in 10 bölgesi bulunmaktadır. Daha da önemlisi, Avrupa'daki en yakın bulut bölgesi Tencent için Frankfurt ve Huawei için Paris iken Alibaba için Londra'da bulunmaktadır (Ahmed, 2019). Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, Çin'in teknoloji devleri, gelişen denizaşırı veri merkezleriyle sadece pazar erişimlerini genişletmenin ötesinde, ülkenin etki alanını genişleterek küresel teknoloji standartlarını kendi avantajlarına göre yeniden şekillendirmek istemektedir. Bu durum Dijital İpek Yolu girişimiyle uyumlu stratejik bir hamle olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yurtdışında bulut bilişim hizmetlerini geliştirmeye devam eden Alibaba Cloud, 2018 yılında Malezya'da bir trafik yönetim sistemi kurmak için akıllı trafik sistemi kontrolörü Sena Traffic Systems ile ortaklık kurmuştur (Alibabacloud,

2018). Alibaba'nın Çin dışında 22'den fazla denizaşırı veri merkezi bulunmaktadır (Raj, 2021).

Alibaba'nın küresel bulut genişleme stratejisinin başarılı olduğu kanıtlanmıştır. Singtel, Güney Koreli SK Group ya da diğer yerel operatörlerle kurulan bu ittifaklar, Alibaba'nın küresel bulut teknolojisi arenasındaki konumunu güçlendirmektedir (Allison & Broderick, 2020: 6). Bu alandaki ilerlemeler Dijital İpek Yolu'nun genişlemesine dolaylı yoldan katkı sağlamaktadır.

Şekil 7. Şirketlerin 2023 Yılı İlk Çeyrek Bulut Altyapısı Hizmeti Gelirleri

Kaynak: Statista

Fakat, tüm bu gelişmelere rağmen batı kökenli bulut bilişim hizmeti veren şirketler pazar payında açık ara önde bulunmaktadır. Bu durum aslında Çin'in bu alanda yarışın çok gerisinde olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte DİY kapsamında hızla geline noktanın Çin adına oldukça umut verici olduğu söylenebilir.

1.4.6. Yapay Zekâ ve Büyük Veri

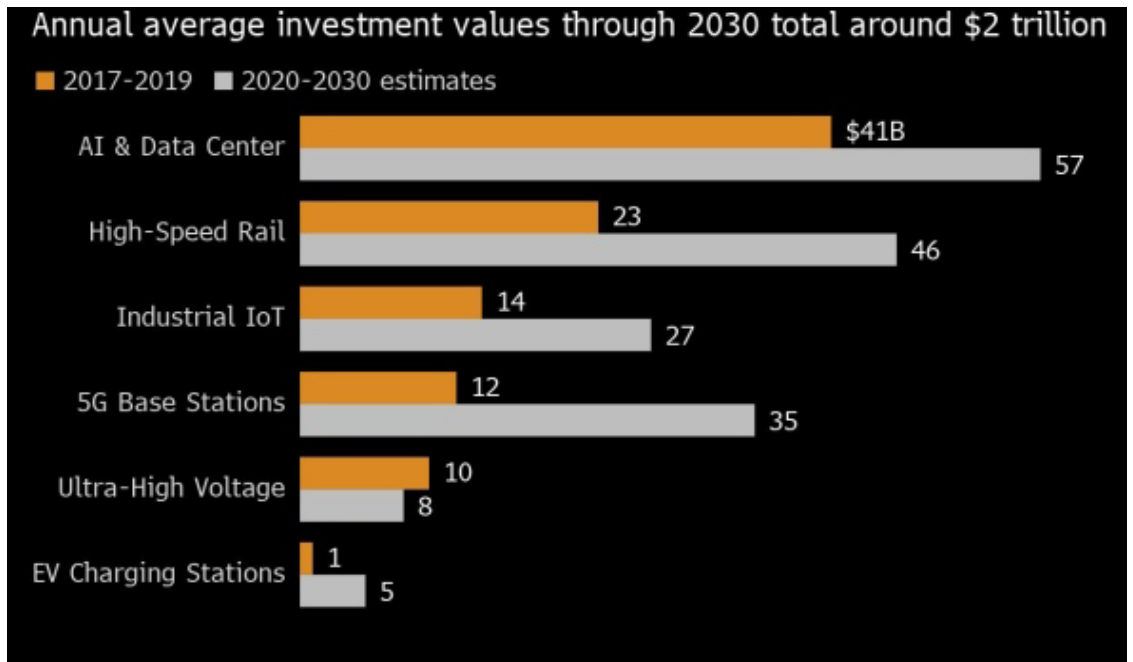
Çin, 2006 yılından bu yana iç sanayi politikalarını sürekli olarak güçlendirmekte ve 2010 yılında Stratejik Gelişen Endüstriler programı ile önemli bir adım

atmaktadır. Son zamanlarda bu girişimler, Kuşak ve Yol Girişimi ve Dijital İpek Yolu faaliyetleriyle doğrudan bağlantılı olan üç özellik ön plana çıkmıştır. Listenin en başında, başta yapay zekâ olmak üzere gelişmekte olan teknolojilere vurgu yapılmaktadır. Bu vurgu 2016 İnovasyon Odaklı Kalkınma Stratejisi ile pekiştirilmiştir. İkinci olarak, Çin, yapay zekâ uzmanlığının ön saflarında yer alan özel şirketleri desteklemeye daha fazla önem vermeye başlamıştır. Sonuncusu ise dijital teknolojiyle desteklenen şehirlerinin yeniden inşasına daha fazla odaklanmasıdır. Buna dahil olarak yeni yapay zekâ teknolojileri için test imkânı sağlayacak akıllı şehir projelerinin daha fazla desteklenmesine karar verilmiştir (Naughton, 2020).

Bununla birlikte, yapay zekâ ile ilgili fikri mülkiyet korumasında kayda değer başarılar elde etmektedir. Geçtiğimiz on yılda Çin, bu alanında 389.571 patent başvurusunda bulunarak küresel toplamın yüzde 74,7'sine sahip olarak dünyada ilk sırada yer almıştır (Wipo, 2021). Yapay zekâ ve büyük veri teknolojilerinin entegrasyonu, lojistik, finans ve ulaşım dahil olmak üzere çeşitli sektörlerde yenilikçi çözümlerin ve hizmetlerin geliştirilmesini sağlamaktadır (Hlongwa, 2022: 126). Bu teknolojiler, büyük hacimli verilerin verimli bir şekilde işlenmesini ve analiz edilmesini kolaylaştırarak daha iyi karar verme, otomasyon ve süreçlerin optimizasyonuna katkı sağlamaktadır. Dijital İpek Yolu bağlamında, tedarik zincirlerini ve lojistiği geliştirmek için yapay zekâ ve büyük veriden yararlanılmaktadır.

Patent verileri analizi, yapay zekâ ve büyük verinin gelecekteki tedarik zincirlerinde çok önemli bir rol oynayacağını ve Deniz İpek Yolu girişiminin başarısına katkıda bulunacağını göstermektedir (Hlongwa, 2022: 113). Bu teknolojiler gerçek zamanlı takip, tahmine dayalı analitik ve tedarik zinciri operasyonlarının optimizasyonunu mümkün kılarak verimliliğin artmasına, maliyetlerin düşmesine ve şeffaflığın gelişmesine yol açmaktadır. Ayrıca, yapay zekâ ve büyük veri, Dijital İpek Yolu boyunca sağlık alanında da uygulanmaktadır. Çin'in Dijital İpek Yolu, sağlık hizmetlerini, hastalık önleme ve kontrolünü iyileştirmek için yapay zekâ ve büyük veriden yararlanmayı amaçlayan tıbbi yapay zekâ girişimlerini içermektedir (Chen, 202: 1).

Dijital İpek Yolu, yapay zekâ ve büyük veri teknolojilerinin uygulanması için gerekli olan yüksek hızlı internet bağlantısı ve veri merkezleri gibi dijital altyapının geliştirilmesini de teşvik etmektedir (Mutlu, 2023). Bu altyapı yatırımları dijital ekonomilerin büyümesini desteklemekte ve Dijital İpek Yolu güzergâhları boyunca ülkeler arasında kesintisiz veri ve bilgi akışını mümkün kılmaktadır.

Şekil 8. Çin'in Yeni Teknolojiler için Yaptığı Yatırım Miktarı

Kaynak: Bloomberg

Yukarıdaki grafik incelendiğinde Çin'in son yıllarda en fazla bütçeyi ayırıp, yatırım yaptığı alanlardan birinin yapay zekâ ve büyük veri teknolojisinin altyapısını sağlayan veri merkezleri olduğu görülmektedir. Dahası Çin gelecek yıllar içinde bu alanda yaptığı harcamayı yüksek tutarak, kazanmış olduğu ivmeyi kaybetmeden bu teknolojilerde ilerlemeyi sürdürerek küresel düzeyde daha güçlü bir konuma gelmek istemektedir.

Büyük veri teknolojisi pazarlama, risk kontrolü ve ağ optimizasyonu gibi alanlara geniş bir şekilde uygulanabilir. Bu tür bir iş birliği, çeşitli sektör dikeylerinde bütünleşmiş uygulamaların büyümesini destekleyecektir. İş birliği çerçevesi aynı

zamanda farklı alanlarda büyük veri için yeni uygulama senaryoları ve iş modellerinin ortaya çıkarılmasının da önünü açmaktadır. Üretim, sağlık, devlet işleri ve kamu hizmetleri, büyük verinin gücünden yararlanılabilecek sektörlerden bazılarıdır. KYG'nin önemli bir bileşeni olan Dijital İpek Yolu, teknolojik ve dijital inovasyonu teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Yapay zekâ ve büyük verinin entegrasyonu ile geleneksel endüstrileri ve kamu hizmetlerini dönüştürme potansiyelinin aktif olarak kullanılmasını sağlayarak sadece dijital değil genel ekonomik büyümeyi de teşvik etmektedir (Cheng, 2022: 279).

Özetle, Çin'in Dijital İpek Yolu için yapay zekâ ve büyük veri İpek Yolu güzergâhları boyunca dijitalleşmenin sağlanması, tedarik zincirlerinin iyileştirilmesi ve dijital altyapının geliştirilmesinde etkili olmaktadır. Yapay zekâ ve büyük verinin Dijital İpek Yolu girişimine entegrasyonu, ekonomik büyümeye, istihdam yaratılmasına ve KYG'ye ev sahipliği yapan ülkelerdeki insanların genel refahına katkıda bulunmaktadır (Ly, 2020: 2).

1.5. TİCARET

Dijital İpek Yolu'nun ortaya çıkışı sadece teknoloji odaklı bir hamle değil, aynı zamanda uluslararası ticarete farklılık yaratan bir hamle olarak ön plana çıkmaktadır. DİY, desteklemiş olduğu yeni ticari rotalar, ortaya çıkardığı gelişmiş teknolojilerle sınırları ortadan kaldırmakta ve dünyayı gerçek anlamda küresel bir pazara dönüştürmektedir. Bu girişim aynı zamanda Çin'in uluslararası alanda etkisini göstermesinin ve internet ve diğer alanlarda kendi standartlarını geliştirmesinin bir yoludur. Bu da Çin'in diğer ülkelerdeki ticaret ve yatırımlarını genişletmesine yardımcı olacaktır. DİY aracılığı ile dijital ekonominin geliştirilmesine dair ortaya konan projeler sayesinde dijital hizmetlerin ve malların oluşturulan dijital özgür bölgeler ile uluslararası pazarda daha özgürce dolaştığı yeni ekosistemler yaratılmaktadır (Wedell, 2020). Küresel ekolojik çevreyi koruma kisvesi altında, bazı gelişmiş ülkeler ticaret engellerini akıllıca manipüle etmişlerdir. Gelişmekte olan ülkelerdeki bilim ve teknoloji

eksikliklerini istismar ederek, bu ülkeler için ulaşılamaz ürün standartları belirleyerek zorlu ticaret engelleri yaratmışlardır. Sonuç olarak, gelişmekte olan ülkelerin ürünleri ihracat ticaretinde önemli kayıplar ve engellerle karşılaşmaktadır (Li et al., 2022: 1).

Çin DİY kapsamında dijital serbest ticaret bölgeleri oluşturmuştur (HKTDC Research, 2023). Çin'in özellikle Güneydoğu Asya'nın büyük ve büyüyen pazarlarında yararlanmayı hedeflediği uluslararası sevkiyatlar ve sınır ötesi ticaretle ilgili maliyetleri azaltmayı istemiştir. Malezya, Güneydoğu Asya'ya hizmet veren bölgesel bir lojistik merkezi, bununla birlikte bir e-ticaret platformu ve bir dijital ödeme ve finans hizmetinden oluşan bir dijital serbest ticaret bölgesi geliştirmek için Alibaba ile bir ortaklığa girişmiştir (Cheney, 2019: 9).

Çinli şirketler, mal ve hizmetlere uygun maliyetli alternatifler sunarak yeni uluslararası pazarlara girmek için DİY'den etkin bir şekilde yararlanmaktadır. Halk arasında 'BAT' olarak adlandırılan Çinli e-ticaret devleri Baidu, Alibaba ve Tencent, bu dijital ticari girişimlerin önde gelen aktörleridir. Bu hızlı yükseliş büyük ölçüde Dijital İpek Yolu'nun kolaylaştırdığı uluslararasılaşmadan kaynaklanmaktadır. Dijital işlemler ve e-ticaret sayesinde yeni ticaret yolları açılmıştır. Sınır ötesi işlemlerin kolaylaşması ticaret hacimlerinde artışa yol açmış, ekonomik büyümeyi hızlandırmış ve Çin e-ticaret platformları tarafından sunulan rekabetçi fiyatlandırma küresel pazarı önemli ölçüde etkilemiştir.

1.6. FİNANS

Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi milyarlarca dolarlık yatırım ihtiyacına kaynak sağlayan kuruluşlardan biri de büyük ölçüde Çin tarafından kontrol edilen Asya Altyapı Yatırım Bankasıdır (AIIB). Kuşak ve Yol Girişimi kapsamında enerji ve ulaştırma sektörlerindeki yüksek maliyetli altyapı projelerini finanse etmek için kullanılmaktadır. Aynı zamanda agresif yatırım stratejisine imkân sağlayarak, yeni dış politikasının bir parçası olarak görülmektedir. Dijital altyapının bir sonraki Çin beş yıllık planının (2021-25) gündeminin en üst sıralarında yer aldığı

açıktır. Bu nedenle Çin için önemli olmaya devam eden dijital altyapı da AIIB'nin gündeminde üst sıralarda yer almaktadır (Rosalux, 2020).

Çin'in dijital cüzdanlarda geliştirmiş olduğu sistemlerde finansal açıdan büyük öneme sahiptir. Statista tarafından açıklanan verilere göre, 2022 yılında dijital ödemeler işlemlerin toplam hacmi 3,5 milyar ABD dolar değerine yaklaşırken, 2027 yılında bu rakam 5,2 milyara ulaşacaktır (Axerve, 2022). QR kodları ve mobil cüzdanlardaki yenilikçi yaklaşımları sayesinde Çin, ülke ekonomisini nakitsiz bir topluma doğru iterek işlemleri daha hızlı, daha güvenli ve daha verimli hale getirmiştir. Bu değişim sadece Çin'le sınırlı kalmayıp, Kuşak ve Yol Girişimi boyunca yer alan ülkelerin finansal ortamını da dönüştürme potansiyeline sahiptir. Çin'in gelişmiş mobil ödeme teknolojisi ve finansal hizmet modelleri, sayesinde uzak, dağlık bölgelerin küresel finansal işlemlerini kolayca tamamlayabildiği bir düzen oluşturulabilir (Cheng, 2022: 279).

Alipay, 2013 yılında dünyanın en popüler dijital cüzdanı olarak Paypal'ı geride bırakmış ve yaklaşık on yıl sonra 1,3 milyar kullanıcıyla hala en üst sırada yer almaktadır. 2021 itibarıyla Alipay 1,3 milyar kullanıcısıyla ilk sırada yer alırken, İngiliz web sitesi Merchant Machine tarafından yayınlanan yeni bir araştırmaya göre, daha önce en popüler dördüncü dijital cüzdan olan Paypal o zamandan beri beşinci sıraya gerilemiştir ve yerini Google Pay'e bırakmıştır. WeChat Pay ve Apple Pay de sırasıyla 900 milyon ve 507 milyon kullanıcı ile sıralamada yer almaktadır. Dijital ödeme yöntemleri öncesinde Batılı finans sistemlerinin hâkim olduğu bir dünyada Çin, Batılı olmayan bir ödeme sistemi kurmak için önemli adımlar atmaktadır. Alipay ve WeChat Pay kullanıcılarının hızlı büyümesi Çin'in iddialı hedefinin bir kanıtıdır (World Bank, 2017:1). Batı'nın Rusya'nın finans sektörüne yönelik yaptırımları, yeni, dijital bir İpek Yolu finans sisteminin küresel olarak benimsenmesini hızlandıran bir katalizör işlevi görmesini mümkün kılmaktadır (Cheng, 2022; 279).

1.7. İNSANLARIN KALPLERİ

Dijital İpek Yolu teknolojik bir girişimden çok daha fazlası olmakla birlikte, küresel algıları profesyonelce yönlendirmek, uluslararası dijital standartları belirlemek ve Çin'in küresel bir dijital süper güç olarak konumunu sağlamlaştırmak için stratejik bir hamledir. Günlük internet kullanıcılarından çok uluslu şirketlere ve hükümetlere kadar herkesi etkileyen bu dijital girişimin dünya genelinde insanların bireysel hayatlarında nasıl bir etki yarattığı daha yakından incelenmesi gereken bir konudur. İlk olarak, Dijital İpek Yolu özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki dijital uçurumun kapatılmasına yardımcı olmaktadır (Arcesati, 2020).

Çin, bu ülkelere altyapı ve dijital hizmetlere uygun fiyatlı erişim sağlayarak sadece dijital dünyanın kapılarını açmakla kalmayıp, aynı zamanda bu ülkelerin dijital dünyayı algılama ve onunla etkileşime geçme biçimlerini de şekillendirmektedir. Bunlar arasında geleneksel medya ve sosyal medya, video oyunları, çevrimiçi eğitim platformu, çevrimiçi kültürel alışveriş (örneğin WeChat, NewsDog, Perfect World, PUBG) yer almaktadır. Bu durum, insanları bilgi, bağlantı ve kişisel ve ekonomik büyüme yolları ile güçlendirdiği için oyunun kurallarını değiştiren bir unsurdur. Çin'in Dijital İpek Yolu, dünyanın dört bir yanındaki insanın artık dijital teknolojilerin dönüştürücü potansiyelini doğrudan deneyimlemesini sağlamak ve hayatlarını kolaylaştırmaktadır.

Bunlara ek olarak Çin'de dijital altyapının da gelişmesiyle küçük şehirler teknoloji ve finans alanındaki gelişmeler sonrası büyük şehirler ile yarışabilir hale gelmişlerdir. Çin'in en fakir şehirlerinden biri olan Guizhou bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Özel tarım ürünleri üretilip satılabilen şehirde, Çin'de sürekli gelişen e-ticaret ve finans teknolojilerinin sağladığı imkanları kullanarak pazar payında yer sahibi olabilmiş ve ülkede en zengin şehirlerden biri haline gelmiştir. Büyük şirketler ise dijital altyapı geliştirilmesi sonrasında hizmet olanaklarının çoğalması ve yeni iş fırsatlarının ortaya çıkması sonucu eleman ihtiyacı duymuştur. Bu da insanlar için yeni iş fırsatları veya girişimcilik için uygun bir zemin oluşturmuştur (Leach & Gu, 2019: 28). Dijital İpek Yolu'nun

oluşmasına ön ayak olduğu iş ve yaşam olanakları sayesinde özellikle bu durumdan faydalanan insanların Çin hakkında bakış açılarının daha iyimser olacağı yüksek ihtimaldir. Sonuç olarak Çin, DİY kapsamında gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerle daha fazla iş birliği içinde bulunduğundan dolayı, bu ülkelerde Çin imajının dünyanın geri kalanına göre farklı olacağı açıktır.

1.8. POLİTİKA

Dijital İpek Yolu bağlamında Çin'in temel iş birliği politikalarından biri dijital altyapının geliştirilmesinin teşvik edilmesidir. Çin, fiber optik kablolar, veri merkezleri ve uydu ağları gibi dijital altyapıların inşasına yatırım yaparak İpek Yolu üzerindeki ülkeler arasındaki bağlanabilirliği arttırmayı hedeflemektedir. Bu altyapı gelişimi dijital bilgi akışını kolaylaştırmakta ve bu ülkelerdeki dijital ekonominin büyümesini desteklemektedir.

Çin, çevrimiçi işlemler için platformlar ve mekanizmalar kurarak sınır ötesi e-ticareti ve dijital ticareti teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Buna gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması, lojistik ve ödeme sistemlerinin iyileştirilmesi ve dijital para birimlerinin kullanımının teşvik edilmesi de dâhildir. Bu politikalar, Dijital İpek Yolu üzerindeki ülkeler arasında uluslararası ticareti ve ekonomik iş birliğini arttırmayı amaçlamaktadır. Çin bu bağlamda, araştırma ve geliştirme, teknoloji transferi ve dijital endüstrilerdeki en iyi uygulamaların paylaşımı konularında iş birliğini teşvik etmektedir. Buna bilgi alışverişini ve teknoloji transferini kolaylaştırmak için ortak girişimlerin, teknoloji parklarının ve inovasyon merkezlerinin desteklenmesi de dâhildir. Çin, dijital inovasyonu teşvik ederek Dijital İpek Yolu üzerindeki ülkelerin rekabet gücünü ve kabiliyetlerini artırmayı hedeflemektedir.

Son olarak Çin, iş birliği politikalarında veri güvenliği ve mahremiyetin önemini vurgulamaktadır. Ülke, veri koruma, siber güvenlik ve mahremiyet için uluslararası norm ve standartların oluşturulmasını savunmaktadır. Çin, dijital

teknolojilerin ve verilerin güvenli ve sorumlu bir şekilde kullanılmasını sağlamak için Dijital İpek Yolu üzerindeki ülkeler arasında iş birliğini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Buna bilgi paylaşımı, kapasite geliştirme ve siber tehditlerle mücadele ve kişisel verilerin korunmasına yönelik ortak çabaların teşvik edilmesi de dahildir.

1.8.1. Dijital Yönetişim

Dijital İpek Yolu bağlamında Çin'in teknolojik standart belirleme ve veri yönetişimi, küresel veri yönetişimi ve gizliliğini önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahiptir. Çin, Kuşak ve Yol Girişimi aracılığıyla dijital etkisini genişletmeye devam ettikçe, teknolojik standartları ve veri yönetişimi politikaları, girişime katılmak isteyen ülkeler için giderek daha önemli hale gelecektir. Çin'in veri yönetimine yaklaşımı genellikle çok kısıtlayıcı olduğu ve şeffaflıktan yoksun olduğu için eleştirilmektedir. Bu durum, özellikle Çin'de faaliyet gösteren yabancı şirketler için veri gizliliği ve güvenliği konusunda endişelere yol açmıştır. Ancak Çin'in küresel dijital ekonomideki artan etkisi, diğer ülkeler kabul etse de etmese de standartlarının ve politikalarının küresel veri yönetişimi ve gizliliği üzerinde önemli bir etkiye sahip olacağı anlamına gelmektedir.

Çin'in teknolojik standartları ve veri yönetimi politikaları küresel dijital ekonominin parçalanmasına da yol açabilir. Diğer ülkelerin Çin'in standartlarını benimsemesi halinde, dünyanın geri kalanıyla uyumlu olmayan ayrı bir dijital ekosistem oluşabilir. Bu da ticaret ve yatırımın önündeki engellerin artmasına ve veri gizliliği ve güvenliği ile ilgili endişelere yol açabilir (Heeks et al., 2023: 18) Öte yandan, Çin'in veri yönetişimi ve gizliliğine yönelik küresel standartları benimsemesi, daha açık ve birbirine bağlı bir dijital ekonominin teşvik edilmesine yardımcı olabilir. Bu da iş birliğinin ve inovasyonun artmasının yanı sıra dijital ekosistemde daha fazla güven ve itimada yol açacaktır. Nihayetinde, Çin'in teknolojik standartlarının ve veri yönetişimi politikalarının potansiyel etkileri, bunların diğer ülkeler tarafından nasıl uygulandığına ve benimsendiğine bağlı olacaktır.

Çin'in Dijital İpek Yolu'nda veri yönetimine yönelik mevcut teknolojik standartları arasında Siber Güvenlik Kanunu, Ulusal Bilgi Güvenliği Standardizasyon Teknik Komitesi ve Kişisel Bilgi Güvenliği Şartnamesi yer almaktadır. Bu standartlar veri koruma, siber güvenlik ve kişisel bilgi yönetimi için kılavuz ilkeler ve düzenlemeler sağlamaktadır. 2017'de yürürlüğe giren Siber Güvenlik Yasası, ağ operatörlerinin ağlarının ve topladıkları bilgilerin güvenliğini korumak için önlemler almasını ve şirketlerin her türlü veri ihlalini rapor etmelerini ve veri ihlalinin önce kullanıcılarından onay almalarını gerektirmektedir.

1.8.2. Siber Güvenlik

Telekomünikasyon ağları, veri merkezleri ve e-ticaret platformları da dahil olmak üzere dijital altyapının geliştirilmesini içeren Dijital İpek Yolu, kapsamı genişledikçe sağlam siber güvenlik önlemlerine duyulan ihtiyaç artmaktadır. Bağlanabilirliğin artmasıyla birlikte bilgisayar korsanlığı, veri ihlalleri ve siber casusluk gibi siber tehdit riski de artmaktadır. Bu nedenle siber güvenlik, verilerin korunmasını ve dijital altyapının güvenli bir şekilde işlenmesini sağlamak için Dijital İpek Yolu'nun kritik bir yönüdür. Çin, Dijital İpek Yolu bağlamında siber güvenliğin önemini farkındadır ve bu endişeleri gidermek için adımlar atmıştır. Siber güvenlik iş birliğini ve bilgi paylaşımını geliştirmek için diğer ülkelerle ortaklıklar kurmuştur. Örneğin Çin, siber güvenlik iş birliğini güçlendirmek ve siber tehditlerle ortak mücadele etmek için Rusya ve Kazakistan gibi ülkelerle anlaşmalar imzalamıştır (Zinovieva, 2023). Ayrıca Çin, siber güvenlik alanında araştırma, eğitim ve kapasite geliştirmeyi teşvik etmek için siber güvenlik merkezleri ve enstitüleri de kurmuştur (Cary, 2021). Bu girişimler siber güvenlik yeteneklerini geliştirmeyi ve Dijital İpek Yolu boyunca güvenli bir dijital ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Bununla birlikte, Çin'in Dijital İpek Yolu bağlamında siber güvenliğe yaklaşımına ilişkin endişeler de bulunmaktadır. Eleştirmenler, Çin'in siber güvenliğe verdiği önemin sadece dijital altyapıyı koruma ihtiyacından kaynaklanmadığını, aynı zamanda bilgi akışı üzerinde kontrol ve etki sağlama aracı olarak da kullanıldığını savunmaktadır (Wang, 2020: 402). Çin'in sıkı

internet sansürü ve gözetim uygulamaları, bu uygulamaların Dijital İpek Yolu boyunca ihraç edilme potansiyeline ilişkin endişeleri artırmıştır. Bu durum, siber güvenlik ve internet özgürlüğü arasındaki dengeye ilişkin tartışmaların yanı sıra Çin'in siber güvenlik kabiliyetlerini siyasi amaçlarla kullanma potansiyeline ilişkin endişelere de yol açmıştır (Cyber Capabilities and National Power: A Net Assessment, 2021: 89). Çinli teknoloji şirketleri, dünyanın dört bir yanındaki hükümetlerle ortaklıklar da dahil olmak üzere kapsamlarını genişletme konusunda önemli adımlar atmıştır.

Çin devletiyle olan bağlantıları dünya çapında geniş çaplı bir incelemeye konu olmuştur. Bunun nedeni, bu özel şirketlerin Çin siber güvenlik mevzuatı tarafından birkaç temel şarta uymalarının zorunlu kılınmış olmasıdır (Kurlantzick, 2020).

1.8.3. Data Paylaşımı

Çin'de 2017 yılında kabul edilen ve o tarihten bu yana yürürlükte olan Siber Güvenlik Kanunu, kritik altyapı ve kişisel veri gibi kilit kategorileri mümkün olan en geniş şekilde tanımlamaktadır. Bu terimlerin tanımlanma biçiminin her şeyi kapsayan kapsamı, yasanın en endişe verici özelliği olarak görülmektedir (Triolo et al., 2017). Yasanın 31. maddesinde, potansiyel olarak her sektörü "kritik altyapı" haline getiren pasajlar içermektedir. Herhangi bir veri sızıntısı yaşanması halinde ulusal güvenliği, ulusal refahı, halkın geçimini veya kamu yararını ciddi şekilde tehlikeye atabilecek diğer kilit bilgi altyapıları, Devlet Konseyi kritik bilgi altyapısı için özel kapsam ve güvenlik koruma tedbirlerini formüle edecektir (DigiChina, 2022). Yabancı şirketlerin Çin'in BT altyapısına erişimini daha da kısıtlamak için Çin Siber Uzay İdaresi (CAC), kritik altyapılarda kullanılan tüm ürün ve hizmetlerin kaynak kodlarının ifşa edilmesi de dahil olmak üzere siber güvenlik incelemesini yürütmekle yetkilendirilmiştir. CAC prosedürlerin ana hatlarını belirlemeye başlamış ve kısa süre önce belirlenen ürün ve hizmetlerin ilk listesini yayınlamıştır. Kaynak kodunun ifşa edilmesi yabancı şirketlerin Çin pazarına erişimini engelleyen bir başka bariyer haline gelebilir.

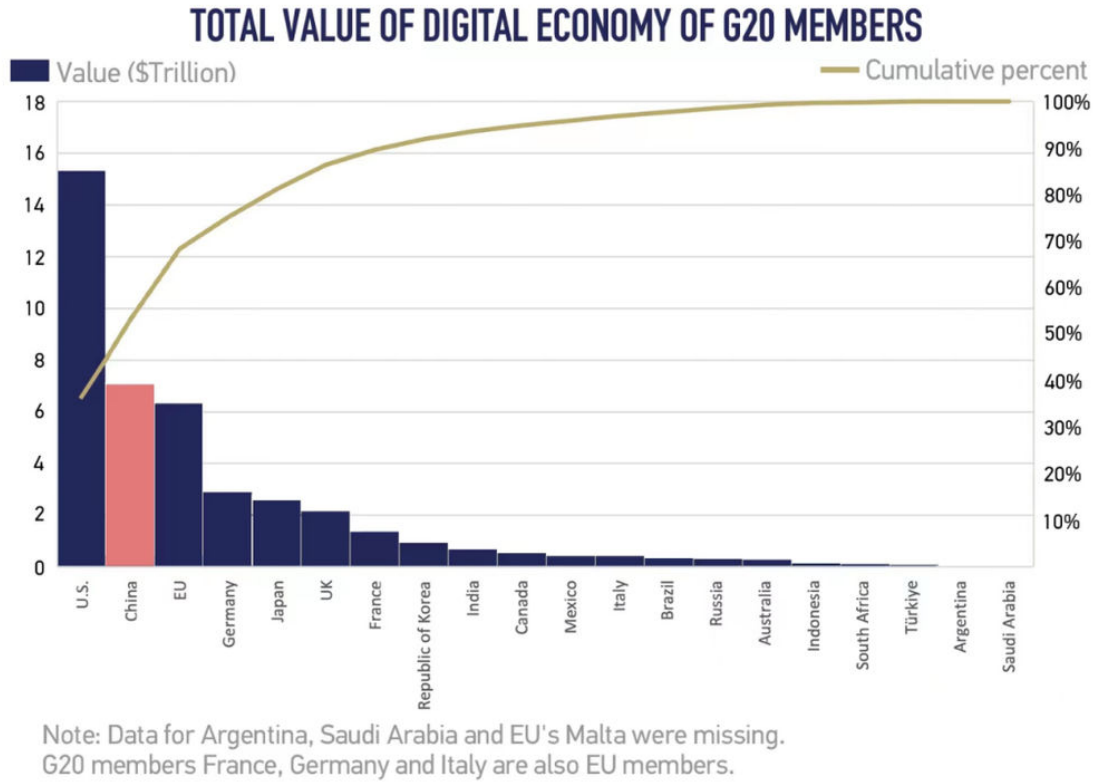
Fiziksel altyapının yanı sıra Çin, teknoloji yatırımları ve ortaklıklar yoluyla veri paylaşımını da teşvik etmektedir. Huawei ve Tencent gibi Çinli şirketler, Dijital İpek Yolu üzerindeki ülkelere teknoloji çözümleri ve hizmetleri sağlamada aktif olarak yer almaktadır. Bu şirketler, Çin ve diğer ülkeler arasında veri paylaşımını ve iş birliğini teşvik eden veri depolama, bulut bilişim ve diğer dijital hizmetler sunmaktadır. Bu ortaklıklar sayesinde Çin değerli verilere erişim sağlayabilir ve diğer ülkelerin dijital ekosistemleri üzerinde etki kurabilir.

Buna ek olarak, DİY'in potansiyel olarak Çinli şirketlerin Hint Okyanusu ve Avrasya'daki pazarlarda tüketicileri daha etkili bir şekilde hedeflemelerini sağlayacak büyük miktarda veri sağlayacağı öngörülmektedir. Bu veriler aynı zamanda Çin'in yapay zekâ endüstrisini de güçlendirerek, Çin'in zaten sahip olduğu avantajı pekiştirebilir (Kliman & Grace, 2018). Bu da Çin'in zaten yatırım önceliği vermiş olduğu yapay zekâ alanında daha hızlı gelişmesine yardımcı olacaktır. Bu durum, DİY'in çok yönlü bir girişim olduğunu ve uzun vadede faydasının katlanarak artacağını göstermektedir.

1.9. ÇİN'İN DİJİTAL EKONOMİSİ VE DİJİTAL İPEK YOLU

Dijital ekonomi, dijital teknolojiler ve platformlar aracılığıyla yürütülen ekonomik faaliyetleri ifade eder. İnternet, mobil cihazlar ve bilgisayar ağları gibi dijital teknolojiler tarafından etkinleştirilen mal ve hizmetlerin üretimini, dağıtımını ve tüketimini kapsamaktadır. Dijital ekonomide, geleneksel ekonomik faaliyetler dijital teknolojilerin kullanımıyla dönüştürülür ve geliştirilir; bu da yeni iş modellerine, artan verimliliğe yol açmaktadır. Dijital ekonominin belkemiği, internet, mobil teknoloji ve nesnelerin internetinden (IoT) kaynaklanan, insanların, kuruluşların ve makinelerin birbirine giderek daha fazla bağlanması anlamına gelen hiper-bağlanabilirliktir (Deloitte, 2015). Dijital ekonomi, bilginin dijitalleşmesi ve verilerin elektronik olarak işlenebilmesi, depolanabilmesi ve iletilebilmesi ile karakterize edilmektedir. E-ticaret, dijital finans, çevrimiçi reklamcılık, bulut bilişim ve paylaşım ekonomisi gibi çok çeşitli sektörleri kapsamaktadır. Dijital teknolojiler, işletmelerin faaliyet gösterme ve

müşterilerle etkileşim kurma biçiminde devrim yaratarak yeni girişimcilik, yenilikçilik ve ekonomik büyüme biçimlerini mümkün kılmıştır.

Şekil 9. G-20 Ülkelerinin 2016 Yılı için Toplam Dijital Ekonomi Değeri

Kaynak: CTGN

Dünya genelinde 2016 yılına ait dijital ekonomi büyüklüğü verileri incelendiğinde Çin'in ABD'den sonraki sırayı alarak ikinci en büyük dijital ekonomiye sahip olduğu görülmektedir.

Çin bağlamında, dijital ekonomi ülkenin hızlı ekonomik kalkınmasında önemli bir rol oynamıştır. Çin, gelişen bir e-ticaret pazarı, güçlü bir mobil ödeme sistemi ve canlı bir girişimcilik ekosistemi ile dijital inovasyon ve teknolojinin benimsenmesinde küresel bir lider olarak ortaya çıkmıştır. Dijital ekonomi milyonlarca Çin vatandaşı için istihdam yaratılmasına, üretkenliğin artmasına ve yaşam standartlarının iyileşmesine katkıda bulunmuştur. Ticaret, yatırım ve kültürel alışverişi kolaylaştırmak için dijital teknolojilerden ve altyapıdan yararlanmaya odaklanılan Dijital İpek Yolu, dijital altyapının, sınır ötesi e-ticaret

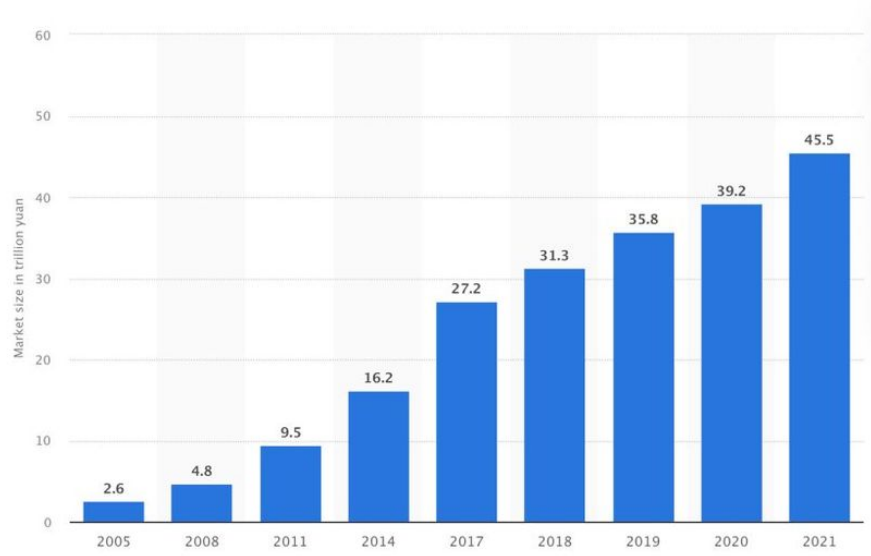
platformlarının geliştirilmesini ve dijital becerilerin ve girişimciliğin teşvik edilmesini içermektedir.

Çin, Dijital İpek Yolu aracılığıyla dijital teknolojide küresel bir lider olarak konumunu güçlendirmeyi ve küresel dijital ekonomideki etkisini genişletmeyi amaçlamaktadır. Dijital endüstrilerin gelişimini teşvik etmek, dijital bağlanabilirliği arttırmak ve dijital uçurumu kapatmak için diğer ülkelerle iş birliğini ve bu doğrultuda kurulacak ortaklıkları teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Çin Bilgi ve İletişim Teknolojisi Akademisi tarafından yayımlanan rapora göre, Çin'in dijital ekonomisi 2021 yılında 7,1 trilyon dolara ulaşarak ülkenin GSYİH'sinin yüzde 40'ını oluşturmuştur. Raporda, 2012'den 2021'e kadar Çin'in dijital ekonomisinin ortalama büyüme oranının yüzde 15,9 olduğunu ve dijital ekonominin GSYİH içindeki payının yüzde 21,6'dan yüzde 39,8'e yükseldiği ifade edilmektedir (CGTN, 2022).

Çin Devlet Konseyi'nin 2025 yılı için, dijital ekonomiden gelen ulusal GSYİH oranının 2020'de %7,8'den 2025'te %10'a yükseltilmesi de dahil olmak üzere net hedefler belirlemiştir. Gigabit geniş bant (şu anda mevcut en yüksek bağlantı hızı) kullanan kişi sayısının 2020'de 6,4 milyondan 2025'te 60 milyona çıkması ve veri merkezi inşasının hızlanması öngörülmektedir (Reuters, 2022). Bunlara ek olarak Başkan Xi, 2017 yılında düzenlenen forumda dijital ekonomiyi iş birliğinin "sınır bölgesi" olarak nitelemiştir. Bazı analistler Çin'in dijital atılımının, küresel bir teknoloji lideri olarak statüsünü sağlamlaştırma çabalarının bir parçası olduğunu ve dünya çapında etkisini genişletmeye çalışmasının Kuşak ve yol Girişimi'nin cazibesini arttırdığını ifade etmektedir (Sim, 2023). Bu doğrultuda KYG'nin dijital ayağı olan DİY, Çin'in dijital ekonomisini büyütmesine katkıda bulunarak cazibenin geliştirilmesi adına en önemli role sahip olmaktadır.

Market size of the digital economy in China in selected years from 2005 to 2021(in trillion yuan)

Şekil 10. Çin'in Dijital Ekonomi Pazar Büyüklüğü (2005-2021)

Kaynak: Statista

Yukarıdaki grafiğe göre Çin'in dijital ekonomi içerisindeki pazar payı yıllar geçtikçe katlanarak artmıştır. Dikkat çekici durum ise 2015 yılında Dijital İpek Yolu'nun gündeme alınıp projelerin uygulamaya konulması ile dijital ekonomideki pazar payı önceki yıllara göre çok hızlı bir yükseliş göstermiştir. Bu durum, Dijital İpek Yolu'nun Çin dijital ekonomisine katkısının oldukça fazla olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda DİY girişiminin hem Çin hem de dünyadaki dijital ekonomik pazarın büyümesi ve geliştirilmesi adına yararlı olduğu rahatlıkla ifade edilebilir. Dijital İpek Yolu, ülkelerin Çin'in dijital teknolojilerdeki uzmanlığından faydalanmaları için fırsatlar sunarken, aynı zamanda daha kapsayıcı ve birbirine bağlı bir küresel dijital ekonominin gelişimine de katkıda bulunmaktadır.

Daha ilk yıllarında olan DİY projesi ile Çin, şu anda ekonomik anlamda elde ettiği başarıyı uzun vadede sürdürmek adına çeşitli ülkelere yatırımlara devam ederken kendi teknolojik altyapısını da geliştirmeye ve diğer ülkelere ihraç etmektedir. Bu bağlamda DİY Çin için çok uzun vadeli bir proje olmasına rağmen özellikle ekonomik olarak meyvelerini erken dönemde vermeye başlayacağı söylenebilir.

BÖLÜM 2: ÇİN'İN TEKNO-MİLLİYETÇİLİK VE KESKİN GÜÇ POLİTİKALARI

2.1. ÇİN'İN TEKNO-MİLLİYETÇİLİK POLİTİKALARI

2.1.1. Tekno-milliyetçiliğin Tanımı ve Kavram Tartışması

Tekno-milliyetçilik ya da tekno nasyonalizm, ülkelerin kendi ulusal çıkarlarını ön planda tuttıkları ve kilit teknolojiler ve endüstriler üzerinde kontrol sağlamaya çalıştıkları olguyu ifade eder. Bu, sanayi politikası ve dünya ticaretinde önemli bir rol oynayan bir merkantilizm biçimidir. Tekno nasyonalizm, başta ABD ve Çin olmak üzere ülkeler arasında yeni teknolojiler alanında hakimiyet için yaşanan rekabet ile karakterize edilir. Siyasi ve askeri alanların ötesine uzanan bu rekabet, ekonomi alanında da önemli bir etkiye sahiptir (Tkachenko et al., 2021). Tekno-milliyetçilik, teknoloji çalışmaları için temel analiz biriminin ulus olduğunu varsaymaktadır. Bu doğrultuda uluslar yenilik yapan, AR-GE bütçelerine ve yenilik kültürlerine sahip olan, teknolojiyi yayan ve kullanan birimlerdir. Tekno-milliyetçiler tarafından, ulusların başarısı teknolojiyi nasıl kullandıklarına bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Edgerton, 2007: 1). Bir diğer tanım ise şu şekildedir; “Tekno-milliyetçilik genellikle ulusal teknoloji ve inovasyon politikasının yabancı teknolojilere bağımlılıktan kaçınma veya bunu en aza indirme eğilimini ifade eder.” (Kim et al., 2020: 1).

Luo (2021), çalışmasında tekno-milliyetçiliğin tanımını geleneksel ve çağdaş olarak ikiye ayırmaktadır. Geleneksel olarak tekno-milliyetçilik; bağlantılılığı ve ortak uluslararası kimliği teşvik etmek amacıyla, teknolojinin milliyetçi gündemleri ilerletmek için aynı şekilde kullanılmasına odaklanmıştır. Buna karşın çağdaş tekno-milliyetçilik ise teknolojik yetenekleri doğrudan bir ülkenin ulusal güvenliği ve jeopolitik faydalarıyla ilişkilendiren jeopolitik düşünce ve eylemlerin yükselen bir türü olarak tanımlanmaktadır ve seçilmiş yabancı yatırımcılara veya yabancı şirketlere karşı yasal ve düzenleyici kısıtlamalar veya yaptırımlar içermektedir (Luo, 2021: 551). Başka bir tanım da ise tekno-milliyetçiliği, teknolojik ve bilimsel gelişmenin, istikrarsızlık ve sürekli

devletlerarası rekabet ile karakterize edilen uluslararası bir sistemde ekonomik ve askeri asimetrilerin yaratılması için araçlar olarak anlaşılması gerektiği görüşüyle ilişkili politikalar bütünü olarak ele almaktadır (Diegues & Roselino, 2023).

Diğer bir söylem ise tekno-milliyetçilik kavramının aslında devletin resmi bir kurum ve bir politika otoritesi olarak teknolojik uygunluğuna atıfta bulunduğunu ve bu nedenle daha açık bir şekilde 'tekno-devletçilik' olarak adlandırmamız gerektiğine değinmektedir. Buna karşılık, bir devletin sosyal-kültürel temeli anlamına gelen ulusun, yenilikçi sürece dahil olan aktörler üzerindeki etkilerine, daha doğrudan 'tekno-milliyetçilik' olarak adlandırabileceğimiz bir yöne çok fazla değinilmemektedir (Montresor, 2001: 401).

Edgerton (2007), ise çalışmasında tekno-milliyetçilik kuramsal kavramına ilişkin birtakım temel varsayımlara işaret etmektedir. Ona göre çeşitli ülkelerden kendi alanlarında ünlenmiş ve çalışmalarıyla literatürde kendine yer edinmiş olan entelektüellerin tarih boyunca bilim ve teknoloji konusunda milliyetçi bir tutum sergilemiş olmaları, ortak milliyete mensup mucitlerin öneminin abartılmasının tekno-milliyetçi davranışın bir yansıması olduğunu göstermektedir. İngiltere'deki Science Museum (Bilim Müzesi), Almanya'nın Münih kentindeki Deutsches Museum (Alman Müzesi) ve Washington'daki Smithsonian Enstitüsü gibi yalnızca kurulduğu ülkenin icatlarını sergileyen müzeler de tekno-milliyetçiliğin bir başka biçimidir.

Tekno-milliyetçi gururun tipik bir çağrışımı olarak kendi ulusunun teknolojik yeniliklerini ve başarılarını övmek, başka ulusların olağanüstü teknolojik güçlere sahip olduğu varsayımı kişinin kendi ulusunu dışlayabileceğinden, bunun ortaya çıkabileceği tek biçim değildir. Dünyayı değiştiren belirli teknolojilerin belirli uluslarla ilişkilendirilmesini Edgerton 'örtük tekno-milliyetçilik' olarak adlandırmaktadır. Bu yaygın görüş beraberinde çeşitli çelişkiler getirse dahi, örneğin otomobil üretiminin ilk yıllarında en fazla sayıda otomobil Almanya'da üretilmediği halde otomobilin Alman icadı olarak nitelendirilmesi ve 1960'lar boyunca çok fazla inovasyon yapan ülkelerin ekonomik olarak çok fazla büyümemesi gibi, bu inovasyon merkezli tekno-milliyetçi anlayış gücünü

korumaya devam etmiştir. Bu anlayış, başarılı bir ülkeyi geçmek için bir ulusun daha fazla inovasyon yapması gerektiği fikrine hizmet etmektedir (Edgerton, 2007: 4-8).

Bu çeşitli tanımlar bize akademik seviyede tekno-milliyetçilik kavramına ilişkin ortak bir tanım oluşturulamadığını ve üzerinde uzlaşmış ve uzun süredir ortak bir şekilde kullanılan bir tanım üzerinden çalışmaların devam etmediğini göstermektedir. Günümüze kadar çalışmalarda farklı şekillerde ifade edilmiş olan tekno-milliyetçilik çalışmamızda Luo (2021)'e göre eski tanıma göre daha karışık fakat günümüz dünyasına uygun hali ile ele alınmıştır. Çünkü, çağdaş tanımda jeopolitik, ekonomik, ulusal güvenlik ve ideolojik düşünceleri birlikte değerlendirilmektedir. Eski tanım ise daha çok devletlerin ekonomik baskı güçlerini kullandıkları sıfır toplamli rekabet ve karşılıklı teknolojik bağlılığın, açık inovasyonun ve pozitif toplamli iş birliğinin önemini kabul etmemektedir.

2.1.2. Çin ve Tekno-milliyetçilik

Çin'de tekno-milliyetçiliğin kökleri 19. yüzyıla dayanmakta olup, 1949 yılında Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra daha da belirgin hale gelmiştir. Çin başlangıçta Sovyet bilim ve teknolojisine güvenmektedir. Ancak bu ilişki bozuldukça teknolojiye kendine güven Mao Zedong'un kalkınma ideolojisinin önemli bir parçası haline gelmiştir (Wilson Center, 2016). Çin'in 20. yüzyılın ikinci yarısındaki önemli teknolojik ilerlemeleri büyük ölçüde bağımsız olarak gerçekleştirilmiş ve tekno-milliyetçi eğilimleri desteklemiştir. Bu geçmişe rağmen Çin son 25 yılda yabancı teknolojiye artan bir açıklık göstermiştir. Bu değişim 1970'lerdeki açık kapı politikası ile başlamış, (Chen et al., 1995: 691) yabancı eğitim, yabancı teknoloji edinimi, yabancı yatırımların serbestleştirilmesi, 1990'ların başından itibaren yabancı yatırımlarda artış (World Bank Group, 2016) ve 2001'de Dünya Ticaret Örgütü'ne katılım ile sonuçlanmıştır.

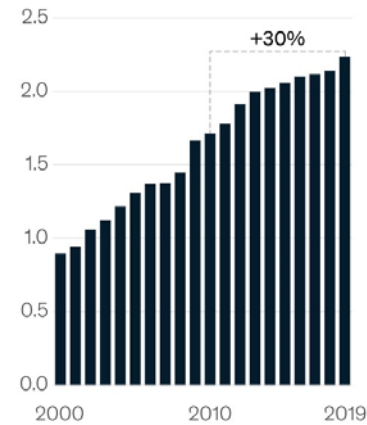
Ayrıca Çin, kendi iç AR-GE sisteminde de önemli reformlar yapmıştır. 2000'li yılların başına gelindiğinde Çin'in teknolojik gelişiminde iki yol izlendiğini görülmektedir. Bunlardan biri, doğrudan yabancı yatırımların artmasıyla

bağımlı olarak yabancı teknolojiye giderek daha fazla bağımlı olunmasıdır. Diğerleri ise yüksek öğrenim ve araştırma için yerel kurumların önemli ölçüde yeniden yapılandırılmasını, yüksek öncelikli odaklanmış ulusal araştırma ve geliştirme programlarının başlatılmasını içermektedir (Suttmeier, 2005: 35).

Ülke AR-GE harcamalarını arttırmış ve çok sayıda araştırma enstitüsü ve inovasyon merkezi kurmuştur. 2022 yılında AR-GE için 3,09 trilyon Yuan (443 milyar dolar) harcayarak bir önceki yıla göre yüzde 10,4'lük rekor bir artış kaydedilmiştir. Toplamda 31 ayrı bölgede 6.800'den fazla araştırma kurumu ve 103 yenilikçi şehir kurulmuştur (China Daily, 2023). Bununla beraber, Çin'in 13. Beş Yıllık Planı'nın inovasyonu teşvik etmek ve inovasyon yoluyla küresel liderliğe ulaşmak için Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Ulusal Doğa Bilimleri Vakfı ve Bilimler Akademisi tarafından artan AR-GE harcamalarını içerdiği görülmektedir.

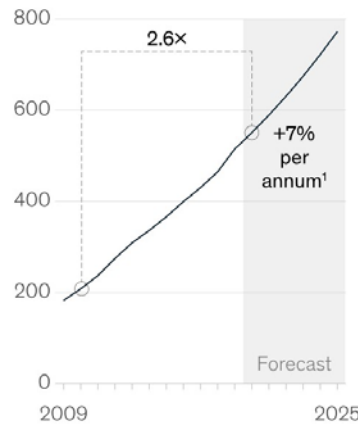
China's R&D investments, which have grown 2.6-fold in ten years, are expected to increase by 7 percent a year.

China's R&D expenditure ratio, % of GDP

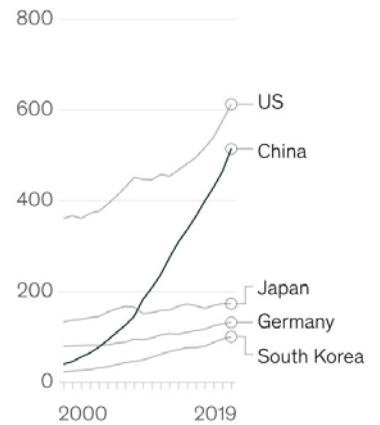

¹Based on 14th Five-Year Plan.
Source: OECD

China's R&D gross domestic spending, \$ billion

R&D gross domestic spending, \$ billion

McKinsey
& Company

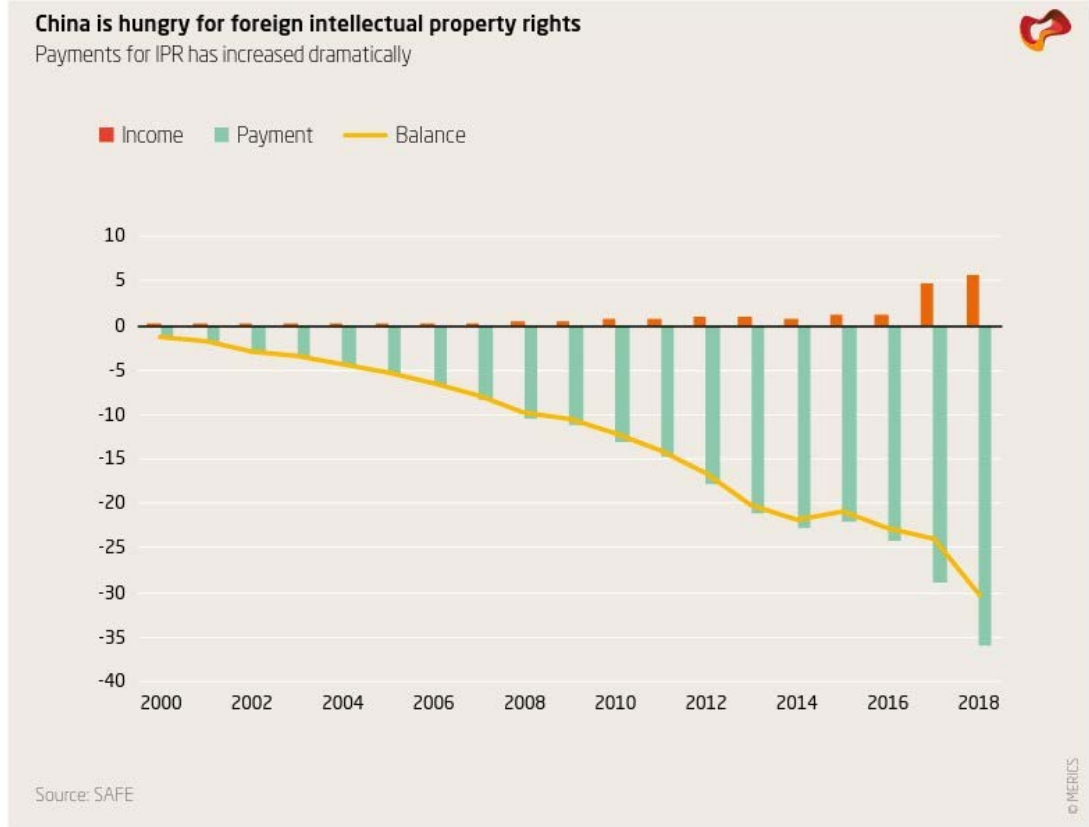
Şekil 11. Çin'in AR-GE Çalışmaları İçin Yaptığı Harcamalar

Kaynak: McKinsey

Yukarıdaki grafiklerde de görüldüğü üzere Çin son yaklaşık yirmi yılda AR-GE için ayırdığı bütçeyi gayri safi millî hasılanın payı üzerinden iki katına çıkarmıştır. 2010 ile 2020 yılları arasındaki artış ise %30 olarak gerçekleşmiştir. Ortadaki tabloya göre ise on yıl içerisinde AR-GE için harcanan masrafın 2.6 katına yükseltildiği görülmektedir. Bu da her yıl ortalama %7'lik bir artış anlamına gelmektedir. En sağdaki grafiği incelediğimizde ise Çin'in neredeyse hiç bütçe ayırmadığı AR-GE faaliyetlerine yirmi yıl içerisinde ABD'yi yakalayacak kadar bütçe ayırmaya başladığı göze çarpmaktadır.

13'üncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda on ayrı öncelikli sektör vurgulanmaktadır. Bunlar; yeni ileri bilgi teknolojisi, otomatik makine aletleri ve robotik, havacılık ve uzay ekipmanları, denizcilik ekipmanları ve yüksek teknolojlili gemicilik, modern demiryolu taşımacılığı ekipmanları, yeni enerji araçları ve ekipmanları, güç ekipmanları, tarım ekipmanları, yeni malzemeler ve biyofarma ve ileri tıbbi ürünler olarak planda ifade edilmektedir (Bilgin & Loh, 2021). Çin ayrıca, en iyi bilimsel ve teknolojik yetenekleri çekmeyi ve elde tutmayı amaçlayan "Bin Yetenek Programı" gibi girişimler aracılığıyla yerli teknolojilerin geliştirilmesini aktif olarak teşvik etmektedir (Shi at al., 2023)

Çin, teknolojide küresel bir lider olma ve yabancı teknolojiye bağımlılığını azaltma hedefiyle uzun süredir tekno nasyonizm politikası izlemektedir. Bu politika, yüksek teknolojlili malların yerli üretimini arttırmayı amaçlayan Made in China 2025 ve Çin'in küresel dijital ekonomideki etkisini arttırmayı amaçlayan Dijital İpek Yolu gibi girişimler ile örtüşmektedir. Öne çıkan örneklerden biri olan Made in China 2025 girişimi sadece dillerde dolaşan bir slogan değildir. Aksine, Çin'i küresel yüksek teknoloji üretiminde baskın hale getirmeyi amaçlayan devlet öncülüğündeki bir sanayi politikası olarak önem arz eden bu program, devlet sübvansiyonlarını kullanmayı, kamu iktisadi teşebbüslerini harekete geçirmeyi ve ileri endüstrilerde Batı'nın teknolojik gücünü yakalamak ve sonra da geçmek için fikri mülkiyet edinimini takip etmeyi amaçlamaktadır (McBride & Chatzky, 2018).

Şekil 12. Çin'in Fikri Mülkiyet Hakları Ödemeleri

Kaynak: Merics

Merics tarafından yayınlanan grafikte görüldüğü üzere Çin 2000'li yıllarında başından beri yurtdışı kaynaklı teknolojilerin fikri mülkiyet haklarını satın almak için büyük miktarlarda bütçe ayırmış ve zaman geçtikçe bu bütçeyi arttırmaya devam etmiştir. Bu durum, Çin'in fikri mülkiyet haklarının yasal olarak lisanslayarak teknolojiye erişimi imkanını geliştirmek ve AR-GE alanlarında uluslararası ortaklarla kurumsal iş birliği yapmak için çabaladığını göstermektedir.

Sonuç olarak, fikri mülkiyet hakları telif ücretleri açığı 2000 yılında 1,3 milyar ABD doları iken 2018 yılında 30,2 milyar ABD dolarına yükselmiştir. Çin'in sadece üretim kabiliyetlerini yükseltmek değil, aynı zamanda robotik, havacılık, biyoteknoloji ve yapay zekâ gibi kilit yüksek teknoloji alanlarında yerli yenilikçi

kapasite oluşturmayı amaç edinen politikası, teknolojiyi ulusal ilerleme için bir araç olarak kullandığı için tekno-milliyetçiliğinin açık bir tezahürüdür.

Çin'in tekno nasyonalist yaklaşımı sanayi politikaları ve düzenlemelerinde de kendini göstermektedir. Çin hükümeti yerli sanayileri korumak ve desteklemek için yerli şirketlere sübvansiyonlar, pazara erişimi kolaylaştırmak gibi tedbirler uygulamıştır. Bu politikalar Çinli şirketlerin büyümesini teşvik etmeyi ve küresel düzeyde alanlarındaki diğerk güçlü şirketlere karşı rekabet etmelerini sağlamayı amaçlamaktadır (Khan et al., 1997: 4). Çin'in tekno-milliyetçi yaklaşımının uluslararası ilişkiler üzerinde önemli bir etkisi olmuştur. Başta ABD olmak üzere diğerk ölkelerle gerilim ve çatışmalara yol açmıştır. ABD, Çin'in teknolojik ilerlemeleriyle ilgili endişelerini dile getirmiş, Çin'i fikri mülkiyet hırsızlığı, haksız ticaret uygulamaları ve zorla teknoloji transferi yapmakla suçlamıştır (Bradsher, 2023). Bu konular iki ölkeler arasındaki ticari anlaşmazlıklara ve gümrük tarifelerinin uygulanmasına katkıda bulunmuştur

Çin'in tekno-milliyetçilik politikası aynı zamanda ölkeye bilgi ve teknoloji akışı üzerinde sıkı bir kontrolü de içermektedir. Bu, yabancı şirketlerin Çin'de iş yapabilmek için Çinli firmalarla ortaklık yapmalarını ve teknoloji paylaşmalarını zorunlu kılmak gibi birtakım önlemleri içermektedir. Çin'in tekno nasyonalizm politikası siyasi hedefleriyle yakından bağlantılıdır (O'Connor, 2019: 7). Hükümet teknolojik ilerlemeyi ulusal gücün kilit bir bileşeni olarak görmektedir ve bunu Çin'in merkezinde olduğu yeni bir dünya düzeni vizyonunu desteklemek için kullanmaktadır (Science and Technology Policy in China, 2023).

Bununla birlikte, Çin'in tekno-milliyetçilik politikasının potansiyel sakıncaları da bulunmaktadır. Çin, yabancı rekabeti ve kendi iç pazarına erişimi sınırlandırarak inovasyonu boğmaktadır ve gerçek anlamda küresel bir dijital ekonominin gelişimini engellemesi söz konusudur (Capri, 2020). Ayrıca, fikri mülkiyet haklarının korunması ve Çin'in teknolojik ilerlemelerini jeopolitik amaçlarla kullanma potansiyeli konusunda endişeler bulunmaktadır. Bir diğerk potansiyel dezavantaj ise Çin ile dünyanın geri kalanı arasında dijital bir uçurum yaratma riskidir. Çin, yerli teknolojiyi teşvik ederek ve yabancı teknolojiye erişimi sınırlandırarak, vatandaşlarının ve işletmelerinin dünyanın geri kalanından farklı

teknolojiler kullandığı bir durum yaratabilir. Bu durum Çin'in küresel dijital girişimlere katılımını zorlaştırabilir ve teknolojik gelişim konusunda diğer ülkelerle iş birliği yapma kabiliyetini sınırlandırabilir.

Dijital İpek Yolu girişimi, Çin'in birbirine daha bağlı ve kapsayıcı bir dijital dünya vizyonunu tanıtmaya için bir platform görevi görmektedir. İş birliği, açıklık ve karşılıklı faydaları vurgulayarak Çin kendisini dijital küreselleşmenin şampiyonu olarak sunmaktadır. Bu anlatı, Çin'i sorumlu ve yardımsever bir küresel lider olarak konumlandırmayı amaçlayan Çin tekno nasyonalizmi ile uyumludur. Çin, Dijital İpek Yolu gibi girişimler aracılığıyla dijital yönetim söylemini şekillendirmeyi ve kendi teknolojik standartlarını ve normlarını teşvik ederek tekno -milliyetçi gündemini ilerletmeyi amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, Çin'in tekno-milliyetçilik anlayışı karmaşık ve çok yönlüdür. Ekonomik büyüme ve ulusal güvenlik açısından Çin'e fayda sağlama potansiyeline sahip olmakla birlikte, inovasyon, fikri mülkiyet hakları ve küresel iş birliği konularında da endişelere yol açmaktadır. Çin'in yerel inovasyonu teşvik etmek ve küresel dijital ekonomiye katılmak arasında bir denge kurması önemli olacaktır. Çin için tekno-milliyetçilik anlayışı teknoloji alanında ulusal çıkarların ön planda tutulmasını gerektirmektedir. Çin'in tekno-milliyetçi yaklaşımının uluslararası ilişkilerinde, özellikle de ABD ile ilişkilerinde etkileri olmuştur.

2.1.3. Çin'in Tekno-milliyetçilik Anlayışı ve Dijital İpek Yolu

Çin'in tekno-milliyetçilik politikası Dijital İpek Yolu ile yakından bağlantılıdır. Bu politika bir yandan yerel inovasyonu ve teknolojik kendine yeterliliği teşvik ederken diğer yandan da Çin'in küresel teknoloji pazarlarındaki etkisini arttırmayı amaçlamaktadır. Çin, yurtdışında dijital altyapıya yatırım yaparak teknoloji şirketleri için yeni pazarlar yaratmayı ve Çin teknoloji standartlarının küresel olarak benimsenmesini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Dijital İpek Yolu, ülkeleri BİT aracılığıyla Çin'e daha yakın hale getirerek, Çin'in teknolojik etkisini genişletmesine ve yabancı teknolojiye olan bağımlılığını azaltmasına olanak tanır. Çin'in tekno-milliyetçi politikası yerel inovasyonu ve teknolojik ilerlemeyi teşvik etme fikri etrafında şekillenmektedir. Bu durum, araştırma ve geliştirmeye

büyük yatırımlar yapılmasının yanı sıra yerli teknoloji şirketlerine destek sağlanmasını da içermektedir.

Son yıllarda yaptığı AR-GE yatırımlarıyla da öne çıkan Çin, kendi teknolojisini geliştirmek ve küresel düzeyde daha büyük bir pazar payına sahip olmak için 2010'lu yıllardan bu yana çeşitli alanlarda gözle görülebilir ilerleme kaydetmiştir. Örneğin, endüstriyel robot kurulumu kapasitesini önemli ölçüde arttırırken, bu alanda en önde gelen ülke olarak piyasaya hükmeder duruma gelmiştir. 2013 yılında Çin, en çok endüstriyel robot kullanan ülke olarak Japonya'yı geride bırakmıştır. O zamandan bu yana, Çin tarafından kullanılan toplam endüstriyel robot sayısı ile en yakın ülke arasındaki fark büyümüştür ve 2021 verilerine göre Çin, dünyanın geri kalanının toplamından daha fazla endüstriyel robot kuruluşuna ve kullanımına imza atmıştır (Artificial Intelligence Index Report 2023).

Çin Devlet Başkanı Xi'nin açıklamalarında Çin 'in teknoloji odak ilerlemesinin ne yönde gerçekleşeceği belirtilmektedir. Xi, Mayıs 2018'de Çin Mühendislik Akademisi'nin 14. Akademisyen Konferansı açılış töreninde, Çin'in teknoloji alanındaki liderliğinin önemini yineleyerek şunları ifade etmiştir: "Ulusal ekonomik güvenliğimizi, ulusal savunma güvenliğimizi ve diğer güvencelerimizi ancak temel çekirdek teknolojileri elimize alarak temelden koruyabiliriz. "Dört öz güveni" (四个自信) güçlendirmeli, kilit ortak teknolojilerde, en ileri teknolojiye, modern mühendislik teknolojisinde ve yıkıcı teknolojik yeniliklerde atılımlar yapmalı, seleflerimizin gitmediği yoldan gitmeye cesaret etmeli ve kendi kendini kontrol eden ve yenilikçi kilit çekirdek teknolojilere ulaşmak için çaba göstermeliyiz." (新华社, 2018).

Çin yerel inovasyonlar sonucu elde ettiği teknolojik yeniliklerinin benimsenmesini teşvik ederek, Dijital İpek Yolu kapsamında iş birliği içinde olduğu ülkelere ihraç edebilir veya uzun vadede bu alanlarda kendisini küresel bir lider olarak konumlandırabilir ve yabancı teknolojiye olan bağımlılığını azaltabilir. Bu da Çin'in teknolojik açıdan kendine yeterliliğini arttırmayı ve

yabancı teknolojiye bağımlılığını azaltmayı amaçlayan tekno-milliyetçiliğin hedefleriyle örtüşmektedir. Çin'in tekno-milliyetçilik politikasının bir sonucu olarak ülke 5G, yapay zekâ ve kuantum bilişim gibi gelişmekte olan teknolojilerde lider konuma gelmiştir. Bu durum Çin'in bu sektörlerde rekabet avantajı elde etmesini ve Batılı teknoloji şirketlerinin hakimiyetine meydan okumaya başlamasını sağlamıştır.

Bu durum, sadece Çinli teknoloji şirketlerinin pazar paylarını genişletmelerine yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda Çin'in kendi dijital yönetim vizyonuna uygun teknik standartlar ve normlar belirlemesine de olanak tanır. Bu sayede Çin, teknolojik altyapı yatırımı yaptığı ülkelerde dijital teknolojilerin gelişimini ve kullanımını şekillendirebilir ve potansiyel olarak Çin teknolojisine daha fazla bağımlılığa yol açabilir. Bu sayede Çin'in küresel bir teknoloji lideri olarak konumunu güçlendirebilir. Bu nedenle bazı demokrasiler Dijital İpek Yolu ile ilgili endişelerini dile getirmiştir. Çin'in bu girişimi, alıcı ülkelerin kendi teknoloji destekli otoriterlik modelini benimsemelerini sağlamak için kullanacağından ve bu ülkelerdeki kişisel özgürlüklere ve egemenliğe zarar vereceğinden endişe duyulmaktadır. Çin teknolojisinin ulusal dijital ekosisteme entegrasyonunun ulusal savunma sanayileri için önemli sonuçları olacaktır. Dijital İpek Yolu etrafında, girişime imza atan ülkeler ile olumsuzluklarından endişe duyanlar arasındaki çatışmaların, girişim genişledikçe daha da yoğunlaşacağı öngörülmektedir.

Dahası, Dijital İpek Yolu girişimi Çin'in devlet kontrolü ve sansürü vurgulayan kendi internet yönetim modelini teşvik etmesini sağlamaktadır. Dijital teknolojilerin ihracatı yoluyla Çin, katılımcı ülkelerdeki internet altyapısının tasarımını ve uygulanmasını etkileyebilir ve potansiyel olarak çevrimiçi faaliyetler üzerinde daha fazla gözetim ve kontrol sağlayabilir. Bu da Çin tekno-milliyetçiliğinin internet üzerindeki yerel kontrolü sürdürme ve Çin Komünist Partisi'nin çık arlarına hizmet etmesini sağlama hedefiyle uyumludur.

2.1.4. Bir Tekno-milliyetçilik Politikası olarak Made in China 2025

Çin'in tekno-milliyetçi arayışının merkezinde "Made in China 2025" olarak bilinen stratejik bir plan yer almaktadır. 2015'te açıklanan bu girişim, Çin'i emek yoğun bir ekonomiden küresel bir yüksek teknoloji üretim liderine dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Bu aslında Çin'in yüksek teknoloji sektörüne hâkim olma arzusunun bir planıdır. MIC 2025, 2025 ve sonrasında inovasyona dayalı bir ekonomi inşa etmek ve Çin'in teknolojik bir güç merkezi olması için bir yol haritasıdır. Amaç, yabancı teknolojiye bağımlılığı azaltarak Çin'i nicelik üreticiliğinden nitelik üreticiliğine taşımaktır. Başbakan Li, 'imalat sanayinin hala ulusal ekonominin temel direği olduğunu ve akıllı üretime geçişin elzem olduğunu' kabul etmiştir (Wübbeke, 2016: 16). ÇKP'nin gündemi, üretimi geliştirmek, teknoloji şirketlerini inovasyon yoluyla yüksek kaliteli ürünler üretmeleri için desteklemek ve uluslararası alanda rekabetçi olmaktır (Institute for Security & Development Policy, 2018).

Made in China 2025 on kilit sektöre odaklanmaktadır. Bunlar arasında yeni bilgi teknolojileri, ileri teknoloji makine ve robotlar, havacılık ve uzay ekipmanları, deniz mühendisliği, gelişmiş demiryolu taşımacılığı, enerji tasarruflu araçlar, elektrikli ekipmanlar ve biyofarma ve gelişmiş tıbbi ürünler yer almaktadır. Çin, gelişmekte olan bu sektörlerle odaklanarak, kalkınmasını bu büyüme alanlarına yoğunlaştırmakta ve böylece daha fazla sürdürülebilirlik ve diğer ülkelerle daha az karşılıklı bağımlılık sağlamaktadır (Donnelly, 2020). Bu hedef aynı zamanda hızla büyüyen, daha bilinçli tüketiciler olan ve daha kaliteli mal ve hizmetler talep eden varlıklı orta sınıfın iç pazarını da hedeflemektedir. 2018 yılında Çin'in toplam nüfusunun yarısından fazlasını teşkil eden orta sınıfın 707 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir.

MIC 2025 net hedefler ortaya koymaktadır. İlk olarak, Çinli tedarikçilerin 'temel çekirdek bileşenler' için iç pazar payının 2025 yılına kadar %70'e çıkarılması amaçlanmaktadır (Institute for Security & Development Policy, 2018). İkinci olarak, Çin pazarındaki cep telefonu çiplerinin %40'ının 2025 yılına kadar yerel olarak üretilmesi hedeflenmektedir. Üçüncü bir hedef ise endüstriyel robotların yerel üretimini pazarın %70'ine ve elektronik araç teknolojisi ile batarya ve tahrik

motorları gibi bileşenler gibi yenilenebilir enerji ekipmanlarının %80'ine çıkarmaktır (Wübbeke, 2016: 6-7).

MIC 2025, Almanya'nın 2013 yılında başlattığı Endüstri 4.0 tarafından motive edilmiştir. Bu ulusal bir ekonomik kalkınma ve yenilik stratejisi olarak görülmektedir. Endüstri 4.0 Almanya'nın makine mühendisliği alanındaki teknolojik liderliğini pekiştirmekte ve 10 ila 15 yıllık bir süre zarfında "dijitalleşmeyi ve ürünlerin birbirine bağlanmasını artırarak dijital üretimi ileriye taşımayı" hedeflemektedir. Bilgi teknolojisi ve nesnelerin internetinin benimsenmesi, küçük ve orta ölçekli işletmeleri birbirine bağlamaktadır. Şirketleri küresel üretim ağlarına bağlayarak verimliliği ve rekabet gücünü artırmaktadır. Genel olarak, MIC 2025 ile Çin'in gerçekleştirmek istediği amaçlar arasında bu da bulunmaktadır (Institute for Security & Development Policy, 2018).

Çin, endüstrilerin dijitalleştirilmesi ve otomasyonu konusunda birçok Batı demokrasisinin oldukça gerisinde kalmıştır. Ancak Çin Komünist Partisi, Çinli şirketlerin yabancı ortaklıklarından teknoloji kazanmaları konusunda oldukça teşvik edici olmuştur. Aslında, fikri mülkiyetin paylaşılması Çin'de iş yapmak için bir gerekliliktir. ÇKP, teknolojik açıkları kapatmak için yabancı şirketleri kullanarak ve Çinli firmalara yurtiçinde güçlü ekonomik avantajlar sağlayarak, önde gelen bir teknolojik süper güç olarak iyice yerleşmeyi hedeflemektedir. Made in China 2025 girişimi yabancı ülkeler ve şirketler arasında haksız rekabet ve fikri mülkiyet hakları konusunda endişelere yol açmaktadır.

Sonuç olarak, planın Çin'in üretim kapasitesini yükseltmeye, inovasyonu teşvik etmeye ve yabancı teknolojiye bağımlılığı azaltmaya odaklanması, yerli teknolojik gelişmeyi teşvik etme ve ulusal çıkarları koruma yönündeki daha geniş hedefle uyumludur.

2.1.5. Çin'in 'China Standarts 2035' Planı

2020'nin sonlarına doğru yayınlanmış olan Çin Standartları 2035 planı, standartların Çin'in genel teknoloji stratejisi için önemli olmaya devam edeceğini göstermektedir. Naomi Wilson'ın belirttiği gibi, Çin hükümetinin dünyanın en iyi

mühendislerini, teknolojik manzarayı Çin'in lehine şekillendirecek gönüllü standartları benimsemeleri için kandıracağı ve her teknolojik değişiklikte bunu yapmaya devam edeceği fikri oldukça önemli bir iddiadır (Wilson, 2020). Bu plan Çin'in teknik standartlar konusunda uzmanlık oluşturma taahhüdünün bir devamı niteliğindedir ve uluslararası standartlar haline gelen daha fazla Çin standardına yol açabileceği ön görülmektedir.

Çin Standartları 2035 planı ayrıca Çin "hükümeti ve önde gelen teknoloji şirketlerinin diğer alanların yanı sıra 5G internet, Nesnelerin İnterneti (IoT) ve yapay zekâ gibi gelişmekte olan teknolojiler için küresel standartlar belirleme" niyetini de ifade etmiştir (Briefing, 2022). Bununla beraber, Çin'in küresel standart belirleme kurumlarındaki etkisinin ve liderliğinin giderek artması Batılı güçler arasında endişe yaratmaktadır. Pekin'in Çin Standartları 2035 planı kapsamında, Çin yönetiminin teknik standardizasyon alanına yönelik yaklaşımı, ülkenin ekonomik kalkınması ve jeopolitik hedefleriyle yakından bağlantılıdır (Gargeyas, 2023). Çin'in ilgili uluslararası örgütlerde daha fazla söylem gücü arayışı da dahil olmak üzere standardizasyona yönelik son derece stratejik yaklaşımı, bu alandaki etkinin sağlayabileceği rekabet avantajı anlayışını yansıtmaktadır (McDonald & Burgoyne, 2019: 244). Pekin merkezli araştırma ve danışmanlık firması Trivium China' nın ortağı Andrew Polk'un CNBC'ye ifade ettiği gibi Çin Standartları 2035, yurtiçindeki zorunlulukların ve kendi ekonomik performanslarını ve verimliliklerini geliştirme ihtiyacı ile yurtdışında gerçek ve mecazi anlamda standartları belirleme arzusunun bir birleşimidir (Kharpal, 2020).

Çin Standartları 2035 stratejisinin, uluslararası standartların belirlenmesi üzerinde kontrol sağlayarak ve teknik standartlarının ikili ve çok taraflı iş birliği anlaşmalarına entegrasyonunu teşvik ederek Çin'in Made in China 2025 gibi diğer tekno-milliyetçi planlarını bir araya getirmesi beklenmektedir (Van Manen et al., 2021). Teknolojik ilerleme, ulusal güvenlik ve ekonomik başarının ayrılmaz bir bileşeni olmuştur. Çin'in Made in China 2025, China Manufacturing 2025 ve China Standards 2035 gibi programları başlatması, bu alandaki gelişmenin Çin halkı arasında büyük milliyetçi duygular yaratmak için bir araç olarak kullanıldığının kanıtıdır ve bu çaba şu an itibariyle oldukça başarılı

olmuştur (De, 2022). O halde Made in China 2025 ve China Standards 2035 planları birçok açıdan aynı geniş stratejinin iki parçası olarak görülebilir. Küresel standartları belirlemeden önce Çin, yarı iletkenler gibi yüksek teknoloji ürünlerinin tasarım ve üretiminde kendi kendine yeterli hale gelmelidir ki bu konuda ülke hala büyük ölçüde yabancı şirketlere bağımlıdır. Özel sektörün yardımıyla yüksek katma değerli sektörlerde teknik standartlar üzerinden kıyaslama ölçütleri oluşturmak, Çin'in bu konudaki rolünü global anlamda güçlendirecektir. Daha fazla Çinli özel firma dünya çapında etki kazandıkça, daha fazla ülke uluslararası standart belirleme kurumlarında Çin teknolojisinden etkilenecektir (Gargeyas, 2023).

Made in China 2025, Çin hükümetinin yerli şampiyonlara ayrıcalıklı muamele ederek ve yabancı rakipleri dışarıda bırakarak onları beslemesi için bir plan olarak gören birçok yabancı şirket ve hükümet için alarm zillerinin çalmasına neden olmuştur. Bununla birlikte, Made in China 2025 yurtdışında tepki çekmiş ve daha sonra politika yapıcılar tarafından eleştirilmiş olsa da Çin Standartları 2035 planı hükümetin geri adım atmadığını göstermektedir. Çin Standartları 2035, Çin'i oyunun kurallarını belirleyen üst düzey şirketler için yeni nesil gelişmekte olan teknolojilerde lider olmanın önemini vurgulamaktadır (Koty, 2020).

Yukarıda bahsedilenlerden anlaşılacağı üzere, Çin'in sadece uluslararası standardizasyonu değil, aynı zamanda ürün ve teknolojilerinin kalitesini artırmayı amaçlayan Çin Standartları 2035'i uygulayabilmesi ve Made in China 2025 aracılığıyla kendine özgü gelişmekte olan teknolojilerde inovasyonu hızlandırabilmesi için, yönetim standartlarının geliştirilmesi de önemli olacak ve bir dereceye kadar küresel iş birliği ve uzlaşma gerektirecektir. Nitekim, ABD ve Çin'in ilgili yapay zekâ strateji raporlarını karşılaştıran bir araştırma, ABD ve Çin arasında teknoloji seviyelerinde çok fazla fark olmamasına rağmen, Çin'in yapay zekâ ile ilgili etik ve mevzuat alanlarında geride kaldığını ortaya koymuştur (Wei, 2020: 15).

Sonuç olarak, Çin'in planı yurt içi etkisinden çok daha fazlasını hedeflemektedir. Dünya çapında teknolojik etkisini arttırmak isteyen Çin, küresel standartları

belirleyerek gelecekteki teknolojilerin işleyeceği çerçeveyi oluşturmaya çalışmaktadır. Bu sadece teknolojik üstünlüğe değil, aynı zamanda küresel sanayinin geleceğini şekillendirmeye yönelik bir hamledir. 2035'e doğru hızla ilerlerken, Çin'in tekno-milliyetçi stratejisinin etkileri giderek daha çok göze çarpar hale gelmiştir. Çin'in bugün belirledikleri standartların yarının teknolojik manzarasını derinden etkileyeceği çok açık bir gerçektir.

2.2. ÇİN'İN KESKİN GÜÇ STRATEJİSİ

2.2.1. Uluslararası İlişkilerde Güç Yaklaşımları: Sert Güç, Yumuşak Güç, Akıllı Güç ve Keskın Güç

Güç, siyaset teorisindeki en tartışmalı kavramlardan biridir, ancak onu istediğiniz sonuçları etkileme ve gerekirse bunun gerçekleşmesi için başkalarının davranışlarını değiştirme yeteneği olarak tanımlamak geleneksel ve uygundur. Yıllardır akademisyenler ve yorumcular birden farklı güç tanımı türetmiş ve bunlar üzerinde derin tartışmalar yapmıştır. 21'inci yüzyılın ilk çeyreği sona ermek üzereyken, ABD'nin iş birliği ve ticarete ilişkin kutsal ilkelerinin sorgulandığı, uluslararası anlaşmaların ve ABD'nin kurulmasına yardımcı olduğu liberal dünya düzeninin aniden sorgulandığı tek taraflı bir "sert güç" evresine girdiği görülmektedir.

Bu liberal dünya düzeninin meydan okuyucusu olarak Rusya, dezenformasyon çalışmalarına büyük yatırım yapmıştır ve bu şekilde kendi keskin güç stratejisini ortaya koymaya çalışmaktadır. Kendi akıllı güç stratejisini takip eden ve yükselen ekonomik hakimiyetini inşa ederken zamana oynayan Çin, ABD ile doğrudan ticaret savaşı çatışmasına girmiştir ve bu durum onu yavaşlatmıştır.

Uluslararası ilişkilerde ülkeler ve toplumlarla yeni şekillerde ilişki kurmanın zorluklarıyla boğuşurken, 'sert' ve 'yumuşak' güç arasındaki ayrıma ilişkin eski varsayımlardan vazgeçilmesi gerektiği görüşü dile getirilmeye başlanmıştır. Bu görüşe göre, iklim değişikliği, terörizm ve göçün yönetilmesi gibi küresel sorunlara çözüm bulmaya çalışırken karşı karşıya gelinen zorlukların askeri güç veya tek taraflı politika uygulamaları ile çözülemeyeceği savunulmaktadır

(Bound, et al. 2007: 13). Buna ek olarak, Zalman (2012) 'ye göre; savunma ve ekonomik diplomasi "sert güç" etiketli bir kutuda kaldığı sürece, başarılarının maddi olduğu kadar sembolik etkilerine de ne kadar bağlı olduğunu göremeyiz.

Diplomatik ve kültürel çabalar "yumuşak güç" olarak adlandırılan bir kutuda saklandığı sürece, bunların nasıl zorlayıcı bir şekilde kullanılabileceğini ya da şiddetin yarattığı etkilere benzer etkiler yaratabileceğini öngörülemez. Fark edilen bu değerlendirme eksikliğinin bir sonucu olarak oluşan arayış doğrultusunda ilk kez yine Joseph Nye tarafından ortaya atılan yumuşak güç ile yakın ilişkiye sahip 'akıllı güç' kavramı literatürde önemli bir yer edinmiştir. Nye'a göre akıllı güç, sert ve yumuşak gücü farklı bağlamlarda başarıyla birleştirmektedir ve iki farklı yaklaşımın birlikte kullanılmasından doğan yeni bir anlayış ortaya çıkmaktadır (Nye, 2011: 3).

2.2.2. Keskin Gücün Tanımı ve Özellikleri

Uluslararası ilişkiler disiplinine yeni bir bakış açısı kazandıran "keskin güç" kavramı ilk kez Christopher Walker ve Jessica Ludwig tarafından kaleme alınan ve 16 Kasım 2017 tarihinde ABD'nin ünlü uluslararası ilişkiler dergisi Foreign Affairs'de yayınlanan "The Meaning of Sharp Power How Authoritarian States Project Influence?" başlıklı makalede ortaya atılmıştır (Walker & Ludwig, 2017). Bu kavram hedeflenen ülkelerin siyasi ve bilgi ortamlarına nüfuz eden veya delip geçen otoriter etki çabalarını tanımlamak için kullanılmıştır. Özünde keskin güç, ulusların küresel anlatıyı kendi lehlerine manipüle etmek için kullandıkları bir araçtır. Bu genellikle dezenformasyon, propaganda ve sansürün bir kombinasyonu ile elde edilir. Bu, zaman kadar eski olan ancak dijital çağımızda yeni bir boyut kazanan bir uluslararası diplomasi biçimidir.

Sert güç (askeri güç) veya yumuşak gücün (cazibe) aksine, keskin güç bağımsız kurumları, medyayı ve kamusal söylemi manipüle etmeyi ve zayıflatmayı amaçlar. Keskin güç, özgür ve otoriter sistemler arasındaki asimetriden faydalanarak açıklıktan yararlanırken bunu dışarıdan sınırlandırır. Yurt içinde devlet kontrolüne ve sansüre dayanırken, yurt dışında agresif bir şekilde bilgiyi manipüle etmekte ve dezenformasyon yaymaktadır. Rusya'nın devlet destekli medya ve dezenformasyon kampanyaları, Çin'in Konfüçyüs Enstitüleri'ni

kullanması ve Suudi Arabistan'ın Vahhabilik ihracı buna örnek olarak gösterilebilir.

Keskin güç, Çin ve Rusya gibi otoriter rejimlerin diğer ülkeler üzerinde etki ve kontrol sağlamak için kullandıkları stratejileri ifade etmektedir. Makalelerde, hedef ülkelerin iç işlerine nüfuz etmek ve müdahale etmek için yumuşak güç araçlarının kullanılması da dahil olmak üzere, keskin güç araçlarının ve mekanizmalarının kullanımı vurgulanmaktadır (Ahmed 2021). Keskin güç, demokrasilerdeki siyasi ortamı sansürleme, manipüle etme ve çarpıtma çabalarını içerir (Walker, 2018). Özellikle Çin, keskin güç bağlamında kilit bir oyuncu olarak görülmekte ve girişimleri diğer ülkelerin yaklaşımlarını şekillendirmektedir (Aras, 2022).

Uluslararası ilişkilerde keskin güç, başta Çin olmak üzere devletlerin diğer ülkelerin politikalarını ve algılarını şekillendirmek için geleneksel olmayan ve zorlayıcı yöntemler kullanması anlamına gelmektedir. Demokratik olmayan rejimlerin uluslararası arenadaki etkisine ilişkin endişelere yanıt olarak ortaya çıkmış bir kavramdır. Sert güç veya yumuşak güç gibi geleneksel güç biçimlerinin aksine, keskin güç, devlet manipülasyonu, ekonomik etki ve demokrasilerdeki açık sistemlerin sömürülmesi gibi taktikleri içermektedir (Walker, 2018).

Keskin güç kavramı, Çin'in medya imajı ve küresel sağlık krizlerindeki rolü ile ilgili olarak dikkat çekmiştir. Çin'in uluslararası konumunu ve yumuşak gücünü artırma çabaları, keskin güç taktiklerine yönelik eleştiri ve endişelerle karşı karşıya kalmıştır. Medya söylemlerinin manipülasyonu ve demokrasilerdeki açık sistemlerin istismarı, Çin'in keskin güç stratejisinin temel bileşenleri olarak görülmektedir. Covid-19 salgını, Çin'in denizaşırı etkisi ve küresel imajı hakkındaki akademik ve siyasi tartışmaları daha da yoğunlaştırmıştır (Chan, 2021).

Uluslararası ilişkiler alanında akademisyenler, bir keskin güç biçimi olarak stratejik anlatıların ikna ediciliğini incelemişlerdir. Stratejik anlatılar, algıları şekillendirmeyi ve diğer devletlerin davranışlarını etkilemeyi amaçlayan kurgulanmış anlatılardır. Araştırmalar, bu anlatıların ikna ediciliğinin uluslararası

ilişkiler üzerinde önemli etkileri olabileceğini göstermiştir. Anlatıların ikna ediciliklerine katkıda bulunan faktörleri anlamak, keskin güç taktiklerinin küresel siyaset üzerindeki etkisini analiz etmek için çok önemli görülmektedir (Wagnsson & Lundström, 2023).

Sonuç olarak, uluslararası ilişkilerde keskin güç, devletlerin diğer ülkelerin politikalarını ve algılarını şekillendirmek için geleneksel olmayan ve zorlayıcı yöntemler kullanması anlamına gelmektedir. Keskin güç kavramı, Çin'in medya imajı ve küresel sağlık krizlerindeki rolü bağlamında dikkat çekmiştir. Devlet manipülasyonu, ekonomik etki ve demokrasilerdeki açık sistemlerin istismarı gibi taktikleri içerir. Keskin güç, sert güç ve yumuşak gücün bir karışımı ya da bunlardan birinin alt kümesi olarak görülmektedir. Keskin güç taktiklerinin kilit bir bileşeni olarak tanımlanan stratejik anlatıları ikna ediciliğini anlamak, keskin gücün uluslararası ilişkiler üzerindeki etkisini doğru şekilde ortaya koymanın en uygun yolu olacaktır.

2.2.3.Yumuşak Güç ve Keskin Güç

Uluslararası ilişkilerde uzun süredir gündemde olan ve günümüz küresel politik ortamında neredeyse her ülkenin kendi kapasitesi dahilinde faydalanmaya çalıştığı yumuşak güç, zorlama veya ödeme yoluyla değil, cazibe ve ikna yoluyla başkalarını etkileme ve tercihlerini şekillendirme yeteneğidir. Kişinin kültürünün, değerlerinin, politikalarının, kurumların ve liderlerin algılanan meşruiyetinin çekiciliğinden kaynaklanır. Yumuşak güç, karşılıklı anlayış oluşturmak için serbest bilgi ve fikir akışına dayanır. Açık medya, kültürel diplomasi, eğitim alışverişi, kalkınma yardımı ve diğer olumlu etki yansıtma yöntemleri ile ilişkilidir.

Yumuşak güç, zorlama veya ödeme yerine cazibe ve ikna yoluyla başkalarını etkileme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Nye (1990), kavramın kökenlerini ve gelişimini tartışarak Avrupa, Çin ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki siyasi söylemlerde kullanımını vurgulamaktadır. Ona göre, güç daha az değiştirilebilir hale gelmektedir ve güç davranışında zorlamanın etkisi önemini yitirmekte ve yerini kültürel ve ideolojik çekim gibi kaynaklardan kaynaklanma eğiliminde

olan iş birliğine dayalı güce bırakmaktadır. Enformasyon, bilgi ve karşılıklı bağımlılık gibi güç kaynakları gün geçtikçe daha önemli hale gelmektedir. Nye yumuşak gücü, "başkalarının sizin istediğinizi istemesini sağlamaya" yardımcı olabilen ve evrensel popüler kültür ya da siyasi uyum gibi maddi olmayan kaynakların çekiciliğiyle başkalarının tercihlerini şekillendiren işbirlikçi güç ya da dolaylı güç olarak tanımlamaktadır (Nye, 1990: 181-183). Nye (2008), bir ülkenin yumuşak güç kaynaklarını kullanan kamu diplomasisinin, kalpleri ve zihinleri kazanmak ve küresel konularda başarı elde etmek için çok önemli olduğunu savunmaktadır.

Yumuşak güç ve keskin güç, uluslararası ilişkilerde etki yaratmaya yönelik farklı yaklaşımları tanımlayan iki ayrı kavramdır. Yumuşak güç, bir devletin diğerlerinin tercihlerini ve davranışlarını zorlama veya güç kullanmak yerine cazibe ve ikna yoluyla şekillendirme yeteneğini ifade eder. Bir devletin hayranlık ve öykünme yaratabilen kültürünün, değerlerinin ve politikalarının çekiciliğine dayanır (Nye, 2008). Yumuşak güç genellikle değerleri, fikirleri teşvik etmek ve istenen sonuçları elde etmek için ilişkiler kurmakla ilişkilendirilir.

Öte yandan keskin güç, politikaları ve algıları şekillendirmek için geleneksel olmayan ve zorlayıcı yöntemlerin kullanılmasını içerir (Nye, 2008). Genellikle devlet manipülasyonu, ekonomik etki ve demokrasilerdeki açık sistemlerin istismarı gibi taktikleri içerir. Keskin güç, politikaları doğrudan etkilemeyi veya kamuoyunu etkileyen devlete fayda sağlayacak şekilde şekillendirmeyi amaçlar. Yumuşak gücün aksine, keskin güç taktikleri genellikle manipülasyon ve sömürü içerdiğinden güvenilirlik ve özgünlükten yoksun olabilir. Buna ek olarak, keskin güç terimi bilgi savaşının kısaltılması olarak kullanılırsa yumuşak güçle olan zıtlık açıkça ortaya çıkacaktır. Keskin güç, soyut olan bilgiyi manipüle eder, ancak ona göre soyutluk durumu yumuşak gücün ayırt edici özelliği değildir (Nye, 2018).

Nye, bu ikisi arasında ayrım yapılırken dikkat edilmesi gereken önemli bir konuya değinmektedir. Onun bakış açısıyla, spektrumda yumuşak ve keskin güç arasındaki ayrım çizgisi bazen kırmızı ve mavi renk spektrumu arasındaki ayrıma benzemektedir. Stratejik iletişim, propaganda ve bilgi savaşı yeni ortaya çıkan

kavramlar ve uygulamalar değildir. Buna karşın, keskin güç yumuşak güç kapsamına dahil edilemez. Fakat her iki yaklaşım da hedeflerin zihinsel algılarını değiştirme amacı güttüğü için bu iki terim bazen birbiriyle karıştırılmaktadır. Propaganda kavramı bu noktada önemli bir örnek olarak değerlendirilir. Propaganda hedef tarafından cezbedici olmayan bir şekilde algılanırsa, inandırıcılıktan yoksun hale gelir ve başarısız olur. Ancak propaganda cezbederse yumuşak güç kullanılmış olur (Nye, 2021: 8-9).

Bu noktada bazı yumuşak güç ve keskin güç örneklerinin incelenmesi uygun olacaktır. Bunlardan birkaçı somut örneklerle ele alındığında iki kavram arasındaki kesin farklılıklar daha kolay açıklığa kavuşacaktır. Birçok ülke kültürel diplomasiyi uluslararası etkilerini artırmak için bir yumuşak güç aracı olarak kullanmaktadır. Örneğin, Güney Kore'nin "Kore Dalgası" (Hallyu), Kore kültürüne ve değerlerine hayranlık ve ilgi uyandıran müziği, TV dizileri ve filmleri aracılığıyla küresel popülerlik kazanmıştır. Bu kültürel etki, Güney Kore'nin olumlu ilişkiler kurmasına ve uluslararası toplumdaki imajını geliştirmesine yardımcı olmuştur. Kalkınma yardımı ve insani yardım sağlamak, ülkelerin yumuşak güç kullanabilmelerinin bir başka yolu olarak örnek verilebilir. Örneğin Japonya, uluslararası arenadaki olumlu imajına ve etkisine katkıda bulunan kapsamlı dış yardım programlarıyla bilinmektedir. Japonya, ihtiyacı olan diğer ülkelere yardım ederek iyi niyetini ve küresel refaha olan bağlılığını göstermiş, yumuşak gücünü artırmış ve alıcı ülkelerle güven ve iş birliği inşa etmiştir (Dirir, 2022).

Bir keskin güç uygulaması olarak kamuoyunu şekillendirmek için bilgi ve anlatıların manipülasyonu tercih edilmektedir. Örneğin Rusya, kamuoyunun söylemini etkilemek ve Batı demokrasilerinde nifak tohumları ekmek için dezenformasyon kampanyaları ve propaganda kullanmakla suçlanmaktadır. Rusya yanlış veya yanıltıcı bilgiler yayarak demokratik kurumlara olan güveni sarsmayı ve kendi çıkarlarını desteklemeyi amaçlamıştır (Greene, 2020).

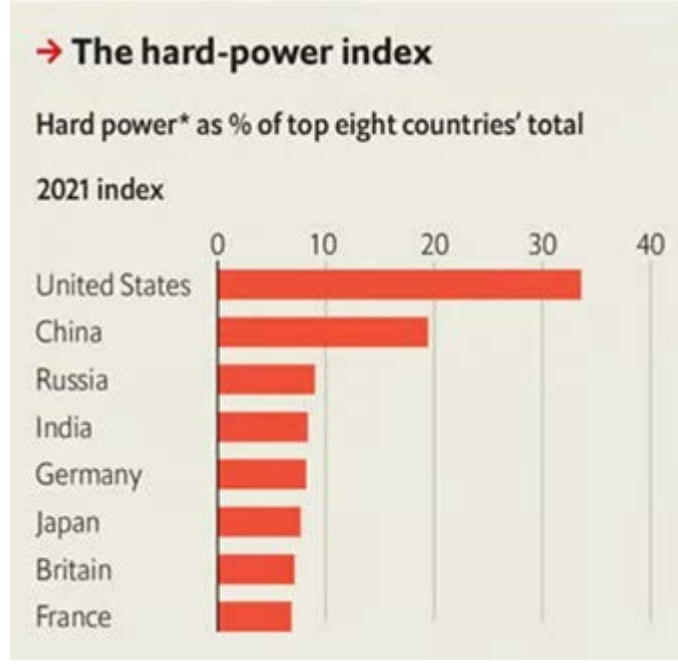
Özetle, yumuşak güç ve keskin güç uluslararası ilişkilerde etki yaratmaya yönelik farklı yaklaşımları temsil eder. Yumuşak güç cazibe, ikna ve ilişki kurmaya dayanırken, keskin güç politikaları ve algıları şekillendirmek için geleneksel

olmayan ve zorlayıcı yöntemleri içerir. Yumuşak gücün spesifik örnekleri arasında kültürel diplomasi ve kalkınma yardımı yer alırken, keskin güç taktikleri bilgi manipölasyonu ve ekonomik zorlamayı içerebilir.

2.2.4. Sert Güç ve Keskin Güç

Bağımsızlığını korumaya çalışan devletlerin ve şiddete başvurmaya istekli devlet dışı grupların olduğu bir dünyada gün geçtikçe uluslararası düzeyde uygulaması daha zor bir hal alsa da sert güç önemini korumaya devam etmektedir. Yakın zamanda dünyadaki en güçlü politik aktörlerden biri olan Rusya'nın Ukrayna toprakları üzerinde hak iddia etmesi ve Ukrayna'ya 24 Şubat 2022 tarihinde resmi olarak savaş ilan etmesi ile başlayan süreç sert güç kullanılmasının örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Fulcrum, 2022).

Küresel güçlerin sert güç kullanımı ve kapasitesi ile ilgili araştırmalara bakıldığında The Economist'in yayınlamış olduğu en fazla sert güce sahip olan ülkeleri gösteren grafik bu konuda çeşitli verileri detaylı olarak bizlere sunmaktadır. Bu verilere göre ABD ve Çin'in sert güç kapasitesi bakımından en üst sıradaki iki ülke olduğu görölmektedir. Bu iki rakip ülkenin ekonomik ve askeri güçleri göze alındığında bu durum doğal karşılanmaktadır. Çünkü sert güç kapasitesini başlıca ifade eden ilk iki unsur bunlardan oluşmaktadır.

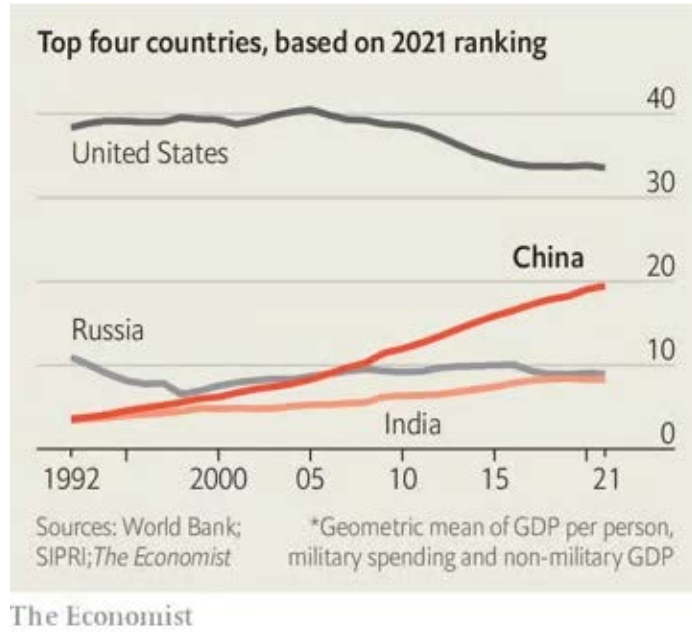
Şekil 13. Sert Güç Endeksi 2021

Kaynak: The Economist

Bu veriler oluşturulurken, Tufts Üniversitesi'nden Michael Beckley'in bir makalesinden esinlenilmiştir ve ulusal gücün üç temel bileşeni ele alınmıştır: ekonomik ağırlık, üretken verimlilik ve askeri güç. Sert güç endeksinde verimliliği ifade etmek için kişi başına düşen gayrisafi milli hasıla, gücü ifade etmek için askeri harcamalar ve ekonomik ağırlığı ifade etmek için de askeri olmayan gayrisafi milli hasıla kullanılmıştır. Bu değerler kendi aralarında çarpılmıştır ve böylece ülkeler bunlardan herhangi birindeki eksikliklerinden dolayı sıralamada geride kalmaktadır. En uç noktada, eğer herhangi bir unsur sıfır ise, o zaman bir ülkenin gücü de sıfırdır (The Economist, 2023).

Tabloda görüldüğü üzere en güçlü sekiz ülke arasında endekse göre yapılan sıralamada Amerika Birleşik Devletleri birinci sırada bulunmaktadır. Buna karşın Çin, ABD'nin hemen arkasında en güçlü ikinci ülke olarak yer alarak Rusya ve Hindistan gibi güçlü ülkeleri geride bırakmıştır. Bu durum Çin'in küresel güç yarışında sert güç bağlamında da ABD'den geri kalmamak adına gösterdiği eforun azımsanmayacak bir düzeyde olduğunu ifade etmektedir.

Çin sert güç stratejisinde hem ekonomik hem de askeri kapasitesi kullanarak iki farklı güç kaynağını da etkili olarak kullanmaya çalışmaktadır. Gerektiğinde askeri gücünü tatbikatlarda göstermekten çekinmezken aynı zamanda ekonomik gücünü de göz korkutma amacıyla yaptırım uygulayarak kullanmaktadır (Ljuslin & Widmalm, 2021: 23).

Şekil 14. Sert Güç Kapasitesi Değişim Grafiği

Kaynak: The Economist

Yıllara göre sert güç kapasitesinin durumu değerlendirildiğinde ise 2000’li yıllardan itibaren ABD’nin güç miktarının azalmaya başladığı görülmektedir. Rusya soğuk savaş sonrası dönemde genel olarak stabil bir konumda kalmıştır. Birbirine komşu aynı zamanda birçok konuda rekabet içerisinde olan ve hem nüfus hem de ekonomik değer bakımından iki güçlü ülke olan Çin ve Hindistan ise geçtiğimiz 30 yıllık süre içerisinde gözle görülür bir sert güç kapasitesi elde etmişlerdir.

Richter (2022)’ye göre sert gücün askeri olarak yansıtılması konvansiyonel bir savaşın kazanılmasından seyrüsefer serbestisi operasyonları için donanma gemilerinin gönderilmesine kadar uzanabilir. Ekonomik açıdan sert güç ise ekonomik yaptırımlardan dış yardımlara kadar uzanabilir. Bu durum Çin ve

Hindistan'ın, sert güç kapasitesini ekonomik gelişmeyle beraber daha çok arttırmış olduğu göstermektedir.

Keskin gücü ve devletlerin bunu nasıl yansıttığını anlamak için ise sert gücün devletlerin diğer devletler üzerindeki doğrudan zorlaması olarak görülebileceğini bilmek önemlidir. Sert güç genellikle zorlama yöntemleri olarak askeri güç veya ekonomik teşviklerle ilişkilendirilir. Sert güç kullanılmasına dair örnek verilen Ukrayna Savaşı'nda, Ukrayna devleti başta Amerika olmak üzere Batılı devletlerin desteği sayesinde Rusya'ya karşı mücadele etmeyi sürdürebilmektedir. Bazı uzmanlara göre bu durum, uluslararası ilişkilerde güç kullanımı izlenen stratejiye ve duruma göre farklılık gösterse dahi Ukrayna örneğinde olduğu üzere sert güç kavramının geri planda kalmaması gerektiğini ve özellikle Amerika'nın Çin ve Rusya gibi büyük güçlere karşı her zaman sert güç kullanabilecek kapasite ve kabiliyete sahip olması gerektiğini göstermektedir (Lowry, 2022) (Chakravarty, 2022).

Joseph Nye ise, keskin gücün bir tür sert güç türü olduğunu ifade etmektedir. Ona göre keskin güç, soyut olan bilgiyi manipüle eder, ancak soyutluk yumuşak gücün ayırt edici özelliği değildir. Örneğin sözlü tehditler hem soyut hem de zorlayıcıdır. Keskin güç terimi bilgi savaşının kısaltması olarak kullanılırsa, yumuşak güçle olan zıtlık açıkça ortaya çıkacaktır (Nye, 2018).

Tüm bu gerçekliğe rağmen günümüzde artık sert güç, yumuşak güce paralel olarak uluslararası ilişkileri tanımlamak için yeterli görülmemektedir. Devletler güç kullanımı stratejilerinde, dijital teknolojiyi daha çok dikkate almaktadır. Bu durum, sert güç kavramının önemini korumasına rağmen yeni kavram olan keskin güç kavramının uluslararası ilişkilerde öne çıkmasına engel olamadığını göstermektedir. Nitekim, Rusya ve Çin gibi devletlerin sert güç kullanırken göze almaları gereken birçok faktör bulunurken, keskin güç kullanımında aynı durum söz konusu değildir. Uygulanabilirliği tartışmalı olsa da uluslararası hukukta sert güç kullanımına sınırlamalar getirilirken, keskin güç unsurlarının kullanımı şu an hukuken kesin bir kısıtlanmaya tabi değildir. Çünkü keskin gücün en önemli özelliklerinden olan söylem değişikliği, manipülasyon vb. stratejiler, uzun zaman

alan bir süreç içinde ve görünürde legal yollar üzerinden elde edilen bilgi sayesinde gerçekleştirilmektedir.

2.2.5. Akıllı Güç ve Keskin Güç

Uluslararası ilişkilerde güç kavramı, keskin güç ve akıllı güç gibi farklı çerçeveler üzerinden anlaşılabilir. Keskin güç, bir devletin diğer ülkelerin siyasi söylemlerini ve karar alma süreçlerini etkilemek için zorlayıcı veya manipülatif taktikler kullanması anlamına gelir. Demokratik kurumları zayıflatmayı, bilgiyi manipüle etmeyi ve yabancı hükümetler ve toplumlar üzerinde kontrol sağlamayı amaçlayan eylemleri içerir. Bu yaklaşım genellikle çıkarlarını ilerletmek için sansür, propaganda ve ekonomik baskı gibi taktikler kullanan otoriter rejimlerle ilişkilendirilir.

Öte yandan, akıllı güç ilk olarak 2003 yılında Jospeh Nye tarafından ABD dış politikasını değerlendirme unsuru olan bir kavram olarak ortaya atılmıştır (Nye, 2009). Dış politika hedeflerine ulaşmak için sert güç (askeri güç ve ekonomik zorlama) ile yumuşak gücün (cazibe ve ikna) bir araya getirilmesini vurgulamaktadır. Akıllı güç, karmaşık ve birbirine bağlı bir dünyada yalnızca askeri güce veya yumuşak güç kaynaklarına güvenmenin yeterli olmayabileceğini kabul eder. Uluslararası sistemdeki diğer aktörlerin davranışlarını şekillendirmek için bir ülkenin diplomasi, ekonomik etki, kültürel cazibe ve teknolojik yenilik gibi çeşitli alanlardaki güçlü yönlerinden yararlanmayı içerir. Keskin güç zorlayıcı taktiklere ve manipülasyona odaklanırken, akıllı güç sert ve yumuşak güç kaynaklarının bir kombinasyonu yoluyla etki elde etmeye çalışır. Akıllı güç, dış politika hedeflerine ulaşmak için ittifaklar kurmanın, diplomasiye katılmanın ve paylaşılan değerleri ve idealleri teşvik etmenin önemini kabul eder. Güç projeksiyonunun sadece askeri güçle sınırlı olmadığını, ekonomik, kültürel ve teknolojik boyutları da içerdiğini kabul eder (Skoneczny & Cacko, 2021: 330).

Uluslararası ilişkiler bağlamında akıllı güç kavramı, çağdaş dış politikadaki değişiklikleri anlamak için teorik bir perspektif olarak dikkat çekmektedir. Kamu diplomasisini inşa etmek ve uygulamak için stratejik bir yol olarak görülen akıllı

güç, uluslararası sistemin karmaşıklığını etkili bir şekilde yönlendirmek için farklı araçları ve kaynakları birleştiren kapsamlı bir yaklaşıma duyulan ihtiyacı kabul etmektedir (Cheng & Qun, 2020).

Buna karşılık, keskin güç genellikle bir devletin çıkarlarını ilerletmek için agresif taktiklerin kullanılmasıyla ilişkilendirilir. Demokratik süreçleri baltalamayı, bilgiyi manipüle etmeyi ve yabancı hükümetler ve toplumlar üzerinde kontrol sağlamayı amaçlayan eylemleri içerir Keskin güç genellikle otoriter rejimler tarafından muhalefeti bastırmak, söylemleri kontrol etmek ve siyasi manzarayı kendi lehlerine şekillendirmek için kullanılmaktadır (Wu, 2019: 134).

Özetle, keskin güç ile akıllı güç arasındaki temel fark, uluslararası ilişkilerde nüfuz elde etme yaklaşımlarında yatmaktadır. Keskin güç zorlayıcı taktiklere ve manipülasyona dayanırken, akıllı güç uluslararası sistemdeki diğer aktörlerin davranışlarını şekillendirmek için sert ve yumuşak güç kaynaklarının bir kombinasyonunu vurgular. Akıllı güç ittifaklar kurmanın, diplomasiye katılmanın ve ortak değer ve idealleri teşvik etmenin önemini kabul ederken, keskin güç bir devletin çıkarları uğruna saldırgan taktikleri kullanmaya odaklanır.

Bu iki güç arasındaki etkileşime ve keskin güç tanımına yukarıdaki tanımlar, özellikler ve farklılıklardan yola çıkarak tam tersine bakış açısı geliştirilmiş bir söylem de mevcuttur. Xin Liu (2018)'ya göre akıllı güç, sert gücün zorlaması ve ikna ve yumuşak gücünün cazibesinin karışımı olarak doğru bileşenlere sahipse, keskin gücün bu ikisinin başarısız kombinasyonunun bir sonucu olarak ifade edilmesi daha doğrudur. Liu, Walker ve Nye ile aynı fikirde olmadığını ifade etmekte ve keskin gücün algılanma şeklinin ne yumuşak ne de sert güç olduğunu, tam aksine bu ikisinin beceriksizce bir araya getirilmesi ile oluşan bir tanım olduğuna ya da basitçe "akıllı olmayan güç" olduğuna dikkat çekmektedir. Ona göre keskin güç, yumuşak, sert ve akıllı güç olmak üzere üç yerleşik kavramdan farklı bir şeydir ve akıllı olmayan bir yaklaşımın sonucunu tanımlamaktadır. Bu farkı tanımlayan ögeler ise "kim" ya da "neden" değil "nasıl"dır.

Liu, Çin Yeni Yılı kutlamaları ve insanlar arası değişim içeren kültürel faaliyetlerin örnek olarak verilmesini eleştirmektedir. Rusya ve Çin'in inandırıcı bir şekilde normal kamu diplomasisi kategorisine girebilecek bazı faaliyetler

üstlenmelerine karşın, bu ülkelerin siyasi sistemlerinin doğasının, bu çabaları "kötü niyetli ve saldırgan bir nitelik" kazandırılan otoriter projeler olarak görüldüğünü ifade eder. Bunun yanı sıra Liu, Ludwig ve Walker (2017)'ın Çin ve Rusya'yı keskin güç kullanımına dair bilindik örnekler olarak gösterdiğini ve otoriter rejimlerden bahsederken bugüne kadar yumuşak güç olarak adlandırılan faaliyetlerin, onlar tarafından keskin güç olarak adlandırılabilmesine dikkat çekmektedir. Ona göre, keskin güç kavramının tanımını yapan bu kişiler dikkat edilmesi gereken durumun, tanımın "nasıl" yapıldığından ziyade tanımı "kimin" yaptığıyla ilgili olduğunu açıkça ortaya çıkmaktadır.

2.2.5. Çin'in Keskin Güç Stratejisi

Soğuk Savaş döneminde, iki kutuplu sistem kapsamında değerlendirilen global düzen içerisindeki iki ana aktör ABD ve Sovyetler Birliği, diğer ülkelerdeki nüfuzlarını yaymak için rekabet etmişlerdir. Joseph Nye, ABD'nin siyasi sistemi olan demokrasinin ve Hollywood filmleri, fastfood yeme- içme gibi kültürel ürünlerinin ve çok çeşitli tüketim seçeneği sunan ekonomik sisteminin getirdiği yaşam tarzının çekiciliği nedeniyle avantajlı olduğu görüşündeydi (Ikenberry, 2004). Sovyetler Birliği'nin dağılması ile sonuçlanan bu süreçteki rekabete benzer olarak, Soğuk Savaş sonrası dönemde ABD ve Çin arasında artarak devam eden gerilimler göz önüne alındığında, Çin'in kültürel ürünlerinin dünyanın diğer birçok bölgesi için cazibeli görülmediği dikkat çekmektedir (Shambaugh, 2013: 6-12). Sonuç olarak, Çin küresel nüfuzundaki bu açığı kapatmak için keskin güç kullanmayı tercih etmiştir. Keskin güç uygulaması, bağımsız kurumların sansürlenmesi veya manipüle edilmesiyle sonuçlanabilir, ifade özgürlüğünü kısıtlayabilir ve diğer ülkelerdeki siyasi iklimi bozabilir (Walker, 2018: 12).

Çin'in dış politikası son yıllarda cazibe temelli yumuşak güçten, ekonomik gücünü kullanarak keskin güce geçiş yapmıştır. Ulusal olarak demokratik yönetimi benimsemiş olan dünya devletleri, Hong Kong protestoları, Uygur toplama kampları ve son olarak Covid-19 salgını konularında Çin'in keskin gücünün farkına varmış ve sonuçlarını tecrübe etmiştir. ABD ve diğer

demokrasilerle ilişkilerinde daha fazla gerilime yol açacağı için Çin'in bu dış politikadan vazgeçmesi ya da geri adım atması mümkün görünmemektedir.

Çin'in demokratik toplumların açıklığından faydalanma çabaları, tespit edilmelerini zorlaştıracak derecede gizlilik, aldatma ve ihmal içermektedir. Bu çabalar askeri güç ya da ekonomik zorlama şeklinde sert güç kullanmaktan uzak durmaktadır, ancak cazibe ve ikna gibi yumuşak güçten daha agresif, gizli ve kötü niyetlidir (The Economist, 2017). Çin'in bu şekilde hareket etmesi keskin güç kullanımına dahil edilmektedir. Çünkü hedef ülkelerdeki bilgi ortamlarını gizlice delmekte, nüfuz etmekte ya da delip geçmektedir. Bazı çabalar iyi huylu görünebilir, ancak Pekin'in etki çabalarının tamamı değerlendirildiğinde ortaya farklı bir tablo çıkmaktadır.

Çin'in keskin güç stratejisi hem yurt içinde hem de uluslararası alanda kamuoyunu etkilemeyi ve şekillendirmeyi amaçlayan bir dizi stratejiyi kapsamaktadır. Bunun bir örneği medya kontrolü ve sansürün kullanılmasıdır. Çin hükümeti ülke içindeki medya ortamını sıkı bir şekilde kontrol ederek yalnızca onaylanmış anlatıların yayılmasını sağlamaktadır. Bu, kamuoyunu şekillendirmelerine ve bilgi akışını kontrol etmelerine, böylece insanların belirli konuları veya olayları nasıl algıladıklarını etkilemelerine olanak tanır. Çin, medyayı kontrol ederek muhalif sesleri bastırabilir ve kendi gündemini destekleyebilir.

Pekin, Çin hakkındaki uluslararası algıları hedef alan, hassas konulardaki tartışmaları şekillendiren ve sınırlandıran ve yerel ve uluslararası izleyiciler arasında Çince kullanılan platformların kontrolünü güçlendiren küresel, çok yönlü bir iletişim stratejisi uygulamaktadır (Brady, 2017: 35). Çin bu stratejiyi uzun vadede etkili ve sürekli kılmak adına kültürel değişim programları, geniş kapsamlı iş faaliyetleri, eğitim programlarını ve küresel erişime sahip medya işletmelerinin ve bilgi girişimlerinin geliştirilmesini içeren çeşitli bir araç seti kullanmaktadır (Walker and Ludwig, 2017: 6).

Batılı ülkeler başlangıçta Çin'in daha önce ortaya koymuş olduğu yumuşak güç yaklaşımını anlayışla karşılamıştır. Fakat Çin akademideki görüşleri etkilemek için Çin çalışmaları merkezlerine fon sağlamaya başlamış ve keskin güç stratejisi

yumuşak gücün yerini almıştır. Bunun en önemli örneği Çin dili ve kültürünü teşvik eden eğitim kuruluşları olan Konfüçyüs Enstitüleri'dir. Ev sahibi üniversitelerle olan mali işlemlerinde şeffaf olmamaları ve kampüslerdeki ÇKP'ye duyarlı tartışmaları sansürlemeleri, dünya çapında Konfüçyüs Enstitüleri'nin kapatılmasına neden olmuştur (Green-Riley, 2020).

Çin hükümeti, uluslararası kamuoyuna kendi bakış açısını anlatma noktasında bir gereksinim duymaktadır ve bu konuda usta olunması gerektiğine inanmaktadır. Çin devlet başkanı Xi'nin 2012'de iktidara gelmesinden sonra ortaya çıkan 'Çin hikayesi' kavramı bu inanın somut bir göstergesidir. Ağustos 2013'teki Ulusal Propaganda ve İdeolojik Çalışma Konferansı'nda tartışılan bu konu ve huayuquan (söylem gücü) aracılığıyla küresel dengesizlik gidermeye çalışılmıştır (共产党员网, 2013). Buna ek olarak Çin Devlet Başkanı Xi, propaganda ve kamu diplomasisi ile ilgilenen kadrolarına ulusun 'Çin hikayesini' anlatma kapasitesini güçlendirmelerini ve Çin'in ulusal gücüyle orantılı uluslararası söylem gücü yaratmalarını öğütlemiştir (Lim & Bergin, 2018).

Sonuç olarak, Çin'in başta teknolojik altyapı yatırımları ve bilgiyi kontrol etmek amaçlı girişimlerinin Çin'in keskin güç stratejisinde öne çıkan çeşitli yaklaşımlardan oluştuğu görülmektedir.

2.3. DİJİTAL İPEK YOLU VE KESKİN GÜÇ UNSURLARININ KULLANILMASI

Dijital İpek Yolu, Çin'in keskin güç stratejisinin önemli bir bileşenidir. Çin'in teknolojik standartlarını ve değerlerini teşvik etmek ve Çin'in küresel dijital ekonomideki etkisini arttırmak amacıyla Çin'in dijital altyapısının ve teknoloji ağlarının diğer ülkelerde genişletilmesini amaçlamakta ve bu hedef adına büyük ölçekli yatırımlara imza atılmaktadır. Dijital İpek Yolu, 5G ağlarının geliştirilmesi, denizaltı kablolarının inşası ve dijital hizmet ve platformların sağlanması gibi bir dizi girişimi içermektedir. Dijital İpek Yolu, 5G'yi temel alarak akıllı şehirler, akıllı limanlar ve uydu ağına bağlı iletişim gibi yeni teknolojileri "paketler" halinde bir araya getirmektedir (Hemmings, 2020: 6).

Bu girişimlere genellikle Çin yatırımları ve kredileri eşlik etmekte, bu da alıcı ülkelerde Çin için bağımlılık ve kaldıraç etkisi yaratabilmektedir.

Dijital İpek Yolu, Çin'in küresel dijital yönetim üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmasını sağlayabileceğini, gizlilik ve güvenlik standartlarını zayıflatabileceğini ve otoriter değerleri ve uygulamaları teşvik edebileceğini savunan bazı gözlemciler arasında endişelere yol açmıştır. Diğerleri ise bunu hem Çin'e hem de alıcı ülkelere fayda sağlayabilecek meşru bir ekonomik ve teknolojik iş birliği biçimi olarak görmektedir. Çin'in çıkarlarını ilerletmek için Dijital İpek Yolu'nu kullanması, keskin güç taktikleri potansiyeli konusunda endişelere yol açmıştır. Örneğin, Çin dijital altyapı üzerindeki kontrolünü bilgi akışını sansürlemek veya manipüle etmek ya da siber casusluk veya diğer dijital müdahale biçimlerine başvurmak için kullanacağından endişe duyulmaktadır. Çin'in bu kapasitesini hedef ülkelerin demokratik değerleri ve egemenlikleri ile uluslararası ilişkilerdeki güç dengesi üzerinde önemli etkileri olabileceği birçok uzman tarafından dile getirilmektedir.

Dijital İpek Yolu, Çin merkezli dijital altyapı oluşturmak, endüstriyel kapasite fazlasını ihraç etmek, Çinli teknoloji şirketlerinin genişlemesini kolaylaştırmak, büyük veri havuzlarına erişmek ve keskin güç yansıtmanın yanı sıra siyasi algıları manipüle etmek ve böylece yurtdışındaki demokratik süreçleri baltalamak gibi hem dış hem de iç politika hedeflerine sahiptir. Tüm bunlar, Cheney (2019) tarafından 'siyasi illiberalizmin ihracı' olarak görülmektedir. Ona göre, demokratik yönetimi reddeden ve vatandaşlarının temel insan haklarını ihlal eden ülkelerin sayısı arttıkça, teknolojik güdümlü siyasi illiberalizmin yayılması ABD'nin uluslararası bağlamda önem atfettiği bölgelerde etkili ve kalıcı ittifaklar kurma yeteneğini engelleyen bir durum ortaya çıkacaktır. Bu durum için özellikle Asya-Pasifik bölgesi hedef olarak gösterilmektedir. Çünkü Çin'in ABD'den bağımsız bir şekilde hareket etmek istediği ve gücünü göstererek ön planda olmak istediği öncelikli bölge burasıdır (Walt, 2023).

Çinli şirketler ve devlet destekli girişimler tarafından kontrol edilen dijital altyapının, otoriter ve otoriter eğilimli rejimler tarafından kendi yerel halklarına baskı yapmak için kullanılabileceği ifade edilmektedir. Bununla beraber, Çin

sadece yurtdışında dijital altyapıya yatırım yaparak siyasi illiberalizmi teşvik ederken, aynı zamanda teknolojinin mümkün kıldığı otoriter devletler yaratmak için yasal çerçevelerin ve sansür tekniklerinin nasıl kullanılacağına dair bir model de ortaya çıkarmaktadır (Cheney, 2019:17).

Demokratik değerleri tehdit etmenin yanında Çin, Dijital İpek Yolu ile donanım, yazılım ve hizmetlerinin mimarileri, Pekin'in daha kontrol edilebilir, hükümet tarafından yönetilen bir internet tercihini somutlaştırmaktadır (Bateman, 2022: 88). Çin'in tekno-otoriter sistemleri sosyal kontrolün modern sınırlarını genişletmektedir ve bir grup ülke Çin'in kapsamlı sansür ve otomatik gözetim sistemleri modelini benimseyerek dijital otoriter bir yapıya geçiş yapma yolunda hızla ilerlemektedir.

Dijital İpek Yolu, gelişmekte olan ekonomilerde dijital bağlanabilirliği artırma potansiyeline sahipken, aynı zamanda otoriterliği yayma, demokrasiyi kısıtlama ve temel insan haklarını engelleme kapasitesine de sahiptir. Bazı uzmanlar ise Çin'in kasıtlı olarak tekno-otoriterlik ihraç ettiği söylemine karşı çıkararak, Çin'in yabancı teknoloji satışlarının Pekin'den gelen herhangi bir "itmeden" ziyade baskıcı araçlar talep eden hükümetlerin "çekmesi" ile gerçekleştiğini savunmaktadır. Bununla birlikte, Çin benzer düşünen rejimlerden oluşan bir ağı küresel çıkarları için hayati önemde görmeye başlarsa, Pekin'in "itme" gücünün zamanla artabileceği ifade edilmektedir (Bateman, 2022: 88).

Aynı zamanda Çin hükümeti DİY kapsamında keskin güç kullanarak Pekin'in küresel vizyonunu teknolojik alanda tanıtmak için bir şemsiye markalaşma çabası içindedir ve Çin'e dair olumlu bir anlatı oluşturma amacıyla uyumlu bir Dijital İpek Yolu anlatısını teşvik etmek için çalışmaktadır (Triolo et al., 2020: 1) (Heeks et al., 2023: 13). Dijital ipek yolunun amaçlarından biri olan küresel teknoloji standartlarının belirlenmesi amacı da Çin'in keskin güç kullanımına bir örnek olarak gösterilebilir. Çin kendi teknolojik standartlarına uygun altyapıyı dünyaya ihraç ederken, Dijital İpek Yolu projesini kılıf olarak kullanmaktadır. Bu durum, Çin'in teknolojik altyapı ihtiyacı olan ülkelere bu konuda destek olmakla birlikte asıl amacının destek olduğu ülkenin teknolojik standartlarını da kendi sistemine göre oluşturma isteği olduğunu göstermektedir.

Çin bu sayede, ülkelere yaptığı yatırımlar ile hem uzun vadeli ekonomik bağılılık oluşturmakta hem de küresel teknolojik altyapı ağını ve kapasitesini genişletmektedir. Huawei gibi Çinli firmalar 5G için teknoloji standartlarının belirlenmesinde önemli bir rol oynamakta ve birçok KYG ülkesinde mobil altyapı çalışmalarına katılmaktadır. Çin, teknoloji şirketlerinin bölge genelinde siyasi etki yaratabileceğini ummaktadır. Kısa vadede, Çinli mühendislerin, yöneticilerin ve diplomatların gelişi, özellikle otoriter hükümetlere sahip gelişmekte olan ülkelerin, Çin'in kapalı internet kavramını benimseme eğilimini güçlendirecektir (Qiang, 2021).

Dünyanın kritik telekomünikasyon altyapısının daha büyük bir kısmı Çin tarafından inşa edildikçe, küresel veriler hem yasal hem de yasa dışı yöntemlerle Çin istihbarat kurumları için daha erişilebilir hale gelebilir. Örneğin, Ocak 2018'de Afrika Birliği güvenlik personeli, bilgisayar sistemlerinin beş yıldır her gün Şangay'a gizli veriler gönderdiğini bildirmiştir (Feng et al., 2018). Çin, DİY kapsamında, Afrika Birliği'nin Addis Ababa'daki yeni genel merkezinin inşası için, bilgisayar ağı da dahil olmak üzere 200 milyon dolar harcadığı bilinmektedir (Prasso, 2019). Bu tür olaylar demokrasilerde Çinli şirketlerin daha fazla incelenmesine yol açmıştır. ABD, devlet kurumlarının ve yüklenicilerin Huawei, ZTE ve diğer bazı Çinli teknoloji firmalarının belirli ürünlerini kullanmasını yasaklamıştır (Reuters, 2020).

Senato önünde ifade veren ABD istihbarat şefleri vatandaşları Huawei ve ZTE ürünlerini kullanmamaları konusunda uyarmış, Federal Soruşturma Bürosu Direktörü Christopher Wray "değerlerimizi paylaşmayan yabancı hükümetlere borçlu olan herhangi bir şirket ya da kuruluşun telekomünikasyon ağlarımızda güç sahibi olmasına izin vermenin riskleri konusunda" derin endişelerini dile getirmiştir (Casetext, 2020). Avustralya ayrıca yerel sağlayıcıların Huawei ve ZTE'den 5G ekipmanı satın almasını yasaklamıştır ve askeri personele güvenlik endişeleri nedeniyle cep telefonlarında WeChat kullanmamaları talimatını vermiştir (Chen, 2018).

Çin'in stratejisi giderek artan bir şekilde bilgi ekosistemini kaynağında hedef almaktadır. Sadece olumsuz hikayeleri sansürlemeye ya da imajını düzeltmeye

çalışmak yerine, Çin giderek artan bir şekilde bilgi ekosisteminin altyapısına yönelmiştir. Bu durum Çin'i, nüfuz elde etmek için esas olarak bilgiye dayalı araçları kullanmaya odaklanan Rusya gibi diğer hükümetlerden ayırmaktadır. Bu strateji, Çin'in olumlu imajlarına ağırlık veren küresel bir eğlence sisteminden, teknolojik cihazlar tabanlı gözetimi içeren bir internete kadar birçok farklı sonuçlara yol açacak potansiyele sahiptir (Kalathil, 2017).

2.3.1. Dijital Otoriterlik ve Dijital Egemenlik

Dijital otoriterlik, dijital teknolojilerin otoriter rejimler tarafından vatandaşlarını kontrol ve manipüle etmek için kullanılmasını ifade eder. Dijital egemenlik ise devletlerin kendi kurallarına çevrimiçi dünyadaki çeşitli aktörler tarafından saygı gösterilmesini sağlama kapasitesine atıfta bulunmaktadır (Sciences Po, 2023). Bu kavramların bugün dünyada nasıl kullanıldığına dair birçok örnek bulunmaktadır.

Çin, dijital otoriterlik sergileyen ve keskin gücünü kullanan bir ülkenin en önemli örneğidir. Senato Dış İlişkiler Komitesi'nin Demokrat kadrosunun 2020'de hazırladığı bir raporda da belirtildiği üzere, Çin'in dijital alandaki etkisini dijital otoriterliği teşvik etmek için kullanan kilit bir oyuncu olarak yükselişi, Amerika Birleşik Devletleri ve genel olarak uluslararası toplum için temel güvenlik, mahremiyet ve insan hakları endişelerini beraberinde getirmektedir (A Democratic Staff Report Prepared for the Use of the Committee on Foreign Relations United States Senate China and Digital Authoritarianism the New Big Brother, 2020). Bu rapor ve diğerlerinin de açıkladığı gibi, telekom ağları Çin dijital otoriterliğinin temel bir bileşenidir. Çin hükümeti internet ve sosyal medyayı yoğun bir şekilde sansürlerken, teknolojiyi de vatandaşlarını izlemek ve kontrol etmek için kullanmaktadır. Ayrıca Çin, diğer ülkeleri etkilemek ve kendi çıkarlarını desteklemek için ekonomik baskı ve propaganda gibi keskin güç taktiklerini kullanmakla suçlanmaktadır.

Çin'in, vatandaşlarının bilgiye erişimini sansürlemek ve kontrol etmek için "Great Firewall" olarak adlandırılan bir dijital güvenlik sistemi kullanması dijital otoriterliğin en iyi örneklerinden biridir. James Griffiths, Çin'in Büyük Güvenlik Duvarı (The Great Firewall of China) adlı kitabında ABD şirketlerinin

Çin'e sattıkları ağ altyapısının günümüz Çin'inde var olan internet sansürünün teknolojik kapasitesini önemli ölçüde güçlendirdiğini ileri sürmektedir (Lowy Institute, 2021). Hükümet ayrıca davranışları izlemek ve kontrol etmek için bir sosyal kredi puanları sistemi kullanarak nüfus üzerindeki kontrolünü daha da sağlamlaştırmaktadır. Bir başka otoriter rejim olarak görülen Rusya ise yabancı seçimlere müdahale etmek ve sosyal medya aracılığıyla dezenformasyon yaymak için dijital otoriterliği kullanmakla suçlanmaktadır (Harding, 2016). Ülkenin ayrıca belirli web sitelerine ve uygulamalara erişimi engellediği, çevrimiçi içeriği izlediği ve sansürlediği bilinmektedir.

Bir diğer örnek ise Rusya'nın diğer ülkelerdeki kamuoyunu etkilemek için propaganda ve dezenformasyon kampanyalarını kullanmasıdır. Dijital otoriterlik söz konusu olduğunda, Çin'in vatandaşlarını izlemek ve kontrol etmek için teknolojiyi kullanması, dijital araçları kullanarak diğer ülkeler üzerindeki etkisini de kapsamaktadır. Bu, diğer ülkelerdeki kamuoyunu manipüle etmek için sosyal medya botlarının ve propagandanın kullanılmasının yanı sıra gözetim teknolojisinin diğer otoriter rejimlere ihraç edilmesini de içermektedir ve Çin bu konuda uluslararası tepki almaktadır (Board, 2020).

Yüz tanıma teknolojisinin hükümetler tarafından vatandaşları izlemek ve takip etmek için kullanılması dijital otoriterliğin bir başka örneğidir. Çin ve Rusya gibi ülkelerde bu teknoloji muhalifleri ve siyasi rakipleri tespit etmek ve izlemek için kullanılmaktadır. Propaganda yaymak ve kamuoyunu manipüle etmek için sosyal medya botlarının ve sahte hesapların kullanılması da keskin güç kapsamı dahilinde değerlendirilebilir. Bu taktikler, Rusya ve İran gibi ülkeler tarafından seçimleri etkilemek ve diğer ülkelerde kendi çıkarlarını desteklemek için kullanılmıştır.

Çinli şirketler ve yetkililer, diğer ülkelere tarafsız teknolojiler satan tarafsız aktörler olduklarını defalarca öne sürmüşler ve Huawei gibi teknoloji devleri markanın ulusal kimliğini ele alan ve 5G teknolojisinin güvenliğini ve tarafsızlığını açıklayan resmî açıklamalar yapmışlardır. Ancak CloudWalk temsilcileri, belirli bir ülkedeki hükümet düzenlemelerine bağlı olarak, kamu güvenliğinin gizlilikten daha öncelikli olabileceğini belirtmiştir (Browne, 2019).

Bu durum, Çinli firmaların devlet yetkililerinin isteklerine karşın veri güvenliğinde açık bıraktıkları anlamına gelmektedir.

Çin'in yurtdışında artan dijital otoriterliğine karşı koyma söz konusu olduğunda, Amerika'nın en güçlü silahlarından biri serbest ve adil rekabete olan bağlılığıdır. Uydu internet endüstrisinde yerel rekabetin teşvik edilmesi, Çin ile jeopolitik rekabetin kritik bir yönü ve küresel internet özgürlüğü arayışının temel bir unsurudur. Amerika Birleşik Devletleri kendi uydu internet şirketlerini proaktif bir şekilde desteklemez ve onları yenilik yapmaya teşvik etmezse, Dijital İpek Yolu'na zemin kaybetmeye devam edecektir. Politika yapıcılarının aksiyon alması ile uydu internet, sosyoekonomik kalkınma, güçlenme ve fikirlerin hem yurtiçinde hem de yurtdışında serbestçe paylaşılması için güçlü bir pozisyon alınabilir.

Sonuç olarak Çin'in DİY aracılığıyla sahip olduğu teknolojik altyapısını ihraç ederken aynı zamanda dijital otoriterlik de ihraç etmektedir (Gallagher, 2019: 1). Çin'in hem Çin'de hem de denizaşırı ülkelerde BİT donanım ve sistemlerini geliştirme ve yaygınlaştırma çabaları, yalnızca ekonomisini sürekli olarak büyütme arzusunu değil, aynı zamanda bu raporun "dijital otoriterlik" olarak tanımladığı dijital yönetim modelini kurma, genişletme, uluslararası hale getirme ve kurumsallaştırma çabasını da temsil etmektedir (Polyakova & Meserole, 2019: 5).

2.3.2. Bilgi Manipülasyonu ve Sansür

Dijital İpek Yolu, Çin'in kendi sınırlarının çok ötesindeki bölgelerde nüfuzunu genişletmek için güçlü araçlar kullanarak küresel bilgi akışını kontrol etmeye yönelik uyumlu bir çaba olarak görülmektedir (Greene, 2020). Başlangıcından bu yana DİY'i yakından takip eden ABD'li düşünce kuruluşu Council on Foreign Relations, "bazı demokrasilerin Dijital İpek Yolu hakkında ciddi endişeler dile getirdiğini" belirtirken, Pekin'in küresel sahnede daha iddialı hale geldiği bir dönemde, Çin'in DİY'i alıcı ülkelerin kendi teknoloji destekli otoriterlik modelini benimsemelerini sağlamak için kullanacağından ve bunun da bu ülkelerdeki kişisel özgürlüklere ve egemenliğe zarar vereceğinden endişe etmekte olduğunu

öne sürmektedir (Shahbaz, 2020). Senato raporunda bahsedildiği ve diğer uzmanların da açıkladığı gibi, telekom ağıları Çin dijital otoriterliğinin temel bir bileşenidir. Otoriter sansür ve gözetimin genellikle uygulamalar ve platformlar üzerinde gerçekleştiğini düşünülse bile bu sansürün çoğu bu uygulamaları çalıştıran ağlarda gerçekleşmektedir. ÇKP yetkilileri kendi ağıları üzerinden geçen neredeyse tüm internet trafiğini aktif olarak izlemekte ve bu gözetim aygıtını yerel nüfusa baskı yapmak ve yabancı ülkelere propaganda yapmak için kullanmaktadır.

Daha tanınır bir örnek olarak değerlendirilebilecek Konfüçyüs Enstitüsü programıyla bağlantılı bazı kurumlar entelektüel özgürlüklerin dokunulmadan kalmasında ısrar etse de Pekin baskı uyguladıkça ve ekonomik gücünü kullandıkça otosansür örnekleri ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak Çin, demokrasilerin iç siyasetine Pekin'in yararına müdahale etmek ve manipüle etmek için Çin'e yönelik eleştirileri susturmaya ve Çin hakkındaki olumlu söylemleri güçlendirmeye, ÇKP için önemli olan hassas konuların anlaşılmasını şekillendirmeye ve demokrasilerin Çin'e yönelik yasalarını ve politikalarını gizlice etkilemeye çalışmaktadır (Cimmino, 2020).

Çin ayrıca Washington Post gibi önde gelen yayınlarda propaganda eklerini finanse etmekte ve ÇKP'nin istediği anlatıyı desteklemeleri için lobicilere para ödemektedir. Çin devlet medyası, kısmen yabancı medya kuruluşlarını satın alarak küresel varlığını arttırmaktadır. Gazetecileri savunan Sınır Tanımayan Gazeteciler örgütünün 2019 tarihli bir raporunda Çin'in "aktif bir şekilde kendi kontrolü altında 'yeni bir dünya medya düzeni' kurmaya çalıştığı, bu düzende gazetecilerin devletin propaganda yardımcılarından başka bir şey olmadığı" ileri sürülmüştür (RSF Report: "China's Pursuit of a New World Media Order," 2019: 9).

Press freedom around Asia

(Ranking of selected countries on World Press Freedom Index)

Rank		Country/region	Rank		Country/region
2022	2021		2022	2021	
10	–	East Timor	135	146	Sri Lanka
13	11	New Zealand	140	148	Hong Kong
27	39	Australia	147	142	Cambodia
35	38	Taiwan	150	157	Pakistan
47	43	South Korea	152	156	Afghanistan
68	71	Japan	161	150	India
73	113	Malaysia	173	176	Myanmar
106	115	Thailand	178	174	Vietnam
108	117	Indonesia	179	175	China
129	139	Singapore	180	180	North Korea
132	147	Philippines			

Source: Reporters Without Borders

Şekil 15. Asya Kıtasında Basın Özgürlüğü

Kaynak: Reporters Without Borders

Aynı örgütün elde ettiği verilerle oluşturmuş olduğu Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'ne göre ise yukarıdaki sıralamada görüldüğü üzere, Çin hem Asya ülkeleri arasında hem de dünya sıralamasında en son sıralarda yer almaktadır. Bu durum Çin'in basın özgürlüğüne dair yaklaşımının Batılı devletlerle kıyaslandığında çok farklı olduğunu ifade etmektedir.

Rozpedowski (2021)'a göre üretilen verilerin aşırı hızı ve hacmi, çıkarılan, işlenen ve daha sonra politika ve karar verme aşamasında kullanılması gereken bilgilerin sağlığı üzerinde doğrudan etkilere sahiptir. Dünyadaki birçok devlet aktif olarak kontrol ve baskı yöntemleri ararken şeffaf olduklarına dair çizdikleri profili korumak istemektedir. Çin'deki son koronavirüs salgını buna iyi bir örnektir. Bu sağlık krizine verilen yanıt, normalde gizlilikle örtülü bir ülkede şaşırtıcı derecede hızlı ve kararlı olsa bile, Çin hükümeti yine de siyasi tutarlılığı ve sosyal istikrarı korumak amacıyla bilgi akışını kontrol etmek için aktif bir

sansür kampanyası yürütmüştür ve aynı zamanda dünya kamuoyuna virüsün yayılmasını önleme konusundaki ileri seviye çaba harcadığını göstermiştir.

Çin yaklaşık son on yılda sadece Avrupa'da çeşitli medya kuruluşlarından hisse satın almak için 3 milyar avro harcamıştır (EPP Group in the European Parliament, 2021). Pekin, yabancı ülkelerdeki kamuoyunu etkilemek amacıyla stratejik olarak görülen medya kuruluşlarının hisselerini satın alması ve bunun için bütçe payı ayırması Batılı ülkelerdeki basın bir kısmını kontrol altına alma amacı gütmektedir. Çin bu sayede kendi hakkında yapılan olumsuz haberlere karşı tedbir olarak, medya üzerinden propaganda yapabilecek kapasiteye sahip olmaktadır (TheGuardian, 2023). Ek olarak Çin sanat eserleri için dahi 'Çin hakkında iyi hikayeler anlatılması' adına Çin kökenli olup batıda yaşayan sanatçılar başta olmak üzere eserlerine sansür uygulamaya çalışmıştır (Chow, 2022). Bu durum bize Çin'in sansür uygulaması konusunda ne kadar ileri gidebileceğini göstermektedir.

2.3.3. Dikkat Dağıtma – Yeni Bir Anlatı Oluşturma

Pekin'in en önemli önceliği otoriter rejiminin istikrarıdır. Kendisini bir alternatif kalkınma modeli ve ulusların, ikili ilişkilerin geliştirilmesi ve ekonomisine imtiyazlı erişim için bir ön koşul olarak Çin'in iç işlerine karışmama politikasına saygı göstermesini talep etmektedir (Jacques, 2009). Bununla birlikte, Batılı devletlerin uluslararası olarak önem verdiği insan hakları, Tibet, Tayvan'ın meşruiyeti ve Doğu Türkistan'daki durum gibi tartışmalı meseleleri gündeme almaktan olabildiğince kaçınmaktadır. Bu durum, var olan bir olguyu inkâr etmenin yanında, bilerek göz ardı edilmesine dair açık bir örnektir.

Çin benzer şekilde DİY aracılığıyla edinmiş olduğu bilgi kontrolü kapasitesini bilgi aktarımı için altyapı Afrika ülkeleri gibi gelişmemiş coğrafyalar üzerinde daha fazla kontrole sahip olsaydı, yabancı ülkelerde olumsuz hikayeleri ve sosyal medya konuşmalarını daha kolay sansürleyebilir ve hikayeler, söylentiler, görüşler, suçlamalar, kandırmacalar ve diğer dezenformasyon türlerini, açıkça keskin güç taktiklerini yayabilirdi. Nihayetinde, Çin yabancı ülkelerin Çin'in gözetim stratejilerini kopyalamasına yardımcı olmak ve Pekin'in teknoloji

destekli otoriterlik modelinin bir parçası olan Çin'in kapalı ve kontrollü bir yerel internet vizyonunu ihraç etmek için bilgiyi kullanabilecektir (Kurlantzick, 2023).

Otuz yıldan uzun süredir Çin üzerine çalışma yapan Yeni Zelandalı akademisyen Anne-Marry Brady 2018 yılında Çin'in müdahaleciliği ile ilgili yaptığı çalışmada, Xi döneminde, Devlet Konseyi Enformasyon Ofisi, ÇKP Merkezi Propaganda Departmanı, Xinhua Haber Servisi, CGTN, Uluslararası Çin Radyosu, Dışişleri Bakanlığı, Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ve diğer ilgili devlet organları gibi bazı kilit kurumlar aracılığı ile çok platformlu, uluslararası stratejik iletişim stratejisi izleyerek Çin ve ÇKP hükümetinin politikaları hakkındaki uluslararası algıları kontrol etmeyi amaçlamakta olduğunu ileri sürmektedir (Brady, 2018: 69). Çin'in medya şirketleri, küresel Çin anlatısını kontrol etmek amacıyla yabancı medya ve kültür kuruluşlarıyla stratejik birleşme ve satın almalar gerçekleştirmektedir. Bu politika "okyanusa açılmak için bir tekne satın almak" (买船出海) olarak bilinmektedir (Newsroom, 2019).

2.4. DİJİTAL İPEK YOLU, TEKNO-MİLLİYETÇİLİK ve KESKİN GÜÇ

Dijital İpek Yolu, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'nin bir alt kümesidir ve yurtdışında dijital bağlantıyı artırmayı, Çin'in etkisini genişletmeyi ve teknolojik bir süper güç olarak yükselişini ilerletmeyi amaçlamaktadır. Çin'in keskin gücü ve tekno-milliyetçilik politikası küresel dijital manzarayı önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahiptir. Bunun potansiyel sonuçlarından biri, Çin'in dijital teknolojiler ve altyapı üzerindeki etkisinin pekişmesidir. Dijital İpek Yolu gibi girişimlerle Çin, Çinli şirketleri ve standartları teşvik ederek teknolojik ayak izini küresel olarak genişletmeyi amaçlamaktadır. Bu durum Çin'in dijital teknolojilerin geleceğini şekillendirmede daha baskın bir rol oynamasına yol açabilir ve potansiyel olarak ABD ve Avrupa gibi diğer küresel oyuncuların etkisini zorlayabilir.

Dijital İpek Yolu, Çin merkezli dijital altyapı oluşturmak, endüstriyel kapasite fazlasını ihraç etmek, Çinli teknoloji şirketlerinin genişlemesini kolaylaştırmak, büyük veri havuzlarına erişmek ve keskin bir güç yansıtmanın yanı sıra siyasi

algıları manipüle etmek ve böylece yurtdışındaki demokratik süreçleri baltalamak gibi hem dış hem de iç politika hedeflerine sahiptir.

Çin tekno-milliyetçiliği, Çin'in teknolojik gelişimini teşvik etmeyi ve kilit teknolojilerde yerli inovasyona ve kendi kendine yeterliliğe öncelik vererek ulusal güvenlik çıkarlarını korumayı amaçlayan bir politikadır. Dijital İpek Yolu, Çin'in, mimarileri Pekin'in daha kontrol edilebilir, devlet tarafından yönetilen bir internet tercihini somutlaştıran donanım, yazılım ve hizmetlerini ihraç etmesine izin verdiği için bu politikanın önemli bir bileşenidir. Çin'in keskin gücü, siyasi algıları etkileme ve manipüle etme, dolayısıyla yurtdışındaki demokratik süreçleri baltalama yeteneğini ifade eder. Dijital İpek Yolu, Çin'in vatandaşlarını izlemek ve kontrol etmek için kullanabileceği dijital altyapısını ve teknolojisini diğer ülkelere ihraç etmesine izin verdiği için Çin'in keskin gücünü yansıtmak için kullandığı araçlardan biri olarak görülebilir.

Özetle, Dijital İpek Yolu, Çin'in teknolojik gelişimini teşvik etmeyi ve ulusal güvenlik çıkarlarını korumayı amaçlayan Çin'in tekno-milliyetçilik politikasının kilit bir bileşenidir ve aynı zamanda Çin'in dijital altyapısını, teknolojisini daha da önemlisi kendi sahip olduğu dijital otoriterlik modelini diğer ülkelere ihraç edebileceği bir keskin güç aracı olarak kullanılmaktadır.

BÖLÜM 3: BÖLGESEL VAKA ANALİZLERİ

Bu bölümde bölgesel çaplı vaka analizleri yapılacak ve sonuçlar incelenecektir. Ülkeler özelinde yeterli veri bulunmadığı için bu şekilde bir değerlendirme yapmak daha faydalı görülmüştür.

3.1. AFRİKA

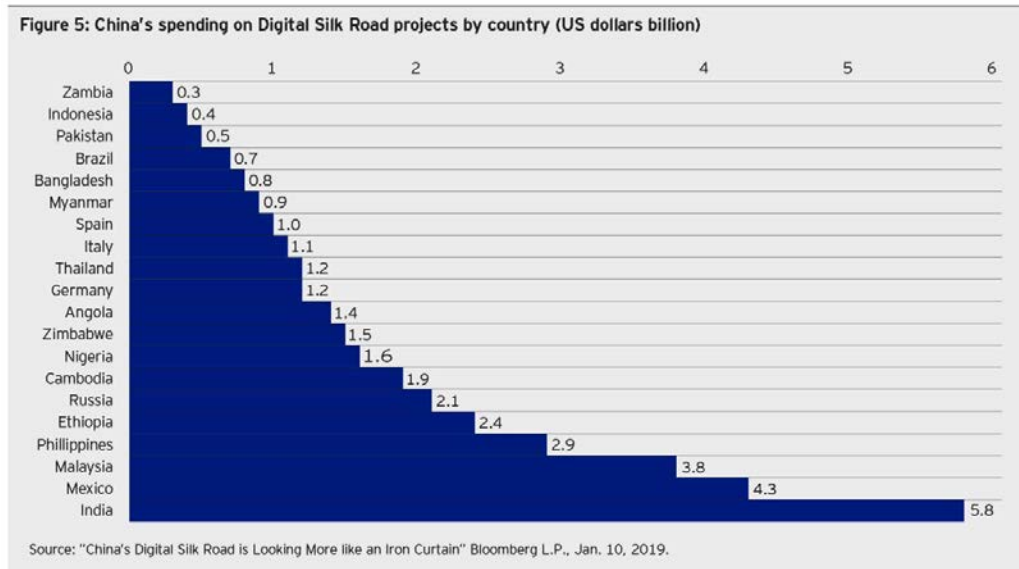
Afrika, birkaç kilit faktör nedeniyle Dijital İpek Yolu girişimi için büyük önem taşımaktadır. İlk olarak, Afrika 1,3 milyarı aşkın insan sayısı ile hızla büyüyen bir nüfusa ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum, dijital ürün ve hizmetler için geniş bir pazar sunmakta ve Çinli şirketlerin varlıklarını genişletmeleri ve yeni tüketici tabanlarına ulaşmaları için önemli fırsatlar vermektedir. Dijital İpek Yolu, internet bağlantısını ve teknolojiye erişimi geliştirerek Afrika'daki dijital uçurumun kapatılmasına yardımcı olabilir ve böylece Afrika ülkelerinin küresel dijital ekonomiye katılmalarını sağlayabilir. Ayrıca, Afrika doğal kaynaklar bakımından zengin olduğundan Çin yatırımları için cazip bir bölgedir.

Dijital İpek Yolu, Afrika'da dijital altyapı ve teknolojilerin geliştirilmesini kolaylaştırarak bu kaynakların verimli bir şekilde çıkarılmasını, işlenmesini ve ticaretinin yapılmasını sağlayabilir. Bu, Afrika ülkelerinin ekonomik büyümesine ve kalkınmasına katkıda bulunurken, Çin ve Afrika arasında karşılıklı fayda sağlayan ortaklıkları da teşvik edebilir. Buna ek olarak Afrika, Dijital İpek Yolu girişimi aracılığıyla yararlanılabilecek genç ve dinamik bir işgücüne sahiptir. Çin, dijital beceri eğitimi ve kapasite geliştirme programlarını teşvik ederek Afrikalı gençlerin dijital çağda başarılı olmak için gerekli uzmanlığı edinmelerine yardımcı olabilir. Bu da istihdam yaratma, girişimcilik ve inovasyona yol açarak Afrika'da ekonomik dönüşüm ve sosyal ilerleme sağlayabilir.

Ayrıca Afrika'nın stratejik coğrafi konumu, onu Dijital İpek Yolu'nun da bir parçası olduğu Kuşak ve Yol Girişimi'nin önemli bir halkası haline getirmektedir. Afrika, Asya, Avrupa ve Amerika kıtaları arasında bir geçit görevi görerek gelişmiş ticaret ve bağlantı potansiyeli sunmaktadır. Çin, fiber-optik kablolar ve veri merkezleri gibi dijital altyapıya yatırım yaparak Afrika'nın dijital ticaret ve

iletişim merkezi konumunu güçlendirebilir, sınır ötesi işlemleri kolaylaştırabilir ve bölgesel entegrasyonu teşvik edebilir. Son olarak, Dijital İpek Yolu Afrika'nın sürdürülebilir kalkınma hedeflerini destekleyebilir. Dijital teknolojiler sayesinde Afrika ülkeleri sağlık, eğitim ve diğeri temel hizmetlere erişimi iyileştirebilir. E-ticaret platformları küçük ve orta ölçekli işletmelerin küresel pazarlara ulaşmasını sağlayarak kapsayıcı ekonomik büyümeyi teşvik edebilir. Afrika, Dijital İpek Yolu'ndan yararlanarak geleneksel kalkınma yollarını geride bırakabilir ve dijital bir geleceğı kucaklayarak tüm potansiyelini ortaya çıkarabilir.

Çin-Afrika ilişkileri uzmanlarına göre, Çin hükümeti bu stratejinin bir parçası olarak teknoloji devleri Huawei, ZTE ve Cloudwalk'a Afrika'da mobil telefon, sosyal medya ve e-ticaret uygulamalarına girmelerini tavsiye etmektedir. Bu Dijital İpek Yolu'nun bir parçası olarak bu alanlara yatırımı teşvik eden Çin'in, kıtanın ihtiyacı olan teknolojik altyapıyı sağlamak adına, kıtaya yönelik Covid-19 sonrası ekonomik stratejisinin kilit bir unsuru olarak Afrika'daki dijital ayak izlerini genişletirken ve şirketlerinin bu büyük stratejinin bir parçası olarak kıtaya 8,43 milyar dolar yatırım yapacağı bildirilmektedir (Chaudhury, 2021).

Şekil 16. Çin'in Dijital İpek Yolu Harcamalarının Ülkelere Göre Dağılımı

Kaynak: Bloomberg

Yukarıdaki grafik incelendiğinde, Etiyopya, Kamboçya, Nijerya, Zimbabwe ve Angola gibi ülkelerin DİY projeleri kapsamında Çin'in en çok harcama yapmış ülkeler arasında bulundukları ve sırasıyla Etiyopya'ya 2,4 milyar dolar, Kamboçya'ya 1,9, Nijerya'ya 1,6, Zimbabwe'ye 1,5 ve Angola'ya 1,4 milyar dolar harcama yapıldığı görülmektedir. Bu durum, Afrika'nın Çin'in DİY girişimi adına öneminin büyük olduğunu açık bir göstergesidir.

DİY kapsamında Afrika ülkelerine en çok yatırım yapılan alanların başında 5G teknolojisi gelmektedir. Huawei kıtada Çin adına teknolojik yatırımlara öncü olan firma olarak Afrika'nın 4G altyapısının neredeyse %70'ini kendi teknolojisi ile donatmıştır. Bununla birlikte, ABD ve Avrupa'nın Huawei'nin ekipmanlarının kendi hükümetleri ve vatandaşları üzerinde casusluk için kullanılabileceği yönündeki endişeleri Afrika ülkeleri için çok anlam ifade etmediği görülmektedir. 2019'da dijital ekonomi üzerine bir zirvede Güney Afrika Devlet Başkanı Cyril Ramaphosa Batılı ülkelerin casusluk iddialarına karşı; "Ülkemizi ve hatta dünyayı daha iyi teknolojilere taşıyacak bir şirketi destekliyoruz ve bu da 5G. Ekonomimizin ABD ve Çin arasındaki bu kavga yüzünden geri kalmasını göze alamayız" şeklinde açıklamada bulunmuştur (Cronje, 2019).

Batılı firmalar Nokia ve Ericsson, Huawei'nin Afrika'daki potansiyel Avrupalı alternatifleri olarak yer almaya çalışmalarına rağmen ancak Afrika'daki iş ve operasyonel etki alanlarının sınırlı olduğu görülmektedir. Ramaphosa, çoğu Afrikalı liderin paylaştığı, Afrikalı hükümetlere bağlantı ve dijital ekonomi konularında somut olarak yardımcı olabilecek yabancı hükümet ve şirketlere aktif destek verilmesi yönündeki duyguları yerinde bir şekilde ifade etmiştir. Elle tutulur bir fayda sağlamayan raporlar, ortaklıklar, konferanslar ve açıklamalar çok az etki yaratacaktır (Govender, 2021).

Çinli işletmeler, Afrika'nın dijital ekonomisini geliştirmede karşılaştığı temel engel olan dijital altyapının üstesinden gelme konusunda da aktif olarak rol oynamaktadır. Örneğin Çin ve Burkina Faso hükümetleri 2021 temmuz ayında "Akıllı Burkina" projesini başlatmıştır. Proje, diğer amaçlarının yanı sıra, başkent Ouagadougou'nun yanı sıra ikinci büyük şehri Bobo-Dioulasso'da akıllı şehir yönetiminin unsurlarını bir araya getirmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda,

müdahale süresini kısaltmayı amaçlayan yeni polis sevk sistemleri ve kamu yollarına trafik kontrol ve izleme sistemleri kurulması planlanmaktadır (Seetao, 2021).

Çevrimdışı işlemlerden çevrimiçi işlemlere kendi geçişini başarıyla gerçekleştiren Çin, ağ güvenliğini sağlama, bilgisayar korsanlarını engelleme ve e-ticareti düzenleme konularında Afrika'ya yardımcı olabilecek kapasite sahiptir ve bu Çin için kendi teknolojik altyapısını ihraç etme ve dijital veri kapasitesini arttırmak adına bir fırsat olarak görülebilir. Bu amaçla, Çin-Afrika İnternet Geliştirme ve İş birliği Forumu 24 Ağustos 2021 tarihinde sanal ortamda gerçekleştirilmiştir. "Ortak Kalkınma ve Güvenliği Takip Etmek, Siber Uzayda Ortak Geleceğe Sahip Bir Topluluğu Birlikte İnşa Etmek" temasıyla düzenlenen etkinlikte, biri dijital uçurumun kapatılması, diğeri ise bilgi güvenliği konusunda ortaklık ve daha güvenli bir siber uzay yaratılması hakkında görüş alışverişi yapılmıştır (Tianren, 2021).

Bununla beraber DİY'in Afrika'daki yolsuzluğu en aza indireceğini belirten Afrikalı devlet adamları mevcuttur. Afrika Birliği Komisyonu (AUC) Ekonomik İşler Direktörü Djamel Ghrib, "Dijital İpek Yolu, Afrika ülkelerinin yapay zekâ kullanımı yoluyla yolsuzlukla mücadele etmelerine yardımcı olmak için iyi bir konuma sahip" şeklindeki açıklaması ile Afrika ülkeleri için DİY aracılığı ile yapay zekâ gibi yüksek teknolojilere erişebilecek olmasının birçok sorunu ortadan kaldırmaya yardımcı olacağını ifade etmiştir (News Bulletin, 2022).

Kuzey Afrika bölgesinde de dijital altyapı çalışmalarında etkin bir rol oynayan Çin, son yıllarda Çin'in teknoloji devleri bölgede kilit oyuncular haline gelmiştir. Huawei bölgedeki ilk bulut veri merkezini Şubat 2019'da Mısır'da açmıştır (PHYS, 2019). Cezayir gümrük ajansı için bir veri merkezi inşa etmek üzere bir sözleşme imzalamıştır. Fas'ın Çin tarafından inşa edilen ve çok konuşulan akıllı şehri Tangier Tech'in, çoğu yüksek teknoloji alanında faaliyet gösteren 200 Çinli şirkete ev sahipliği yapmaktadır (Moroccoworldnews, 2018). Tunus'ta Çinli teknoloji firmaları 'Dijital Tunus 2020' ulusal stratejisinin hedeflerinin gerçekleştirilmesine aktif olarak katılmıştır (Huawei, 2019). Ayrıca Mısır, yapay zekâ, bulut bilişim ve gözetim sistemleri de dahil olmak üzere iş birliğini daha da

derinleştirmek için Nisan 2019'da Çinli telekom devleriyle bir mutabakat zaptı imzalamıştır (Ministry of Communications and Information Technology, 2019). Dünyanın dört bir yanındaki yarı-otoriter ülkeler için, ki bunların önemli bir kısmı KYG'de yer almaktadır, Çin'in interneti nüfus kontrolü için bir araç olarak kullanması oldukça cazip görünmektedir. Geçtiğimiz yıl Çin, Fas, Mısır ve Libya'dan medya yetkilileri için sansür ve gözetim sistemi üzerine oturumlar düzenlemiştir. Bu toplantıları genellikle Çin'in yasalarına benzeyen baskıcı siber güvenlik yasalarının kabul edilmesi takip etmiştir (Quartz, 2018).

2018 yılında Çin Uydu Navigasyon Ofisi ve Arap Bilgi ve İletişim Teknolojileri Örgütü, BeiDou Navigasyon Uydu Sistemi'nin yurtdışındaki ilk tesisini Tunus'ta açmıştır (Xinhua, 2018). BeiDou'nun ve sistemden yararlanan Çin ürünlerinin güçlü yönlerini vurgulayan ortak araştırma, test faaliyetleri ve atölye çalışmaları düzenlenmektedir. Yerel bilim insanlarına uydu navigasyonu konusunda eğitim vermeyi ve daha geniş bir bölgede dijital ekonomide büyümeyi teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Pekin ayrıca Kuzey Afrika'dan navigasyon sistemleri konusunda uzmanlaşmış öğrencilere burs vermektedir (Hinane El Kadi, 2023: 20).

Önceki bölümde bahsedildiği üzere Çin'in siber güvenlik ve veri paylaşımı üzerinden ve bilgi manipülasyonu ve sansürü uygulayabilme kapasitesi bulunmaktadır. Çinli teknoloji şirketleri tarafından izlenen Çin'in 'dışarı açılma' politikalarının birçok yönü, gelişmekte olan ülkelerde dijital bağlantı için karşılanmamış ihtiyaçları karşılamaktadır (Agbebi, 2019). Bununla birlikte, Çinli firmalar tarafından sağlanan dijital altyapı sayesinde Çin, veri akışları üzerinde kontrole sahip olacaktır. Bu durum, Kuzey Afrika hükümetlerinin dijital ağlarını genişletme konusunda alacakları kararların bazı önemli ekonomik, siyasi ve jeostratejik sonuçları olacağı anlamına geldiğini göstermektedir (Hinane El Kadi, 2019).

İlk olarak, Çinli şirketlerin Kuzey Afrika dijital ortamına hâkim olması, yerel oyuncuların yerel pazarları ele geçirme ve rekabet etme becerilerini engelleyecektir. Dijital veriler üzerindeki kontrol önemli bir ekonomik değere sahiptir. Çin'in küresel iletişim pazarındaki hakimiyetiyle ilgili ikinci önemli

sorun, siber uzay yönetiminin geleceğini sansürü normalleştirecek ve özgürlükleri kısıtlayacak şekilde şekillendirme kabiliyetinde yatmaktadır. Birçok Çinli şirketin Çin hükümetiyle olan açık bağları, özellikle de bu bağların siber güvenlik ve fiziksel güvenlik üzerindeki etkileri, birçok politika yapıcı için endişe kaynağı olmuştur. Örneğin, ABD hükümeti defalarca Huawei'nin Çin Komünist Partisi'nin bir uzantısı olduğunu ve ekipmanlarını istihbarat toplamak, fikri mülkiyet haklarını çalmak için kullanabileceğini iddia etmiştir (Anadolu Ajansı, 2020).

Afrika ülkeleri daha ziyade pragmatik bir yaklaşım sergileyerek altyapıya erişimi güvenlik risklerinin üzerinde tutmaktadır ve BİT geliştirme projelerinde Huawei gibi Çinli firmalarla ortaklık kurmaya devam etmektedir. Örneğin, Fildişi hükümeti Ekim 2020'de ulusal dijital ekonomi stratejisini tasarlarken Huawei ile ortaklık kurmuştur ve Çinli firmayı geniş bant geliştirme stratejisine yardımcı olması için görevlendirmiştir (Chinadaily, 2020). Birçok Afrika ülkesi, temel telekomünikasyon altyapısının azlığı veya yetersizliği ile mücadele etmeye devam etmekte ve bu nedenle, bu ülkelerin varolan gelişim boşluğunu doldurmaya hevesli Çinli şirketleri memnuniyetle karşılamaları şaşırtıcı karşılanmamalıdır.

Afrika ülkeleri için potansiyel güvenlik riskleri, bağlantı ve geniş banda duyulan kritik ihtiyaç kadar önem taşımamaktadır. Çin'in teknolojik cazibesini takip eden güvenlik risklerine ilişkin endişeler Afrika bağlamında genellikle arka planda kalmaktadır. Bu durum oldukça basit bir şekilde açıklanabilir. Afrika hükümetleri uygun maliyetli, yüksek kaliteli telekom ekipmanı ve altyapısına erişime öncelik vermektedir (Agbebi, 2019: 9). Başka bir deyişle, gelişmekte olan Afrika ülkeleri için Çin yapımı internetin faydaları, potansiyel güvenlik risklerinden çok daha ağır basmaktadır. Nitekim, Foreign Policy raporunda da ifade edildiği gibi, "Afrika için Çin yapımı internet, hiç internet olmamasından daha iyidir" (Mackinnon, 2019). Huawei ile ilgili endişeler dünyadaki diğer ülkeler tarafından paylaşılsa da Afrika'da daha fazla internet erişimi ihtiyacı bir zorunluluk haline geldiği için bu endişeler büyük ölçüde gölgede kalmaktadır.

Teknoloji ve altyapı gelişiminin büyük şemasında Çin, Afrika ülkelerine cazip bir teklif sunarken düşük maliyetli ve uygulanabilir alternatiflerin yokluğu, Çinli şirketleri neredeyse karşı konulmaz bir alternatif haline getirmektedir. Bu durum, güvenlik risklerine ilişkin kaygılar çok önemli görülmediği için, Çinli şirketlerle iş birliğine yönelik durumu güçlendirmektedir. Bir başka görüşe göre, Afrika ülkeleri DİY'den faydalanmak için daha aktif adımlar atmalı ve hakların etkilenmemesini ve hatalı taraflarca suiistimale maruz kalmamasını sağlamalıdır ve tüm yatırım düzenlemeleri, şartları açıkça belirlenmiş ve kabul edilebilir tarafsız organlar tarafından yapılacak bir dış denetime tabi olmalıdır. Bu, Çin ve DİY alıcısı ülkelerin beklentiler ve proje teslimi konusunda uyumlu olmasını sağlayacaktır (Oxford, 2022)

Çin'in yukarıda sayılan nedenlerden dolayı Afrika'ya olan ilgisini sürdürmekte kararlı bir tutum sergilemektedir. Harvard Üniversitesi'nde Güney Afrikalı bir siber güvenlik uzmanı olan Bulelani Jili verdiği demeçte, Çin'in terörle mücadele, güvenli şehir projeleri, sınır güvenliği ve siber güvenlik gibi alanlarda iş birliğini artırma kararları imzaladığını ve bu vaadini, dijital adli tıp tekniklerinden siber güvenliğe kadar çeşitli konularda Afrika hükümetlerine finansman, teknik yardım ve eğitim sunma taahhütleriyle de desteklediğini belirtmiştir (Bartlett, 2023).

Çin'in bu girişimlerine karşın Afrika ülkelerinde Çin'in keskin güç stratejisinin yansımaları da görülmektedir. Afrika ülkeleri Çin'i dijital yönetim ve internette özgürlükten siber güvenliğe kadar her şeyi benimsemeleri hususunda örnek olarak görmeye başlamıştır. Örneğin Nijerya, siber güvenlik yasalarını ve Çin'i model alan bir internet güvenlik duvarını benimsemeye pozitif bakmaktadır. First Lady Buhari, "Çin sosyal medyada 1,3 milyardan fazla insanı kontrol edebiliyorsa, Nijerya'nın sadece 180 milyon insanı kontrol etmeye çalışmaması için hiçbir neden göremiyorum" diyerek Çin modeline olumlu yaklaşmış olduğunu göstermektedir (The Cable, 2019). Bu durum Batılı uzmanların endişelerini haklı çıkarırken, Çin'in DİY üzerinden kendi dijital otoriterlik modelini başarıyla ihraç edebildiğini kanıtlamaktadır.

Sonuç olarak, Çinli firmalar veya diğer gelişmiş demokrasilerden firmalar dijital teknolojiler sağlayabilirken, bu teknolojilerin nasıl kullanılacağı büyük ölçüde Afrika hükümetlerine bağlıdır. DİY şüphesiz Afrika'daki katılımcı ülkeler için fırsatlar ve riskler sunmaktadır. Çin için ise DİY'in Pekin'in stratejik hedeflerini pekiştirmesine ve Afrika'daki etkisini güçlendirmesine olanak tanıyarak, küresel gücüne güç katacak bir konuma getirebileceği kesine yakın bir ihtimal olarak ifade edilebilir.

3.2. ASYA

Asya ülkeleri Çin'in Dijital İpek Yolu girişimi için çeşitli nedenlerden dolayı önemlidir. İlk olarak Asya; Hindistan, Endonezya ve Singapur gibi dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden bazılarında ev sahipliği yapmaktadır. Bu ülkeler, Çinli teknoloji şirketleri için önemli bir pazar oluşturan büyük bir nüfusa ve büyüyen bir orta sınıfa sahiptir. Çin, Asya'daki dijital altyapısını ve bağlantılarını genişleterek bu gelişmekte olan pazarlardan faydalanabilir ve bölgede rekabet avantajı elde edebilir. İkinci olarak, Asya teknolojik inovasyon için bir merkezdir. Singapur ve Güney Kore gibi ülkeler yapay zekâ, e-ticaret ve dijital medya gibi alanlarda sürekli olarak sınırları zorlamaktadır. Bu ülkeler halihazırda önemli lojistik ve ticaret merkezleri olarak kendilerini kanıtlamıştır ve bu da onları Çin'in Dijital İpek Yolu girişimi için ideal ortaklar haline getirmektedir. Çin'in Dijital İpek Yolu, bu teknolojik güç merkezleriyle iş birliği yapmak, Asya-Pasifik bölgesinde inovasyonu ve büyümeyi teşvik etmek için bir fırsattır.

Ayrıca Dijital İpek Yolu, Asya'da ekonomik entegrasyonun teşvik edilmesinde de hayati bir rol oynamaktadır. Bu girişim aracılığıyla Çin, Asya ekonomilerini birbirine bağlayan, ticaret ve alışverişi arttıran ve aynı zamanda Çin uygulama ve teknolojilerinin kullanımını teşvik eden bir dijital ekosistem geliştirmeyi amaçlamaktadır. Akıllı bağlantı, etkin veri paylaşımına ve gerçek zamanlı iletişime olanak tanıyarak Asya'nın farklı bölgelerinde bulunan şirketlerin iş birliği ve yenilik yapmasını kolaylaştırır. Dijital İpek Yolu, teknolojik açıdan gelişmiş ve birbirine bağlı bir Asya'nın sembolü olarak kendine yer edinmektedir.

Son olarak, Asya ülkeleri dijital teknolojileri benimseme ve dijital dönüşümü teşvik etme konusunda güçlü bir ilgi göstermiştir. Singapur, Güney Kore ve

Japonya gibi ülkelerdeki hükümetler akıllı şehirler geliştirmek, dijital altyapıyı iyileştirmek ve inovasyonu teşvik etmek için girişimler başlatmıştır. Çin'in Dijital İpek Yolu girişimi bu ülkelere gelişmiş Çin teknolojilerine ve uzmanlığına erişim sağlayarak dijital gelişimlerini hızlandırmalarına ve iş birliği ve ortak çalışma için yeni fırsatlar yaratmalarına olanak tanıyabilir.

Çin, Dijital İpek Yolu bağlamında Asya bölgesinde önemli adımlar atmıştır. Bu altyapı gelişimi, dijital uçurumun kapatılmasına ve bu bölgelerde bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin iyileştirilmesine yardımcı olacaktır. Çin, Huawei firması aracılığı ile ülkenin ikinci 5G ağının inşasını gerçekleştirecektir (Carrozza, 2023). Çin'in Asya'daki dijital ortam üzerindeki etkisi dikkat çekicidir. Çinli teknoloji devleri DİY aracılığıyla erişim alanlarını anavatanlarının ötesine genişletirken teknolojik yeteneklerini güçlendirmekte ve Asya pazarlarında daha güçlü bir hakimiyete sahip olma imkânı bulmaktadır. Dijital İpek Yolu girişimiyle birlikte Asya ülkeleri, Çin'in internet altyapısını geliştirmesiyle mümkün hale gelen gelişmiş dijital bağlantıdan ve hızla artan e-ticaret faaliyetlerinden yararlanmaya başlamıştır.

Şekil 17. Bölgesel Düzeyde Toplam 5G Kullanıcı Sayısı

Kaynak: Fitch Solutions

Yukarıda verilen grafiğe göre 5G kullanımı karşılaştırması yapıldığında güncel kullanıcı sayısının en çok Asya kıtasındaki ülkelerde olduğu görülmektedir. Dahası, ilerleyen yıllarda da kullanıcı sayısına potansiyel olarak en çok Asya ülkelerinin sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda, Çin'in Dijital İpek Yolu'nun en önemli teknolojik altyapı yatırımlarından biri olan 5G teknolojisinin Asya ülkeleri için çok önemli bir ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bu da Asya kıtasındaki başta Endonezya ve Pakistan gibi nüfusu diğer ülkelere göre fazla olan ülkeleri DİY yatırımları için en önemli adaylar içerisine almaktadır.

Bulunduğu coğrafi konum nedeniyle Çin için eşsiz bir iş birliği avantajı sunan Pakistan, Umman Denizi ve Orta Akdeniz'in kesiştiği noktada yer alan Asya ve Orta Doğu'da, Çin tarafından altyapı inşa etmek için bir erişim noktası olarak görülmektedir. Çin'in Pakistan'daki yatırımları sayesinde yakın gelecekte Çin, Avrupa'nın başlıca teknoloji altyapısı tedarikçisi haline gelecektir.

Orta Doğu ve Asya (EMEA), PEACE Kablosu ve diğer olarak bilinen daha büyük program kapsamında Pakistan'daki projeler Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru (CPEC) halihazırda hem Çin hem de Pakistan için büyük öneme sahiptir. Son zamanlarda, Pakistan DİY kapsamında önemli anlaşmalar imzalamış, akıllı şehirler de dahil olmak üzere bu projeler henüz tam etkilerine ulaşmamıştır (Hillman, 2021). Her şeye rağmen, Çin-Pakistan teknoloji iş birliğini kesinlikle ilerletecek ve İslamabad'ın Çin teknolojisi ve normlarını benimsemesini hızlandıracaktır.

Çinliler, Pakistan ile kurmuş olduğu CPEC ilişkisinin merkezinde yer alan Gwadar'a büyük yatırımlar yapmıştır. Bu ortaklık, Gwadar'ı büyük bir limana dönüştürmek için 27 milyar dolar ile 62 milyar dolar arasında değişen yatırımlardan oluşmaktadır (MEI, 2022) (Afzal, 2020). PEACE kablosu projesi ile ilgili Çin'in projeyi kötü niyetli şekilde kullanabileceğine dair birtakım eleştiriler de yapılmaktadır. Bu düşünceye göre, Çin'in altyapı hamlesi, hükümeti kontrolden ziyade bağlanabilirliği arttırmaya odaklanmıştır. Bu şekilde olmasaydı daha az tehdit edici olacağı belirtilmektedir. Akıllı şehirleri gözetim şehirlerine dönüştürülürken, vatandaşların sansüre maruz kalması ve gözetleme için yeni teknolojiiden faydalanılmasından dolayı demokratik yönetimler endişe

duymaktadır. Bu nedenle PEACE kablosunun Asya ve Afrika'daki duraklarının hepsi Freedom House tarafından "kısmen özgür" ya da "özgür değil" olarak derecelendirilmiştir (Hillman, 2019). Bu teknolojik altyapı yatırımlarının yanında Pakistan Çin'in uluslararası uydu navigasyon sisteminden de yararlanmaya başlamıştır. Pakistan 2018'in başlarında ABD Küresel Konumlandırma Sistemi (GPS) uydu navigasyonunu BeiDou ile değiştirme çalışmalarına başlamıştır ve Çin merkezli teknolojik sisteme daha fazla entegre olmaktadır (Jia Hao & Rawat, 2018).

Pakistan'ın birçok önemli alanda rekabet ettiği ülkelerin başında gelen Hindistan ise 86.sayfada bulunan grafikteki verilerde açıkça görüleceği üzere 2019 yılı verilerine göre toplamda 5,8 milyar dolar yatırımla Çin'in Dijital İpek Yolu kapsamında en çok yatırım yaptığı ülke olarak karşımıza çıkmaktadır. Hindistan Çin'i geçerek dünyanın en kalabalık nüfusuna ulaşmıştır. Nüfusunun yarısı 30 yaşın altında olan Hindistan, önümüzdeki yıllarda dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi olmaya adaydır. İşgücüne katılmakta olan milyonlarca insan için gerekli olan istihdam ihtiyacı, Hindistan'ın en önemli sorunlardan biridir. Başta bu durum nedeni ile Çin için DİY özelinde en önemli yatırım potansiyeline sahip ülkelerden biridir. Bu durum Çin tarafından geliştirmek istediği küresel dijital ekosistem için gözle görülür bir potansiyel olarak kabul edilebilir.

Çin'in Hindistan ile ilişkilerinde gözden kaçırılmaması gereken durumlardan birisi de Hindistan'ın resmi olarak DİY ile ilgili hiçbir anlaşmaya dahil olmadığıdır. Hatta, Hindistan Kuşak ve Yol Girişimi'ne dahi resmi söylemlerle karşı çıkmış ve desteklemekten ve projeye katılan ülkeler arasına dahil olmaktan geri durmuştur (Official Spokesperson's Response to a Query on Participation of India in OBOR/BRI Forum, 2017). Sonuç olarak DİY, Hindistan'ın reddettiği KYG'nin bir parçası olduğundan, yetkililerin resmi olarak DİY yatırımlarına veya faaliyetlerine açık olmadığı görülmektedir. Ancak Kuşak ve Yol Girişimi gibi Dijital İpek Yolu da kesin bir tanıma ya da yapıya sahip değildir. Bu nedenle Çin'in dijital çerçevedeki yatırımlarının resmi ya da gayri resmi olması gerekli değildir. Dijital alandaki birçok yatırım DİY'a dahil edilmektedir ve Çin'in bu bağlamdaki küresel amaçlarının gerçekleştirilmesine hizmet etmektedir.

Çin'in Hindistan'daki teknolojik altyapıya yaptığı yatırımlar karşısında ise Hindistan hükümeti kendi dijital ekonomik sistemini oluşturmak için daha fazla geç kalmadan bir atılım yapmıştır. Çin'in dijital otoriterlik modelinin tam tersi olarak açık kaynaklı teknoloji kullanmayı teşvik eden bir program olan 'Digital Public Infrastructre' (DPI) isimli programı başlatmış ve bu girişimi için başta Birleşmiş Milletler olmak üzere birçok uluslararası kuruluştan ve devletlerden destek almayı başarmıştır. 2023 New Delhi G20 zirvesinde DPI'nın geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve yönetişimine yönelik gönüllü bir çerçeve olan Dijital Kamu Altyapısı Sistemleri için G20 Çerçevesi oybirliğiyle kabul edilmiştir. DPI, dijital kimlik, değiştirilemez ve açık kaynaklı güvenilir dijital ödeme sistemi, dijital sağlık başta olmak üzere birçok insanın hayatını kolaylaştırabilen ve tüm kullanıcılar için veri koruması ve gizliliğin sağlanması ve bölgeler veya topluluklar arasındaki bilgi eşitsizliklerinin önlenmesi amacı olan hizmetleri sunmaktadır (Center for Digital Public Infrastructure, 2023).

Mohan ve Hao (2019)' a göre Çin'in dijital genişlemesi Hindistan için üç açıdan zorluk ortaya çıkarmaktadır. Bunlardan ilki, Çin ve ABD arasında dijital konularda ortaya çıkan çekişmenin etkisi olarak yansımaktadır. Trump döneminde ekonomik ve teknolojik ilişkilerdeki gerilimler doruğa ulaşmıştır. Trump, Kuşak ve Yol Girişimi'ne karşı siyasi bir meydan okuma başlatmış ve iki ülke arasındaki ticaret savaşının merkezinde yer alan dijital şirketlerle karşı karşıya gelmiştir (Harper, 2021) (Bittner, 2017). ABD, Çin'i 5G gelişiminin dışında tutmak için diğer pek çok ortağına olduğu gibi Hindistan'a da baskı yaparken, Çinli yetkililer Hindistan'dan Huawei'nin ülkedeki 5G yatırımlarına ve diğer projelerine yönelik tutumunun bağımsız bir şekilde sergilenmesini umduklarını ifade etmiştir. Bununla beraber Hintli yetkililer Huawei'nin şu ana kadar veri toplamak ya da gizliliği ihlal etmek adına bir girişimde bulunduklarına dair resmi bir kanıt bulamadıklarını belirtmiştir (Dasgupta, 2019).

İkinci potansiyel zorluk ise Çin'in dijital yükselişiyle başa çıkmada Hindistan'ın demokrasi ve çoğulculuğa olan bağlılığıdır. Hindistan rekabet ederken batı ve Çin arasındaki demokratik değerler farklılığını dengelemeye devam edecek olsa da Çin'in bahsettiği "siber egemenlik" çerçevesini destekleme konusunda çok az eğilim göstermiş olabilir. Fakat Hindistan'ın, Çin'in geliştirmekte olan ihraç ederek

teşvik ettiği otoriter dijital devlet modelini olduğu gibi kabul etmek için bir nedeni bulunmamaktadır. Üçüncüsü, Hindistan'ın bir komşu devlet olarak Çin'in gücünü sınırlaması zorluğudur. Çin'in ekonomik ve teknolojik yatırımlarla büyük bir güç haline gelerek çevredeki ekonomik etkisinin artması Hindistan'ın endişelerini de arttırmış ve Hindistan'ın KYG'ye yönelik eleştirilerine de yansımıştır. Hindistan'ın, dijital diplomasi sorununa yeni bir bakış açısıyla yanaşarak mevcut sınırlamaları tespit etmesinin ve bunların üstesinden gelmenin yollarını bulması gerekmektedir (Raja & Hao, 2019).

Sonuç olarak Hindistan, Dijital İpek Yolu'nun 'Made in China 2025' planının bir uzantısı olarak görülebileceğinin farkındadır. Dijital İpek Yolu'nun Güney Asya'da artan etkisi, Delhi'nin "önce komşuluk" politikasıyla sürekli olarak hedefinde bulundurduğu Çin'in bölgede yükselen teknoloji liderliği rolüne bürünmesine işaret etmektedir. Uzun vadede, Delhi'deki politika yapıcılarının Çin ile çalışması ve Hindistan'ın kendi teknoloji endüstrilerini bölge çapında geliştirip teşvik etmesi bir zorunluluk olacaktır.

Çin, önemli bölgesel güçlerden biri olan İran'ın ABD ile arasındaki kopuk ilişkilerinden ve atılı şirketlerin bölgede risk almaktan kaçınmasından yararlanarak politik hedeflerini gerçekleştirmek için zemine sahip olmuştur. 2005 yılından bu yana 26,5 milyar dolarlık yatırımla on yılı aşkın bir süredir İran'ın en büyük ticaret ortağı olan Çin ve bu ilişkiyi daha iyi şekilde devam ettirmeye niyetli olan Tahran, Kuşak ve Yol Girişimi'nin Orta Doğu'daki en önemli ortağı olmaya heveslidir. Trump yönetimiyle ilişkileri kötüleştikçe Pekin, Washington'un yenilenen yaptırımları karşısında Tahran'la ekonomik ilişkilerini sürdürmeye devam etmiştir (Tehran Times, 2020).

Pekin, Suudi Arabistan ve İran arasındaki gibi bölgesel rekabetleri ustalıkla idare ederek bölgede ABD liderliğindeki batı yaklaşımına alternatif olarak sunulan, kalkınma odaklı, apolitik bir 'kazan-kazan' modelini benimsemiştir (Calabrese, 2022). Her iki ülke de ABD'nin muhalefetine karşı ulusal çıkarlarını geliştirmek ve uygulamak için kendilerine stratejik alan elde edebilecekleri çok kutuplu bir uluslararası ortam oluşturmaya çalışmaktadır.

Kuşak ve Yol Girişimi sayesinde İran, ekonomik kalkınmasını hızlandıracak, komşularıyla bütünleşmesini sağlayacak ve aynı zamanda petrol ve doğal gaz ihracatı için yeni kara güzergahları oluşturacak ve böylece ABD merkezli deniz düşmanlığı girişimlerini bertaraf edecektir (Fowdy, 2023). Bu nedenle bu iki ülkenin ortak çıkarları DİY projelerinin ilerletilmesinde de kesişmektedir. Bu doğrultuda iki ülke tarafından atılan son adımda Çin ve Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani yönetimi tarafından "Çin-İran Kapsamlı Stratejik Ortaklığı" anlaşması imzalanmıştır (Anadolu Ajansı, 2021). Çin ve İran, 25 yıllık stratejik anlaşmalarında, anlaşmanın kısa vadeli hedeflerinden biri olarak İran 5G altyapı ağının geliştirilmesi konusunda anlaşmaya varmıştır (Bodurtha et al., 2021). Stanford Üniversitesi'nden Abbas Milani'ye göre bu anlaşma İran'ı Çin'in bir "sömürgesi" haline getirecektir (Pargoo & Akbarzadeh, 2020). İran ve Çin arasındaki 25 yıllık anlaşmaya dair İran'daki yaygın algı, Çin ile yapılan 25 yıllık stratejik anlaşmanın İran rejimini yeni baskıcı tedbirler uygulamak, bilgiyi kontrol etmek, propaganda yapmak ve muhalifleri ve ailelerini gözetlemek suretiyle güçlendireceği yönündedir (Vaisi, 2022).

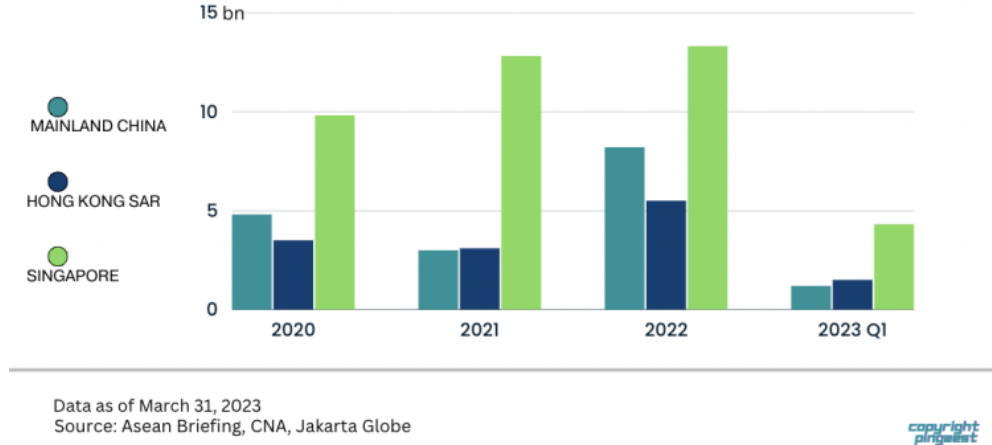
Çin'in kurucusu olduğu ve bölgesel ve küresel düzeyde büyük ölçekli iş birliği imkânı sağlayan Şangay İşbirliği Örgütü de Çin'in DİY projelerine olumlu bir bakış açısına sahiptir. Şanghay İşbirliği Örgütü'nün eski genel sekreteri Vladimir Norov, Dijital İpek Yolu da dahil olmak üzere çeşitli sektörlerde küresel işbirliğini teşvik etme konusunda KYG'nin elde ettiği başarılarından övgüyle söz etmektedir (Chinadaily, 2023). Cumhurbaşkanı Xi Jinping Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) 17. Devlet Başkanları Konseyi ve Astana Expo 2017 açılış töreninde, "Dijital İpek Yolu" girişimi ve "Dijital Kazakistan" stratejisini teşvik etmiştir ve bu girişimin bağlantı, üretim kapasitesi işbirliği ve bilimsel ve teknolojik inovasyona odaklandığını ifade ederek DİY konusunda iş birliğini geliştirmeye devam edeceklerini belirtmiştir (Xinhua, 2017).

Güney Asya ülkeleri de Çin için DİY kapsamında en önemli ülkeler arasında gelmektedir. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, Pekin'in Asya-Pasifik'teki etkisini güçlendirmek için Güneydoğu Asya ile iş birliğini daha da derinleştirme ve Dijital İpek Yolu'nu teşvik etme sözü vermiştir (Zhou, 2020). Bununla beraber, Çin tarafından sağlanan bu fırsatlar, gelişmekte olan ekonomiler Çin'in teknoloji

transferleri sayesinde daha eşit şartlara sahip olurken gelişmiş ülkeler için daha fazla zorluk anlamına gelmektedir (Lele & Roy, 2019: 42). Myanmar'da 2017 yılında nüfusun yüzde 1'inden azının geniş bantlı iletişim teknolojilerine erişimi varken şimdi ise Malezya ya da Singapur gibi ülkelerin aksine, 2025 yılına kadar 5G geniş bant hizmetlerini hayata geçirmek ve birçok nesil mobil ağa sahip olmak için Huawei ile çalışmaktadır (Singh, 2019).

Bölgenin önemli ülkelerinden biri olan Endonezya, Çin'in Dijital İpek Yolu'nun geliştirilmesi için önemli bir hedef olarak görülmektedir. Endonezya'daki ilerlemesini ve uygulanmasının potansiyel etkisini tartışılmaktadır. Çinli şirketler Endonezya'nın ihtiyaı olan eksikleri giderebilir fakat Endonezya'nın Çin'e artan bağımlılığının demokrasisini daha da aşındırabileceğine dair özellikle güvenlik ve gözetimle ilgili endişeler bulunmaktadır (Rakhmat, 2022).

INVESTMENT IN INDONESIA FROM CHINA, HKSAR AND SINGAPORE

Şekil 18. Çin, Hong Kong ve Singapur'un Endonezya'ya Yaptığı Yatırım Değerleri

Kaynak: Pingwest

Yukarıdaki grafik incelendiğinde görüleceği üzere son yıllarda Çin, bölgedeki diğer güçlü ekonomilere sahip iki ülke ile Endonezya'nın önde gelen yatırımcılarından biri haline gelmiştir. 2022 yılında Çin'in Endonezya'ya yaptığı toplam yatırım miktarı yaklaşık 10 milyar dolara gelmiştir. Bu durum, yatırım miktarına göre değerlendirme yapıldığında Çin'in Singapur'u geçmese dahi Endonezya'nın önde gelen yatırımcılarından biri olduğunu ve yatırım yapmaya devam edeceğini ifade etmektedir. Ayrıca, Endonezya'nın Singapur'dan aldığı yatırımların bir kısmının orada yaşayan Endonezyalılarından gelmekte olduğu göz ardı edilmemelidir (Jakarta Globe, 2023).

Endonezya dijital bir ekonomi inşa etme konusunda kararlı bir duruş sergilemektedir. En büyük dijital ekonomilerden biri olan Çin'in bu konuda sunabileceği çok şey bulunmaktadır. Bu iş birliği Dijital İpek Yolu çerçevesinin bir parçasıdır. Geliştirilen altyapı ile Endonezya Çin'i örnek alarak 'nakitsiz' bir topluma doğru ilerlemektedir (CGTN, 2023).

DİY için önemli görülen diğer ülke Malezya ise Çin tarafından, dijital ekonominin ve dijital inovasyon ekosisteminin güçlü bir şekilde büyümesiyle teknoloji şirketleriyle iş birliği yaparak kazan-kazan iş birliği için kurabilecek bir ülke olarak görülmektedir (China Daily, 2019). Başkent Kuala Lumpur, veri ve trafik yönetimini iyileştirmek için Çinli internet devi Alibaba'nın bulut bilişim altyapısını uygulayan ilk Çin dışındaki şehirdir (ITU Hub, 2020). Son yıllarda Çin'in politikaların Dijital İpek Yolu üzerindeki etkisini şekillendirmede üç eğilim özellikle önemli görülmektedir. İlk olarak, yapay zekâ, 5G telekomünikasyon ve akıllı ağlar etrafında şekillenen teknolojilere odaklanılmaktadır. İkincisi, Alibaba, Baidu ve Tencent gibi özel şirketlerle yakın ortaklıklara önem verilmektedir. Üçüncü olarak, tek bir büyük şehrin hâkim olduğu bölgelere kıyasla daha verimli ve daha az sıkışık olacak kentsel kümeler yaratmak amaçlanmaktadır. Bu eğilimlerin her biri Alibaba'nın Malezya'daki faaliyetlerinde görülmektedir (Naughton, 2020).

Bölgenin yeni nesil mobil internet bağlantısını kurma yarışında Çinli teknoloji firmaları, Güneydoğu Asya pazarlarına yönelik 5G ağları ve bulut bilişim geliştirme çabalarına öncülük etmektedir. Huawei Güneydoğu Asya'daki ilk 5G test yatağını Tayland'da kurmuş ve Alibaba Cloud Endonezya'da ikinci bir veri merkezi açmıştır (CNBC, 2019) (Channel Asia, 2023). Güneydoğu Asya'nın giderek otoriterleşen liderleri Çin'in siber modelini cazip bulmaktadır. Çin hükümeti bir yandan dijital ekonomisini önemli ölçüde büyütürken diğer yandan verileri kontrol etmekte ve bunlara erişebilmektedir.

Çin'in örnek olarak alan Asyalı devletlerin başında, Çin uygulamalarından büyük ölçüde yararlandığı Vietnam gelmektedir. Vietnam hükümeti tarafından Google ve Facebook'tan müşterilerinin verilerinin teslim edilmesi istenmiştir (Reuters, 2018). Endonezya da Çin modelinin unsurlarına ilgi duyan bir diğer büyük Güneydoğu Asya ülkesi olarak öne çıkmaktadır. Çin ve Endonezya Siber Güvenlik Kapasitesi ve Teknolojisinin Geliştirilmesinde İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptını imzalamıştır (Chinadaily, 2022).

Çin'in ihraç etmeye çalıştığı dijital otoriterlik, değinilen örneklerde görüldüğü üzere Çin'in yaklaşımını benimsemeye yakın hükümetler tarafından kolayca

örnek alınmaktadır. Çin'in Dijital İpek Yolu aracılığı ile erişmiş olduğu teknolojik imkân ve kabiliyetlerini, keskin güç kapasitesini işleterek kullandığı görülmektedir. Çin kendi dijital yönetim modelini dolaylı olarak transfer etmekte ve Asya kıtasındaki ülkelerde Çin'in teknolojik altyapısını kullanılmasına izin verirken, hem elde ettiği verilerle sistemini geliştirmekte hem de demokratik değerlerden uzak bir şekilde otoriter yönetimin daha fazla benimsenmesini sağlamaktadır. Bu teknolojiler ve sistemler ile Dijital İpek Yolu'nu mümkün kılacak şirketler Çin'den dünyanın diğer bölgelerine yayılacaktır. Asya'nın geri kalanı Çin'in dijital ekonomisine daha derinlemesine entegre olurken, Çin Güney Asya'daki komşularıyla entegrasyonu yoluyla küresel ve bölgesel dijital ekonomide kilit bir oyuncu olarak kalmaya devam edecektir.

3.3. AVRUPA

Avrupa, ekonomik önemi ve teknolojik kabiliyetleri nedeniyle Çin'in Dijital İpek Yolu girişiminde çok önemli bir rol oynamaktadır. Dünyanın en büyük pazarlarından biri olan Avrupa, Çinli teknoloji şirketlerinin erişim alanlarını genişletmeleri ve rekabet avantajı elde etmeleri için büyük fırsatlar sunmaktadır. Çin, Avrupa'nın dijital altyapısına yatırım yaparak bölgedeki etkisini ve varlığını güçlendirmeyi, böylece gelişmekte olan teknolojilerin gelişimini şekillendirmeyi ve küresel standartları belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu stratejik hamle, Çin'in küresel bir teknoloji lideri olma ve Batılı ülkelerin dijital alandaki hakimiyetine meydan okuma yönündeki daha büyük kapsamlı hedefiyle paralel bir düzlemde dir.

Ayrıca, Avrupa'nın gelişmiş teknolojik uzmanlığı ve araştırma kabiliyetleri, onu Çin'in Dijital İpek Yolu girişimi için cazip bir ortak haline getirmektedir. Avrupa ülkeleri telekomünikasyon, yapay zekâ ve siber güvenlik gibi alanlardaki yenilikçilikleri ve tanınmaktadır. Çin, Avrupalı şirketler ve kurumlarla iş birliği yaparak onların bilgi ve uzmanlıklarından faydalanabilir, teknoloji transferini teşvik edebilir ve kendi teknolojik gelişimini hızlandırabilir. Bu iş birliği aynı zamanda Avrupa'nın Çin yatırımlarından ve ilerlemelerinden faydalanmasını

sağlayarak iki bölge arasındaki bağları güçlendiren karşılıklı fayda sağlayan bir ilişki yaratacaktır.

Ekonomik ve teknolojik faktörlere ek olarak Avrupa'nın jeopolitik önemi de Dijital İpek Yolu girişiminin önemini arttırmaktadır. Avrupa geleneksel olarak küresel siyaset ve ticarete kilit bir oyuncu olmuştur ve Asya ile Amerika kıtaları arasındaki stratejik konumu onu bağlantı ve ticaret yolları için önemli bir merkez haline getirmektedir. Çin, Avrupa'nın dijital altyapısına yatırım yaparak bölgeyle olan bağlanabilirliğini arttırmayı ve mal, hizmet ve bilgi akışını kolaylaştırmayı hedeflemektedir. Bu sadece Çin'in Avrupa ile ekonomik bağlarını güçlendirmekle kalmamaktadır. Aynı zamanda daha fazla etki alanına sahip olmasına ve jeopolitik manzarayı kendi lehine şekillendirmesine de olanak tanımaktadır.

Son olarak, Avrupa'nın Batı teknolojisine bağımlılık konusunda artan endişeleri ve çeşitlendirme arzusu, Çin'in Dijital İpek Yolu girişimi için bir fırsat sunmaktadır. Avrupa ülkeleri, Amerikan ve Avrupalı teknoloji şirketlerine olan bağımlılıklarını azaltmak için alternatif aramaktadır. Hızla ilerleyen teknoloji sektörüyle Çin, Avrupa'ya daha fazla özerklik ve bağımsızlık sağlayabilecek bir alternatif sunmaktadır. Çin, Avrupa'nın dijital altyapısına yatırım yaparak kendi teknolojisini değerli ve kullanışlı bir alternatif olarak konumlandırma imkanına sahip olacaktır. Avrupa pazarında bir yer edinerek etkisini daha da arttırırken Batılı teknoloji şirketlerinin hakimiyetine meydan okuyacak bir konuma yerleşebilecektir.

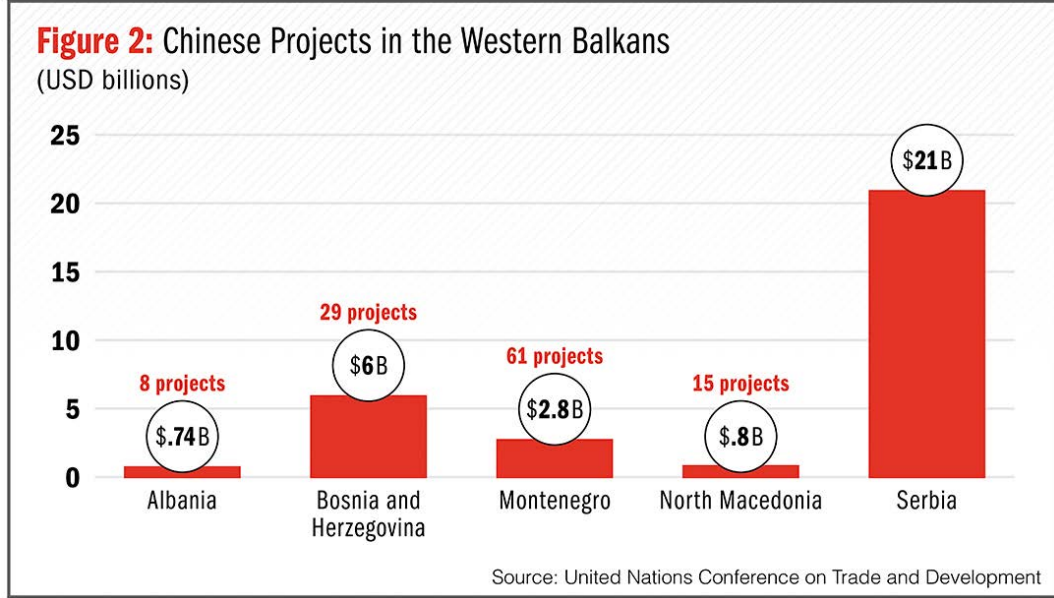
Çin Avrupa'da Dijital İpek Yolu bağlamında önemli adımlar atmıştır. Temel girişimlerden biri, 5G ağları gibi yeni nesil telekomünikasyon altyapısının geliştirilmesidir. Huawei ve ZTE gibi Çinli şirketler, birçok Avrupa ülkesinde bu ağlar için ekipman inşası ve tedarikinde aktif olarak yer almıştır. Bu durum Çin'in Avrupa'nın dijital altyapısında güçlü bir varlık göstermesine ve bölgenin telekomünikasyon sektörü üzerinde nüfuz kazanmasına olanak sağlamıştır. Çin ayrıca Avrupa'da çeşitli dijital projelere ve ortaklıklara yatırım yapmaktadır. Örneğin, Yunanistan, Polonya ve Sırbistan gibi ülkeler de akıllı şehirler ve dijital merkezler inşa edilmesine dahil olmuştur. Bu projeler, bağlanabilirliği arttırmayı, dijital inovasyonu teşvik etmeyi ve Çin ile Avrupa arasında veri alışverişini

kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Çin bu tür girişimlere yatırım yaparak Avrupa'daki teknolojik ayak izini genişletirken ve bölgeyle ekonomik bağlarını güçlendirmektedir.

Ayrıca Çin, Kuşak ve Yol Girişimi gibi girişimler aracılığıyla dijital teknolojilerini ve hizmetlerini Avrupa'da tanıtmaktadır. Bu girişim, Çin ve Avrupa ülkeleri arasında e-ticaret, dijital finans ve yapay zekâ gibi alanlarda iş birliğini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çin, dijital uzmanlığını tanıtarak ve teknolojik çözümler sunarak kendisini Avrupa'nın dijital dönüşümünde kilit bir oyuncu olarak konumlandırmaktadır.

Ancak Çin'in Avrupa'daki dijital faaliyetleri, veri güvenliği ve gizliliğine ilişkin endişeleri artırmaktadır. Çinli şirketlerin 5G ağları gibi kritik altyapıların inşasında yer almasının, potansiyel gözetleme ve veri ihlalleri korkularına yol açtığı görülmektedir. Avrupa ülkeleri, Çin yatırımlarından elde edilecek ekonomik faydalar ile ulusal güvenliği sağlama ve hassas verileri koruma ihtiyacını dengeleme ikilemiyle boğuşmak durumunda kalmıştır. Bu da bazı ülkelerin Çinli şirketlere kısıtlamalar getirmesine ve bu riskleri azaltmak için daha sıkı düzenlemeler benimsemesine neden olmuştur. Özetle, Çin'in Avrupa'daki dijital ipek yolu girişimleri altyapı geliştirme, dijital projeler ve teknoloji ortaklıkları gibi çeşitli unsurları kapsamaktadır. Bu girişimler ekonomik faydalar ve teknolojik ilerlemeler getirirken aynı zamanda veri güvenliği ve mahremiyete ilişkin endişeleri de beraberinde getirmiştir. Çin'in teknoloji milliyetçiliğinin ve keskin gücünün Avrupa'nın dijital ortamındaki etkisi tartışma ve inceleme konusu olmaya devam etmektedir.

Çin, Dijital İpek Yolu'nu teşvik etme konusunda Batı Balkanlar'da başarılı olmuştur. Sırbistan Çin'in ana ortağıdır, ancak Kosova dışında tüm Batı Balkan ülkeleri de belirli bir noktaya kadar Pekin ile dijital teknoloji konusunda iş birliği yapmıştır. 2019 yılında Belgrad, Huawei ile iş birliği içinde hayata geçirilen Safe City projesine dahil olmuştur. Bu proje, yüz tanıma için yapay zekâ yazılımıyla donatılmış 1.000 güvenlik kamerasının kurulumunu içermektedir. Bosna Hersek gibi Sırbistan da akıllı şehir projelerine ilgi duyduğunu ifade etmiştir (Vladisavljev, 2021).

Şekil 19. Çin'in Batı Balkanlardaki Projelerine Yaptığı Harcamalar

Kaynak: perconcordiam.com

Grafikte görüldüğü üzere Çin tarafından en çok yatırım alan ülke diğer ülkelere kıyasla Sırbistan olmuştur. Toplamda 61 farklı projede Çin ile iş birliğine giden Sırbistan, ABD ve AB'nin bu durumdan rahatsız olmasına ve Çin ile olan ilişkisini engellemek istemesine rağmen 21 milyar dolara ulaşan bir yatırım payı elde etmiştir. Sırbistan ve Çin arasında kapsamlı bir stratejik ortaklık anlaşması imzalanmıştır (Knsrk, 2016). Belgrad ve Pekin arasındaki stratejik ve ekonomik bağlar, dijital ve telekomünikasyon alanlarında iş birliğinin artmasını sağlamıştır. Huawei bölgesel merkezini Belgrad'da inşa etmiştir ve devlete ait telekomünikasyon şirketi Telekom Srbija'nın uzun süredir ortağıdır (CGTN, 2020). Batılı devletlerden gelen baskı nedeniyle Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić'in Eylül 2020'de, gelecekteki 5G ağından çıkacağına dair bir Washington anlaşması imzalamıştır (Vladisavljev, 2020).

Çin'in bölgedeki çabalarına diğer küresel jeopolitik aktörler tarafından itiraz edilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği, Çin'in dijital altyapılarındaki varlığını sınırlandırmaları için Batı Balkan ülkelerine baskı

yapmaktadır. Bu nedenle Kuzey Makedonya, Kosova ve Arnavutluk Çin teknolojisini sınırlama ya da yasaklama kararı almıştır (RFERL, 2020).

Rusya, ülkenin dijital dönüşümüne yatırılacak kamu ve özel kaynak miktarında büyük artışlar yaparak dijital egemenliğini sağlamaya çalışmaktadır. Dementiev (2022)'ye göre dijital ekonominin gerçekliği, dijital alanda güçlü bir konum sağlamak için Rusya'nın bir tür dijital mucize gerçekleştirmesi gerekmektedir. Lazanyuk (2020), özellikle Avrasya bölgesinin ulaşım ve lojistik ağına entegrasyon açısından Dijital İpek Yolu projesinin uygulanmasında Rusya için fırsat oluşturduğunu ifade etmektedir. Ona göre, Dijital İpek Yolu projesinin hayata geçirilmesi Avrasya Ekonomik Birliği'nin küresel düzeyde yeni bir ekonomik kalkınma merkezi haline gelmesini sağlayabilir.

Dijital otoriterliğe örnek olarak gösterilen Rusya ve Çin bilgi güvenliğini dijital egemenlik politikalarının temel taşı haline getirmektedir. Rusya eskiden beri gündeminde tuttuğu dijital egemenlik ve BİT kullanımının geliştirilmesi adına uluslararası rejimin inşasında lider konumdayken, Çin'in dijital ekonomisinin büyümesi ile veri güvenliğine daha fazla önem vermeye başlamıştır. Her iki ülkede de dijital egemenliğin korunması, internetin ulusal bölümünün içeriği üzerindeki kontrolü de içermektedir (Zinovieva, 2023).

Türkiye yüksek dijital kullanım oranı ile Çin için dijital altyapılar ve dijital finans gibi konulardaki girişimler için potansiyel verime sahip olan bir ülkedir. Bu doğrultuda iki ülke arasında karşılıklı dijital ve ekonomik iş birliğini derinleştirmek amacıyla "dijital dönüşüm ve tasarım geleceği" teması altında ilk Türkiye-Çin İş Konferansı düzenlenmiştir (Global Times, 2023). Bu durum, şimdilik resmi bir adım atılmasa bile Çin ve Türkiye'nin gelecekte DİY projeleri kapsamında daha kolay ortaklık kurabileceğini göstermektedir. Çin ve Türkiye'nin iş birliği, geniş bant ağları, veri merkezleri ve dijital platformlar gibi dijital altyapının büyümesini teşvik ederek bağlantıyı güçlendirmiş ve dijital işlemlerin herhangi bir gecikme olmaksızın tamamlanmasını mümkün kılmaktadır.

Çin, Dijital İpek Yolu'nun bölgedeki odak noktası olmaya devam etmektedir. Avrupa Birliği ülkeleri ile DİY bağlamında ortaklık kurması zor olan Çin, farklı

bir yaklaşımla AB ile dijital anlamda yakınlaşmaya çalışmaktadır. Çoğunluğu devlete ait olan üç büyük Çinli telekom operatörünün (China Telecom, China Unicom ve China Mobile) Avrupa'da giderek artan sayıda veri merkezi bulunmaktadır. Londra ve Frankfurt, mevcut telgraf ve bankacılık altyapılarıyla ilgili tarihi nedenlerden dolayı da özellikle popüler yerlerdir. 2016 ve 2020 yılları arasında, bu üç rakip şirketin hepsi İsviçre'de yerel şubeler açmıştır (Kaufmann, 2021).

Stratejik olarak Çin ve AB, dijitalleşme süreçlerini birleştirme ve birbirlerinin rekabet avantajlarının tamamlayıcılıklarından yararlanma konusunda anlaşmıştır. Ayrıca Çin ve AB, ilgili araştırma programlarında mütakabiliyet ve 5G ile ilgili konularda birbirlerine destek taahhüdünde bulunmuşlardır (Euchina, 2016). Özetle, Çin AB politika yapımı için karmaşık bir aktör olmaya devam etmektedir ve bu nedenle AB'nin Çin'e yaklaşımı Çin'i aynı anda ortak, rakip ve sistemik rakip olarak nitelendirmektedir. Çin'in çoklu rollerinin AB'nin Çin politikası için ne anlama geldiğine ilişkin genel tartışma, bu sorunun dijital teknolojiler alanında nasıl cevaplandırıldığına göre önemli ölçüde şekillenmektedir (Creemers et al., 2022: 7).

Çin'in Balkanlardaki dijital varlığı hem AB hem de Amerika Birleşik Devletleri için endişe kaynağıdır. Amerika bu konuda Çin'e karşı atmış olduğu ciddi adımları, Balkan ülkelerinin de takip etmesini talep etmiştir. Balkan ülkeleri AB'nin yakın çevresinde yer alırken, bazıları da sırada bekleyen potansiyel üyelerdir. Eğer bu Balkan ülkeleri gerçekten AB ortağı olursa, Çin'in dijital etkisi potansiyel olarak Avrupa Birliği'ne aktarılabilir. AB üyelik hedeflerinin yanı sıra Karadağ, Arnavutluk ve Kuzey Makedonya da NATO üyesidir ve Kosova ile savunma ve güvenlik konularında Washington ile yakın ilişkiler kurmuşlardır. Bu gibi yakın ilişkilerden doğacak risklerden dolayı Çin'in bölgede dijital bir altyapı oluşturması sadece Avrupa için değil ABD için de potansiyel bir güvenlik sorunu olarak görülmektedir.

SONUÇ

Çin'in küresel dijital yatırımlarının genişlemesinin ABD ve diğer Batılı ülkeler üzerindeki etkilerinin önemli ölçüde az çalışılmış olması dikkat çekicidir. Bu ilgi alanı, Çin kaynaklı gelişen teknolojik ilerlemeler nedeniyle daha kapsamlı araştırma ve analiz gerektirmektedir. Küresel bir dijital dönüşüm geçirdiğimiz bu günlerde özellikle de bu ilerlemelerin stratejik rekabete yönelik sonuçları küçümsenemez. Küresel dijital alanın manzarası bu ve benzeri teknolojik yatırımlar ve çok taraflı iş birlikleri nedeniyle hızla dönüşmektedir.

Yeni teknolojik rekabet çağında, 'Dijital İpek Yolu' kavramını şekillendiren ayırt edici güçleri ve faktörleri anlamak giderek daha zorunlu hale gelmektedir. Girişim, baskı, ikna ve propaganda yoluyla uluslararası arenada artan etkisini ve hakimiyetini ifade eden bir terim olan Çin'in keskin gücünün tezahürüyle yankılanmaktadır. Çin'in tekno-milliyetçilik politikası da bu bağlamda kapsamlı bir incelemeyi gerektirmektedir. Böyle bir politika, Çin'in teknoloji alanında lider bir küresel güç olma hedefinin altını çizmektedir ve bu hedef, teknoloji firmalarının dünya çapında artan yaygınlığı ile kolaylaştırılmaktadır. Temelde bu politika ulusal güvenlik çıkarlarıyla yakından bağlantılıdır ve ulusal kalkınma ile teknolojik ilerleme arasındaki korelasyonun açık bir göstergesidir.

Bu tez, ilk olarak Çin'in küresel çaptaki dijital ve teknolojik yatırımlarının bir politika haline gelmesinin tezahürü olan Dijital İpek Yolu'nu ana hatlarıyla ortaya koyarak mevcut Türkçe literatürdeki boşluğu gidermeyi amaçlamıştır. Tezin ikinci bölümünde, Çin'in Dijital İpek Yolu girişimi ile çok yakından bağlantılı olan iki ayrı Çin dış politika uygulaması olan tekno-milliyetçilik ve keskin güç kavramları aynı bölüm içerisinde ayrı başlıklar halinde ele alınmıştır. Tezde, bu iki konunun içeriğini ana hatları ile anlatılmış ve Dijital İpek Yolu ile olan bağlantılarının önemi hakkında değerlendirmeye yer verilmiştir. Dijital İpek Yolu hakkında henüz kitap ve makaleler gibi birincil kaynakların yeterli olmadığı görülmüştür. Bu nedenle tezin üçün bölümü olan vaka analizi bölümünde, ülke bazında değerlendirme yapmak yerine sadece Asya, Afrika ve Avrupa olarak bölgesel bir yaklaşımla Dijital İpek Yolu üzerine Çin'in bugüne kadar

gerçekleştirmiş olduğu faaliyetleri ve bunların olası sonuçları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çin'in tekno-milliyetçilik politikasının ve Dijital İpek Yolu bağlamındaki keskin güç taktiklerinin uluslararası ilişkiler açısından önemli sonuçları vardır. Bu sonuçlardan biri, küresel dijital altyapı üzerinde artan etki ve kontrol potansiyelidir. Çin, Tekno-milliyetçilik politikası aracılığıyla, Huawei ve ZTE gibi şirketleri içeren yerli teknoloji endüstrisini teşvik etmeyi ve korumayı amaçlamaktadır. Çin önde gelen küresel teknoloji şirketlerinden teknoloji yayılımı ve bilgi transferi elde ettiği gibi, dijital ekonomide bilgi ve teknik yardım aktararak DİY boyunca da aynı şeyi yapmaktadır. Eleştirilere rağmen, DİY genel olarak Çin'in sürekli vurguladığı 'kazan-kazan' iş birliğine işaret etmektedir. Çin, ekonomik gücünü kullanarak ve korumacı tedbirler uygulayarak Dijital İpek Yolu boyunca dijital teknolojilerin gelişimini ve dağıtımını şekillendirebilir ve potansiyel olarak daha Çin merkezli bir dijital ekosisteme yol açabilir. Bunun küresel dijital ekonomideki güç dengesi üzerinde etkileri olacaktır. Ayrıca bu durum, veri gizliliği, güvenlik ve sansür konularında bazı endişeleri ortaya çıkarmıştır.

Öte yandan tekno-milliyetçilik, ulusal kimlik ile teknolojik ilerlemeyi birleştiren ve teknolojik üstünlüğü ulusal gücü desteklemek için teknolojiyi ulusal kalkınma stratejisinde temel bir araç olarak gören bir politika anlayışıdır. Çin hükümetinin tekno-milliyetçiliğe bağlılığı Made In China 2025 ve Chinese Standarts 2035 gibi uzun vadeli planlarda açıkça görülmektedir. Bu politika, Çin'i küresel bir yüksek teknoloji üretim ekonomisine dönüştürmeyi, yabancı teknolojilere bağımlılığı azaltırken yerli yeniliklerin önünü açmayı amaçlamaktadır. Bu tekno- milliyetçi gündem, sürdürülebilirlik fikrinin altını çizmekte ve Dijital İpek Yolu projesinin büyük vizyonunda yankı bulmaktadır.

Bir diğer sonuç ise Çin'in anlatıları şekillendirmek ve Dijital İpek Yolu boyunca bilgi akışını kontrol etmek için keskin güç taktiklerini uygulama potansiyelidir. Keskin güç, bir terim olarak temelini yumuşak ve sert güç kavramlarından alır. Yumuşak gücün ikna edici cazibesinden ve sert gücün zorlayıcı doğasından farklı olarak keskin güç, hedef kitlelerin algılarını yıkmak, zayıflatmak veya

değiştirmek için bilgiyi manipüle eden bir yaklaşımdır. Keskin güç, kamuoyunu etkilemek ve bir ülkenin çıkarlarını ilerletmek için bilgi manipölasyonu, sansür ve propagandanın kullanılması anlamına gelir. Bu güç kapsamındaki taktikler arasında kamuoyunu Çin'in çıkarları ve söylemleriyle uyumlu hale getirmek için etkili olan sansür, propaganda ve dezenformasyon yer almaktadır. Çin'in Great Firewall ve internet sansürü gibi keskin güç taktikleri Dijital İpek Yolu'na katılan ülkelere de yayılabilir. Bu durum Çin'in devlet kontrolündeki söylem ve değerlerinin yayılmasıyla sonuçlanabilir ve ifade özgürlüğü ve açık internet ilkelerini potansiyel olarak zayıflatabilir. Nitekim, Çin'den teknoloji ihraç eden bazı ülkelerde bu tür kısıtlayıcı müdahalelere yönelim olduğu görölmüştür.

Öte yandan, bu konu hakkındaki değerlendirmelerin neredeyse hepsinin başta Amerikalı olmak üzere Batılı uzmanlar tarafından dile getirildiğı ve savunulduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle, Çin'in dijital otoriterliğinin yayılacağı görüşü politik olarak motive edilme potansiyeline sahiptir. Dahası Çin'in söylem değiştirmesi olarak adlandırılan ve Çin tarafından "Çin'in iyi hikayesinin anlatılmasının" küresel çapta keskin güç unsurları kullanılarak yapılması, ABD, Avrupa ülkeleri ve bu söyleme karşı durulması gerektiğini dile getiren ülkeler açısından zannedildiğı kadar önemli olmayabilir. Çünkü Çin zaten DİY projeleri kapsamında zihinlerdeki bilinen imajını daha pozitif bir hale getirmeye başlamıştır. Batılı devletler öncelikle Çin'in teknolojik yatırım kapasitesine karşı tedbir almak ile ilgilenmelidir.

Çin'in ihraç etmeye çalıştığı sistemlerin sonucu olan dijital otoriterliğin çeşitli araçları tarafından sunulan farklı zorlukları ele almak için geniş ölçekli, evrensel, tüm toplumu kapsayan bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Böyle bir yaklaşım, sorunun ulus ötesi ve çok taraflı doğasını tanıyacak ve teknoloji şirketleri ve özel sektör, sivil toplum, hükümetler ve politika yapıcılar ve uluslararası organlar dahil olmak üzere farklı aktörleri entegre edecektir. Bilgi ve iletişim teknolojileri ve hizmetlerinin kullanımını insan hakları ve uluslararası hukuk çerçevesinde üzerinde mutabık kalınan norm ve ilkelere göre yönetmek üzere evrensel bir dijital yönetim davranış kuralları oluşturulmalıdır. Bu sayede altyapı farklılığından kaynaklı teknolojik standartlar ülkeden ülkeye farklılık gösterse

dahi otoriter bir yönetim şekli oluşturulmasının ve yayılmasının engellenmesinde önemli bir adım atılmış olacaktır.

İkinci olarak, daha güçlü yasal çerçeveler ve uluslararası mekanizmaların daha etkili bir biçimde kullanımı dijital teknolojilerin baskıcı ve otoriter amaçlar için kullanılmasını önleyecektir. Üçüncü olarak, teknoloji şirketlerinin platformlarının kullanımına ilişkin şeffaf bilgi sağlamaları ve otokratik rejimlere hayati bilgilere erişim sunabilecek kapasitedeki araçları ve imkanları sağlamadaki rollerinden sorumlu tutulmaları gerekmektedir. Sonuncusu, dünyadaki hükümetler ve sivil toplum kuruluşları, yanlış bilgilendirme, casus yazılım ve kötü niyetli etki operasyonlarına karşı dayanıklılığı artırmak için kamu bilinci ve dijital okuryazarlık programları oluşturmalıdır. Teknolojiyi kullanan nihai kişilerin ülkelerin vatandaşları olduğu göz önünde bulundurulduğunda bu ve benzeri kamuoyu bilinçlendirme çalışmaları casusluk, sansür ve söylem dönüştürme gibi keskin güç stratejilerine karşı önlem almak için faydalı olacaktır.

Ayrıca, Çin'in tekno-milliyetçilik politikasının ve keskin güç taktiklerinin Dijital İpek Yolu bağlamında uygulanması jeopolitik gerilimlere ve rekabete de yol açabilir. Çin, Dijital İpek Yolu aracılığıyla nüfuzunu genişlettikçe, kendi çıkarlarını korumak ve teknolojik egemenliklerini sürdürmek isteyen diğer ülkelerin direnişiyle karşılaşmıştır. Bu durum, ülkelerin Çin'e olan bağımlılıklarını azaltmak için kendi dijital altyapı ve teknolojilerini geliştirdikleri yeni bir tekno-milliyetçilik biçimiyle sonuçlanabilir. Bu tür bir rekabet ve parçalanma, farklı bölgelerin farklı teknolojik güçlerle hizalanmasıyla bölünmüş bir dijital dünyaya yol açarak uluslararası ilişkileri ve küresel iş birliğini daha da karmaşık hale getirebilir.

Ek olarak, Dijital İpek Yolu'nun sadece bağımsız bir teknoloji çabası olarak görülmemesi gerekir. Çünkü Çin başta komşu devletleri olmak üzere dünya genelindeki Kuşak ve Yol Girişimine dahil olan tüm ülkelerle ve bunun dışında kalan Çin üretim merkezleriyle bağlantı kurmayı amaçlamaktadır. Başka bir deyişle, DİY projeleri KYG projelerini, Çin'in küresel üretim tedarik zincirlerini ve genel olarak daha Çin merkezli bir dijital düzen haline getirmeyi amaçlamaktadır. Bu durum, başta yakın mesafede olan rakipleri olmak üzere,

Batılı devletler ve küresel düzende önemli bir yer edinmek isteyen tüm devletleri yakından ilgilendirmektedir.

Çinli şirketlerin teknolojiler ve pazar payındaki lider konumu, Çin'in bu konudaki çabaları için önemli bir tamamlayıcı olsa da çoğunlukla ana standart belirleyici kuruluşlarda daha fazla etkiye dönüşmemiştir. Çin'in 5G ve Nesnelerin İnterneti üzerindeki artan etkisi dışında, Çin'in uluslararası standart belirleme kuruluşlarındaki temsili ve etkisi hala Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri'nin geleneksel güçlerinden daha ağır basmamaktadır. Jeopolitik, öncü teknolojilerin standardizasyonu için küresel rekabette önemli bir rol oynamaktadır, ancak ana faktör değildir.

Çin'in bu politikalarına ve ortaya çıkarabileceği potansiyel sorunlara karşı ABD ve diğer Batılı hükümetler, Çinlilerin verilerine erişebilmesinden kaçınmak için özel sektörle birlikte çalışma konusunda daha fazlasını yapmalıdır. Bunun bir tamamlayıcısı olarak ABD, dijital sektörlerde önde gelen teknoloji alanındaki özel sektör firmalarıyla iş birliğini arttırmalı ve bu firmalara destek vermelidir. ABD BİT şirketleri dünyada hala güçlü itibar ve yüksek kaliteli donanım gibi önemli avantajlara sahiptir. Ancak fiyat ve kısıtlayıcı siber yönetim modelleri, ABD'nin küresel stratejik çıkarlarına zarar verebilecek önemli engeller yaratmaktadır. Önümüzdeki yıllarda, hükümetler siber yönetim modelleri üzerine detaylı çalışmalar yaparken ve 5G ağları için planlar hazırlarken, ABD ve müttefikleri, dijital altyapı ve yönetimle ilgili konularda ortaklarıyla birlikte çalışma çabalarını hızlandırmalıdır. İleriye dönük olarak, siber yönetiminin stratejik önemi, ABD'nin küresel dijital ekonomiye daha kapsamlı bir şekilde dahil olması için bir başka neden olarak karşımıza çıkmaktadır. ABD ve Batılı ülkeler Çin'in DİY girişimine karşı politik hedeflerini gerçekleştirmek için ekonomik ağırlıklarını ve teknolojilerini kullanarak dünyanın daha özgür ve daha açık bir internete doğru ilerlemesine imkân sağlama kapasitesine hala sahiptir.

Çin'in DİY bağlamında ortaya koymuş olduğu tekno-milliyetçi yaklaşım, pek çok farklı kategoride kitleyi ilgilendiren çok sayıda zarar üretme potansiyeline sahiptir. İnsan hakları grupları için tekno-milliyetçilik, ulusal güvenlik kaygılarının sivil özgürlükler, mahremiyet ve azınlıkların korunmasına ilişkin bir

dizi çıkar karşısında önceliklendirilmesi anlamına gelmektedir. Teknoloji uzmanları ve girişimciler için tekno-milliyetçilik, bir avuç önde gelen şirkete politika yapıcılarının etkisi ve hükümet kayırmacılığına yol açacaktır. Çin için tekno-milliyetçilik, gelecekteki bir büyük güç çatışmasında ABD'nin teknolojik standartlarının yayılmasını engelleyerek dezavantajlı konuma düşmesini sağlamanın bir yoludur. Çin'in tekno-milliyetçilik politikasına karşın bir ABD dış politika uzlaşısı oluşturulmasına ve Çin'in DİY girişimine alternatifler geliştirilmesine gerek duyulmaktadır. ABD ve Çin sistemleri arasındaki bağlantıları ve paralellikleri vurgulayan bir program benimseyerek, 2000'lerin başındaki tekno-iyimser düşünceyi yeniden canlandırmak ve ulusal sınırlar ötesinde gerçek bir örgütlenmeye girişerek, ABD dış politikasını yirmi birinci yüzyılda yönlendirecek daha güçlü alternatifler inşa edilecektir.

Sonuç olarak, Çin'in tekno-milliyetçilik politikasının ve Dijital İpek Yolu bağlamındaki keskin güç taktiklerinin uluslararası ilişkiler için geniş kapsamlı sonuçları olduğu söylenebilir. Daha Çin merkezli bir dijital ekosisteme, Çin'in devlet kontrolündeki söylemlerinin yayılmasına, jeopolitik gerilimlere ve ülkeler arasındaki rekabetin şiddetlenmesine yol açabilecek bir potansiyele neden olabilecek DİY projesinin önemi bu bağlamda tekrar değerlendirilebilir. Bu dinamikleri anlamak, politika yapıcılar ve paydaşlar için Dijital İpek Yolu'nun değişen manzarasını yönlendirmek ve dengeli ve kapsayıcı bir küresel dijital gelecek sağlamak için çok önemlidir. Dijital İpek Yolu, Çin'in keskin gücü ve tekno-milliyetçilik politikasının unsurlarını incelemek ve anlamak için son derece büyük öneme sahiptir. Çin küresel etkisini ve teknolojik hakimiyetini ortaya koymaya devam ederken, ABD ve Çin arasındaki stratejik rekabet de yavaşlama belirtisi göstermemektedir. Dolayısıyla, Dijital İpek Yolu'nun küresel politika ve gelecekteki dijital düzen üzerindeki etkilerini dikkate almak, uluslararası politikada bilinçli karar alma ve stratejik planlama için kritik hale gelmiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Adu-Manu, K. S., Koranteng, G. A., & Brown, S. N. A. (2023). 5G Enabling Technologies: Revolutionizing Transport, Environment, and Health.

Schneider, F. (2018). *China's digital nationalism*. Oxford University Press.

Gordon, D., & Meia, N. (Eds.). (2022). *The Digital Silk Road: China's Technological Rise and the Geopolitics of Cyberspace*. Taylor & Francis.

Hillman, J. E. (2021). *The digital silk road: China's quest to wire the world and win the future*. Profile Books.

Shambaugh, D. L. (2013). *China goes global: The partial power* (Vol. 111, p. 120). Oxford: Oxford University Press.

Makaleler

Afzal, M. (2020, June 15). "At all costs": How Pakistan and China control the narrative on the China-Pakistan Economic Corridor. Brookings.
<https://www.brookings.edu/articles/at-all-costs-how-pakistan-and-china-control-the-narrative-on-the-china-pakistan-economic-corridor/> adresinden erişildi.

Agbebi, M. (2019). *China's Digital Silk Road and Africa's Technological Future*.
https://www.cfr.org/sites/default/files/pdf/Chinas%20Digital%20Silk%20Road%20and%20Africas%20Technological%20Future_FINAL.pdf adresinden erişildi.

- Ahmed, H. S., & Rashdan, A. (2021). Sharp Power Theory in International Relations and its Employment in Countries' Foreign Policies. *QALAAI ZANIST JOURNAL*, 6(1), 696-734.
- Allison, K., & Broderick, K. (2020). Eurasia Group | 1 Prepared by Eurasia Group. <https://www.eurasiagroup.net/files/upload/Digital-Silk-Road-Expanding-China-Digital-Footprint.pdf> adresinden erişildi.
- Aras, İ. (2022). Understanding China Through Sharp Power: Dragon's Teeth?. *İctimaiyat*, 6 (2), 623-635. DOI: 10.33709/ictimaiyat.1174961
- Brady, A. (2018). *China in Xi's "New Era": New Zealand and the CCP'S "Magic Weapons"*. *Journal of Democracy* 29(2), 68-75. <https://doi.org/10.1353/jod.2018.0026>
- Brady, A. (2017). *Magic Weapons: China's Political Influence Activities Under Xi Jinping*. United States: Clingendael Institute.
- Bodurtha, M., Forough, M., Ghiasy, R., & van der Lugt, S. (2021). The Digital Silk Road: Perspectives From Affected Countries.
- Chan, C. K., & Fung, A. Y. H. (2021). *From soft power to sharp power: China's media image in Hong Kong's health crises from 2003 to 2020*. *Global Media and China*, 6(1), 62-76. <https://doi.org/10.1177/2059436420980475> adresinden erişildi.
- Chen, Z. (2023). *The Geopolitics of Public Health and China's Digital Silk Road in Asia*. 10(1-2), 121–136. <https://doi.org/10.1163/22142312-bja10046> adresinden erişildi.

- Cheney, C. (2019). *China's Digital Silk Road: Strategic Technological Competition and Exporting Political Illiberalism*. Pacific Forum. https://pacforum.org/wp-content/uploads/2019/08/issuesinsights_Vol19-WP8FINAL.pdf adresinden erişildi.
- Cheng G., & Qun, Y. (2020). *Smart Power as the Factor in the Sino-U.S. Relations* (4-7). Евразийский Союз Ученых — публикация научных статей в ежемесячном научном журнале, 5(71), 4–7. <https://euroasia-science.ru/politicheskie-nauki/smart-power-as-the-factor-in-the-sino-u-s-relations-4-7/> adresinden erişildi.
- Cheng, G. (2022). China's Digital Silk Road in the Age of the Digital Economy: Political Analysis. *Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Международные отношения*, 22(2), 271-287. <https://doi.org/10.22363/2313-0660-2022-22-2-271-287> adresinden erişildi.
- Chen, C., Chang, L., & Zhang, Y. (1995). The role of foreign direct investment in China's post-1978 economic development. *World development*, 23(4), 691-703. [https://doi.org/10.1016/0305-750x\(94\)00143-m](https://doi.org/10.1016/0305-750x(94)00143-m)
- Cunha, L. (2015). China's techno-nationalism in the global era. In *Asian Business and Management Practices: Trends and Global Considerations* (pp. 85-91). IGI Global.
- Dekker, B. & Okano-Heijmans, M. (2020). Emerging technologies and competition in the fourth industrial revolution: the need for new approaches to export control. *Strateg Trade Rev*, 6, 53-68.

- Diegues, A. C., & Roselino, J. E. (2023). Industrial policy, techno-nationalism and Industry 4.0: China-USA technology war. *Brazilian Journal of Political Economy*, 43, 5-25.
- Dirir, K. A. (2022). Japan and South Korea's Implication of Soft Power: Cultural Aspects, Education, and Foreign Aid Diplomacy. *Humanities and Social Sciences*, 10(4), 271-280.
- Ibata-Arens, K. C. (2020). Beyond technonationalism: Biomedical innovation and entrepreneurship in Asia.
- Edgerton, D. E. (2007). The contradictions of techno-nationalism and techno-globalism: A historical perspective. *New Global Studies*, 1(1).
- Ekman, A. (2019). China's smart Cities The New Geopolitical Battleground études de l'Ifri (pp. 1–29).
https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/ekman_smart_cities_battleground.pdf adresinden erişildi.
- Evans, P. (2020). Techno-nationalism in China–US relations: Implications for universities. *East Asian Policy*, 12(02), 80-92.
- Dementiev, V. E. (2022). Prospects for Russia under the digital domination of China and the United States. *Studies on Russian Economic Development*, 33(4), 359-366.
- Gallagher, R. (2019). Export laws: China is selling on surveillance technology to the rest of the world. *Index on Censorship*, 48(3), 35–37.
<https://doi.org/10.1177/0306422019876445>

- Greene, E. (2020). Sharp Power: How Foreign Election Interference is Changing the Global Balance of Power.
https://cedar.wvu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1367&context=wwu_honors
adresinden erişildi.
- Heeks, R., Ospina, A., Foster, C., Gao, P., Han, X., Jepson, N., Schindler, S., & Zhou, Q. (2023). Digital Development Working Paper Series China's Digital Expansion in the Global South: Systematic Literature Review and Future Research Agenda. *Centre for Digital Global Development Institute*,
https://hummedia.manchester.ac.uk/institutes/gdi/publications/workingpapers/dd_wp95.pdf adresinden erişildi.
- Hemmings, J. (2020). Reconstructing Order: The Geopolitical Risks in China's Digital Silk Road. *Asia Policy*, 15(1), 5–22. <https://www.jstor.org/stable/26891385>
- Hlongwa, L. N. (2021). Artificial intelligence and big data in the Maritime Silk Road Initiative: The road towards Sea Power 2.0. *Scientia Militaria: South African Journal of Military Studies*, 49(2), 113-131.
- Hussain, F., Hussain, Z., Khan, M. I., & Imran, A. (2023). The digital rise and its economic implications for China through the Digital Silk Road under the Belt and Road Initiative. *Asian Journal of Comparative Politics*,
- Jia Hao, C., & Rawat, D. (2018). Digital Silk Road: Implications for India. *Institute of South Asian Studies. ISAS Insights No.251*. <https://www.isas.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2018/11/ISAS-Insights-No.-521-Chinas-Digital-Silk-Road-Implications-for-India.pdf> adresinden erişildi.

- Kalashyan, V. (2023). Taylor, Monique. 2022. China's Digital Authoritarianism. Politics and Development of Contemporary China. Palgrave Macmillan, Cham. XVII, 169 pp. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-11252-2>. *Journal of Political Science: Bulletin of Yerevan University*, 2(1 (4)), 158-162.
- Kim, M. J., Lee, H., & Kwak, J. (2020). The changing patterns of China's international standardization in ICT under techno-nationalism: A reflection through 5G standardization. *International Journal of Information Management*, 54, 102145.
- Koepp, R. (2020). Locating the Digital Silk Road in the Belt and Road Initiative. *Adelphi Series*, 60(487-489), 37-50.
- Lazanyuk, I., & Revinova, S. (2020, May). Digital Silk Road as an Integration Project: Opportunities for Russia. In *2nd International Scientific and Practical Conference "Modern Management Trends and the Digital Economy: from Regional Development to Global Economic Growth" (MTDE 2020)* (pp. 916-922). Atlantis Press.
- Lele, A., & Roy, K. (2019). *Analysing China's Digital and Space Belt and Road Initiative*. Institute for Defence Studies and Analysis.
- Li, G., Xue, Q., & Qin, J. (2022). Environmental information disclosure and green technology innovation: Empirical evidence from China. *Technological Forecasting and Social Change*, 176.
- Liu, W., & Wang, Y. (2023). Has China's Young Thousand Talents program been successful in recruiting and nurturing top-caliber scientists?. *Science*, 379(6627), 62-65.

- Ljuslin, L., & Widmalm, S. (2021). China's use of soft-and hard power under the leadership of Xi Jinping.
<https://www.divaportal.org/smash/get/diva2:1629476/FULLTEXT01.pdf>
adresinden erişildi.
- Ly, B. (2020). Challenge and perspective for digital Silk road. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1804180.
- Ma, D. (2020). The Digital Silk Road and China's grand strategic ambition. *Adelphi Series*, 60(487-489), 89-106.
- McDonald, S. D., & Burgoyne, M. C. (Eds.). (2019). *China's Global Influence: Perspectives and Recommendations* (p. 0307). Daniel K. Inouye Asia-Pacific Center for Security Studies.
- McDougall, J. I. (2017). Technonationalism and the 1905 Chinese Boycott of us Goods. *Perspectives on Global Development and Technology*, 16(1-3), 274-294.
- Montresor, S. (2001). Techno-globalism, techno-nationalism and technological systems: organizing the evidence. *Technovation*, 21(7), 399-412.
- Mutlu, N. (2023). Digital Silk Road; Is it an Anti-Globalization Backlash? Is it Chinese-Style Globalization?. *International Journal of Politics and Security*, 5(2), 34-60.
- Naughton, B. (2020). Chinese Industrial Policy and the Digital Silk Road. *Asia Policy*, 15(1), 23-40.
- Nye, J. S. (1990). Soft power. *Foreign policy*, (80), 153-171.

- Nye, J. S. (1990). The Changing Nature of World Power. *Political Science Quarterly*, 105(2), 177–192. <https://doi.org/10.2307/2151022>
- Nye Jr, J. S. (2008). Public diplomacy and soft power. *The annals of the American academy of political and social science*, 616(1), 94-109.
- Nye, J. S. (2009, July). Get Smart. *Foreign Affairs*.
<https://www.foreignaffairs.com/united-states/get-smart> adresinden erişildi.
- Nye Jr, J. S. (2011). Power: hard, soft, and smart. *The Encyclopedia of Peace Psychology*, D.J. Christie (Ed.).
<https://doi.org/10.1002/9780470672532.wbepp216>
- Nye, J. S. (2021). Soft power: the evolution of a concept. *Journal of Political Power*, 14(1), 1–13.
- Nye, J. S. (2018). China's soft and sharp power. *Project Syndicate*, 4.
- Olszewska, K. (2023). Cyfrowy nadzór w chińskim modelu autorytarnego kapitalizmu. *Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem*.
- Richter, A. (2022). A Theoretical Framework and Constructed Model for Sharp Power. *Open Journal of Political Science*, 12(04), 652–669.
<https://doi.org/10.4236/ojps.2022.124035>
- Seoane, M. F. V. (2022). Alibaba's discourse for the digital Silk Road: the electronic World Trade Platform and 'inclusive globalization'. In *China's Globalizing Internet* (pp. 67-82). Routledge.
- Skoneczny, Ł., & Cacko, B. (2021). Sharp power—introduction to the issue. *Przegląd*

Bezpieczeństwa Wewnętrznego, 13(25), 325-340.

Suttmeier, R. P. (2005). A new technonationalism? China and the development of technical standards. *Communications of the ACM*, 48(4), 35-37.

Tkachenko, S., Natalia, Z. W., & Cui, Z. (2021). Technology platform competition between the United States and China: Decoupling and sanctions against Huawei. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Международные отношения*, 14(4), 378-392.

Wagnsson, C., & Lundström, M. (2023). Ringing true? The persuasiveness of Russian strategic narratives. *Media, War & Conflict*, 16(3), 383-400.

Wang, A. (2020). Cyber Sovereignty at Its Boldest: A Chinese Perspective. *Ohio St. Tech. LJ*, 16, 395.

Wang, X. (2020). The “Techno-Turn” of China’s official discourse on nationalism. *Communist and Post-Communist Studies*, 53(4), 220-239.

Wright, C. (2021). China's Digital Colonialism: Espionage and Repression Along the Digital Silk Road. *SAIS Review of International Affairs* 41(2), 89-113.

Wübbecke, Jost, Mirjam Meissner, Max J. Zenglein, Jaqueline Ives, and Björn Conrad. "Made in china 2025." *Mercator Institute for China Studies. Papers on China* 2, no. 74 (2016): 4.

Zeng, J. (2020). Artificial intelligence and China's authoritarian governance. *International Affairs*, 96(6), 1441-1459.

Raporlar

A Democratic Staff Report Prepared for the use of the Committee on Foreign Relations

United States Senate China and Digital Authoritarianism THE NEW BIG BROTHER. (2020).

<https://www.foreign.senate.gov/imo/media/doc/2020%20SFRC%20Minority%20Staff%20Report%20-%20The%20New%20Big%20Brother%20-%20China%20and%20Digital%20Authoritarianism.pdf> adresinden erişildi.

Artificial Intelligence Index Report 2023 Introduction to the AI Index Report 2023.

https://aiindex.stanford.edu/wp-content/uploads/2023/04/HAI_AI-Index-Report_2023.pdf adresinden erişildi.

Atha, K., Callahan, J., Chen, J., Drun, J., Green, K., Lafferty, B., McCreynolds, J.,

Mulvenon, J., Rosen, B., & Walz, E. (2020). China's Smart Cities

Development. [https://www.uscc.gov/sites/default/files/2020-](https://www.uscc.gov/sites/default/files/2020-04/China_Smart_Cities_Development.pdf)

[04/China_Smart_Cities_Development.pdf](https://www.uscc.gov/sites/default/files/2020-04/China_Smart_Cities_Development.pdf) adresinden erişildi.

China Military Power Report. (2022). Military and Security Developments Involving the People's Republic of China.

<https://media.defense.gov/2022/Nov/29/2003122279/-1/-1/1/2022-MILITARY-AND-SECURITY-DEVELOPMENTS-INVOLVING-THE-PEOPLES-REPUBLIC-OF-CHINA.PDF> adresinden erişildi.

Cimmino, J. (2020, December 23). Countering China's challenge to the free world: A report for the Free World Commission. Atlantic Council.
<https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/countering-chinas-challenge-to-the-free-world-a-report-for-the-free-world-commission/> adresinden erişildi.

Creemers, R., Fischione, C., & Ruhlig, T. (2022). China's Digital Power Assessing the Implications for the EU. Getting Chinas digital technology policy right: implications for the EU. https://dgap.org/sites/default/files/article_pdfs/dpc-full_report-final.pdf adresinden erişildi.

Cyber Capabilities and National Power: A Net Assessment (2021). ISSS. The International Institute for Strategic Studies.
<https://www.iiss.org/globalassets/media-library---content--migration/files/research-papers/cyber-power-report/cyber-capabilities-and-national-power---china.pdf> adresinden erişildi.

Institute for Security & Development Policy (2018). Made in China 2025 Institute for Security & Development Policy. <https://isdpeu.org/content/uploads/2018/06/Made-in-China-Backgrounder.pdf> adresinden erişildi.

Kliman, D., & Grace, A. (2018). Addressing China's Belt and Road Strategy https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/CNAS_Report-Power-Play-Addressing-Chinas-Belt-and-Road-Strategy.pdf adresinden erişildi.

- Partnership on Connectivity Partnership on Connectivity. (2020). <http://ua.china-embassy.gov.cn/ydyls/202112/P020211222325476959329.pdf> adresinden erişildi.
- RSF Report (2019, March 22). “China’s Pursuit of a New World Media Order.” Rsf.org. <https://rsf.org/en/rsf-report-chinas-pursuit-new-world-media-order> adresinden erişildi.
- The 13th Five-Year Plan (2016). PART VI. Section Section Section Section 1 New Generation Generation Generation Generation High-Speed Fiber-Optic Networks. <https://en.ndrc.gov.cn/policies/202105/P020210527785800103339.pdf> adresinden erişildi.
- The 14th Five-Year Plan (2023). Section 1 Increasing Synergy in Development Strategies and Policies Promoting High-Quality Development of the Belt and Road Initiative. <https://en.ndrc.gov.cn/policies/202303/P020230425398671996654.pdf> adresinden erişildi.
- Torch Programme. (2023). China-Embassy.gov.cn. http://gr.china-embassy.gov.cn/eng/kxjs/gjjh/200408/t20040803_3367260.htm adresinden erişildi.
- Van Manen, H., Gehrke, T., Thompson, J., & Sweijs, T. (2021). Taming Techno-Nationalism: A Policy Agenda. Hague Centre for Strategic Studies (HCSS).

Wilson Center (2016). Report by Nie Rongzhen to Mao Zedong Regarding Science and Technology (Abridged) | Digital Archive. Wilsoncenter.org.

<https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/report-nie-rongzhen-mao-zedong-regarding-science-and-technology-abridged> adresinden erişildi.

863 Program (2016). National High-tech R&D Program (863 Program). China-Consulate.gov.cn. http://newyork.china-consulate.gov.cn/eng/kjsw/std/201603/t20160305_5520599.htm adresinden erişildi.

İnternet Kaynakları

AAE-1. (2016). Aaeone.com. <https://www.aaeone.com/aaeportal/>

Ahmed, J. (2019). LinkedIn. <https://www.linkedin.com/pulse/multi-cloud-digital-silk-road-jamil-ahmed/> adresinden erişildi.

Alibabacloud. (2018)- Alibaba Cloud Case Study. (2018). AlibabaCloud. <https://www.alibabacloud.com/tr/customers/sena-traffic-systems> adresinden erişildi.

Anadolu Ajansı. (2021). Iran, China sign deal on “Belt and Road” project. Aa.com.tr. <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/iran-china-sign-deal-on-belt-and-road-project/2190154> adresinden erişildi.

Anadolu Ajansı. (2020). US action against Chinese companies hegemonic: Beijing. Aa.com.tr. <https://www.aa.com.tr/en/americas/us-action-against-chinese-companies-hegemonic-beijing/1945680> adresinden erişildi.

Arcesati, R. (2020, April 28). The Digital Silk Road is a development issue. Merics.
<https://merics.org/en/comment/digital-silk-road-development-issue> adresinden erişildi.

Axerve. (2022, December 29). Alipay and the payment methods for the Chinese market. Axerve.com. <https://www.axerve.com/en/learn/insights/digital-payments-in-china> adresinden erişildi.

Bartlett, K. (2023, March 11). China's "Digital Silk Road" in Africa Raises Questions. VOA; Voice of America (VOA News). <https://www.voanews.com/a/china-s-digital-silk-road-in-africa-raises-questions-/6999613.html> adresinden erişildi.

Batarags, L. (2021, December 7). China's middle class is starting to look a lot like America's. Business Insider; Insider. <https://www.businessinsider.com/china-middle-class-starting-to-look-like-americas-2021-12> adresinden erişildi.

Bateman, J. (2022, April 25). U.S.-China Technological "Decoupling": A Strategy and Policy Framework. Carnegie Endowment for International Peace; Carnegie Endowment for International Peace.
<https://carnegieendowment.org/2022/04/25/u.s.-china-technological-decoupling-strategy-and-policy-framework-pub-86897> adresinden erişildi.

Bilgin, E., & Loh, A. (2021, September 28). Techno-nationalism: China's bid for global technological leadership. China Dialogues.
<https://blogs.lse.ac.uk/cff/2021/09/28/techno-nationalism-chinas-bid-for-global-technological-leadership/> adresinden erişildi.

- Bittner, P. (2017). Trump's Wavering Stance on China's One Belt One Road. China-US Focus. <https://www.chinausfocus.com/foreign-policy/trumps-wavering-stance-on-chinas-one-belt-one-road> adresinden erişildi.
- Blaubach, T. (2022). Connecting Beijing's Global Infrastructure: The PEACE Cable in the Middle East and North Africa. Middle East Institute. <https://www.mei.edu/publications/connecting-beijings-global-infrastructure-peace-cable-middle-east-and-north-africa> adresinden erişildi.
- BeiDou (2020). Beidou.gov.cn. <http://en.beidou.gov.cn/SYSTEMS/System/> adresinden erişildi.
- Board, E. (2020, August 5). China is exporting its digital authoritarianism. Washington Post; The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/opinions/china-is-exporting-its-digital-authoritarianism/2020/08/05/f14df896-d047-11ea-8c55-61e7fa5e82ab_story.html adresinden erişildi.
- Bound, K., Briggs, R., Holden, J., & Jones, S. (2007). Cultural diplomacy
- Bound, K. (2018). Culture is a central component of international relations. It's time to unlock its full potential. Academia.edu. https://www.academia.edu/7955340/Culture_is_a_central_component_of_international_relations_Its_time_to_unlock_its_full_potential adresinden erişildi.
- Briefing, C. (2022, July 26). The China Standards 2035 Strategy: Analyzing Recent Developments. China Briefing News. <https://www.china-briefing.com/news/china-standards-2035-strategy-recent-developments-and-their-implications-foreign-companies/> adresinden erişildi.

- Browne, R. (2019, November 18). Getting facial recognition right means balancing privacy with security, Chinese tech exec says. CNBC.
<https://www.cnbc.com/2019/11/18/cloudwalk-vp-candy-wu-on-facial-recognition-privacy-concerns.html> adresinden erişildi.
- Burdette, L. (2021). Leveraging Submarine Cables for Political Gain: U.S. Responses to Chinese Strategy. *Journal of Public and International Affairs*.
<https://jpia.princeton.edu/news/leveraging-submarine-cables-political-gain-us-responses-chinese-strategy> adresinden erişildi.
- Bradsher, K. (2023). How China Obtains American Trade Secrets (Published 2020). *The New York Times*.
<https://www.nytimes.com/2020/01/15/business/china-technology-transfer.html> adresinden erişildi.
- Britannica. (2023). In *Encyclopædia Britannica*.
<https://www.britannica.com/technology/cable-electronics> adresinden erişildi.
- Calabrese, J. (2022, October 18). China's digital inroads into the Middle East | East Asia Forum. *East Asia Forum*.
<https://www.eastasiaforum.org/2022/10/19/chinas-digital-inroads-into-the-middle-east/>
- Capri, A. (2020, September 10). US-China Techno-Nationalism and the Decoupling of Innovation. *The Diplomat*.com. <https://thediplomat.com/2020/09/us-china-techno-nationalism-and-the-decoupling-of-innovation/> adresinden erişildi.

Carr, E. (2020, June 20). Is China Threatening America's Dominance in The Digital Space? Forbes. <https://www.forbes.com/sites/earlcarr/2020/06/20/is-china-threatening-americas-dominance-in-the-digital-space/?sh=133470a43cd4> adresinden erişildi.

Carrozza, I. (2023, August 22). China's Digital Silk Road and Malaysia's Technological Neutrality. Thediplomat.com. <https://thediplomat.com/2023/08/chinas-digital-silk-road-and-malaysias-technological-neutrality/> adresinden erişildi.

Cary, D. (2021, July 23). What China's Vast New Cybersecurity Center Tells Us About Beijing's Ambitions. Defense One; Defense One. <https://www.defenseone.com/ideas/2021/07/what-chinas-vast-new-cybersecurity-center-tells-us-about-beijings-ambitions/183933/> adresinden erişildi.

Casetext (2020, February 18). Casetext.com. <https://casetext.com/case/huawei-techs-usa-inc-v-united-states> adresinden erişildi.

Center for Digital Public Infrastructure. (2023). Cdpi.dev. <https://cdpi.dev/learn/> adresinden erişildi.

CGTN. (2020). Huawei opens IT innovation center in Serbia.com. <https://newseu.cgtn.com/news/2020-09-28/Huawei-opens-IT-innovation-center-in-Serbia-U884QcCuUE/index.html> adresinden erişildi.

CGTN, China Global Television Network. (2022). Digital economy becomes new growth engine for China and other G20 members. Cgtn.com.
<https://news.cgtn.com/news/2022-11-14/Digital-economy-turns-new-growth-engine-for-China-other-G20-members--1eWXYmrvCXe/index.html> adresinden erişildi.

CGTN. (2023). China-Indonesia Ties: Go digital: A day in Jakarta without cash.com.
<https://news.cgtn.com/news/2023-09-06/VHJhbnNjcmlwdDc0NDE4/index.html> adresinden erişildi.

Chan, E. (2023, July 4). US to Curb China Access to Cloud Services Like Amazon, WSJ Says. Bloomberg.com; Bloomberg.
<https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-07-04/us-to-curb-china-access-to-cloud-services-like-amazon-wsj-says> adresinden erişildi.

Channel Asia. (2023, October). Alibaba Cloud unveils second Indonesian data centre amid distribution deal. Channel Asia.
<https://sg.channelasia.tech/article/656080/alibaba-cloud-expands-footprint-second-data-centre-indonesia/> adresinden erişildi.

Chakravarty, Pinak Ranjan. (2022a, March 19). Hard Power Underpinning of the Ukraine War. ORF; Observational Research Foundation.
<https://www.orfonline.org/research/hard-power-underpinning-of-ukraine-war/> adresinden erişildi.

Chaudhury, D.R. (2021, October 15). China reportedly investing \$ 8.43 bn in Africa as part of Digital Silk Road initiative. The Economic Times; Economic Times.
<https://economictimes.indiatimes.com/news/international/world-news/china-reportedly-investing-8-43-bn-in-africa-as-part-of-digital-silk-road-initiative/articleshow/87039334.cms?from=mdr> adresinden erişildi.

Chen, C. (2018, March 15). WeChat joins list of Chinese technology banned by overseas militaries on security worries. CNBC; CNBC.
<https://www.cnbc.com/2018/03/14/chinas-wechat-banned-by-australian-military-on-security-grounds.html> adresinden erişildi.

China Daily. (2023). BRI hailed as balanced, mutually beneficial path.
Chinadaily.com.cn.
<https://www.chinadaily.com.cn/a/202309/08/WS64fa54dea310d2dce4bb490f.html> adresinden erişildi.

China Daily. (2019). Malaysia gateway to a digital silk road | english.scio.gov.cn.
Scio.gov.cn. http://english.scio.gov.cn/beltandroad/2019-10/18/content_75315903.htm adresinden erişildi.

Chinadaily. (2020). Cote d'Ivoire strengthens ICT sector with Huawei.
Chinadaily.com.cn.
<https://www.chinadaily.com.cn/a/202010/13/WS5f84f183a31024ad0ba7e397.html>

- Chinadaily. (2022). Full Text: Jointly Build a Community with a Shared Future in Cyberspace. Com.cn.
<https://www.chinadaily.com.cn/a/202211/07/WS63687246a3105ca1f2274748.html> adresinden erişildi.
- China Daily (2015). Digital Silk Road linked to “Net Plus.” Wwww.gov.cn.
http://english.www.gov.cn/news/top_news/2015/12/24/content_281475259901640.htm adresinden erişildi.
- Chow, V. (2022, December 15). The Long Arm of Chinese Censorship Has Reached Europe, Forcing Artists and Institutions to Watch What They Say Against Beijing. Artnet News. <https://news.artnet.com/art-world/china-art-censorship-euro-report-2230141> adresinden erişildi.
- CKGSB. (2023). A new digital dawn - Ckgsb.edu.cn.
<https://english.ckgsb.edu.cn/knowledges/a-new-digital-dawn/> adresinden erişildi.
- CNBC. (2019, February 8). Thailand launches Huawei 5G test bed, even as US urges allies to bar Chinese gear. CNBC. <https://www.cnbc.com/2019/02/08/thailand-launches-huawei-5g-test-as-us-urges-allies-to-bar-china-gear.html> adresinden erişildi.
- Cronje, N. (2019). Ramaphosa says US “clearly jealous” of Huawei. Business; Fin24. <https://www.news24.com/fin24/ramaphosa-says-us-clearly-jealous-of-huawei-20190705> adresinden erişildi.

Dasgupta, N. (2019, August 6). Exclusive: China warns India of “reverse sanctions” if Huawei is blocked - sources. U.S. <https://www.reuters.com/article/us-huawei-india-exclusive/exclusive-china-warns-india-of-reverse-sanctions-if-huawei-is-blocked-sources-idUSKCN1UW1FF> adresinden erişildi.

DE, D. (2022, November 9). 9DASHLINE. <https://www.9dashline.com/article/techno-nationalism-a-key-driver-behind-chinas-geostrategic-ambitions> adresinden erişildi.

Deloitte. (2015, April 9). What is digital economy? | Deloitte Malta | Technology. Deloitte Malta. <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/technology/articles/mt-what-is-digital-economy.html> adresinden erişildi.

DigiChina. (2022, August 16). Translation: Cybersecurity Law of the People’s Republic of China. DigiChina. <https://digichina.stanford.edu/work/translation-cybersecurity-law-of-the-peoples-republic-of-china-effective-june-1-2017/> adresinden erişildi.

Donnelly, D. (2020, June 7). Made in China 2025 Initiative [Everything You Need to Know]. Horizons. <https://nhglobalpartners.com/made-in-china-2025/> adresinden erişildi.

EPP Group in the European Parliament. (2021). Eppgroup.eu. <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/eu-china-relations-towards-a-fair-and-reciprocal-partnership> adresinden erişildi.

Euchina. (2016). Keynote Speech H.E. Ambassador Yang Yanyi, Head of the Chinese Mission to the EU at the Networking Event on “China-EU Partnerships in the Digital Industry.” China-Mission.gov.cn. http://eu.china-mission.gov.cn/eng/mh/201605/t20160527_8201323.htm adresinden erişildi.

Fiber Atlantic. (2018). South Atlantic Cable System (SACS) Submarine Cable System Map details. Fiber Atlantic; Fiber Atlantic. <https://www.fiberatlantic.com/system/kR7EX> adresinden erişildi.

Forum on China-Africa Cooperation Dakar Action Plan (2022-2024). (2022). Focac.org. http://www.focac.org/eng/zywx_1/zywj/202201/t20220124_10632444.htm adresinden erişildi.

Fowdy, T. (2023, August 7). China, Iran, and the new Silk Road. Al Mayadeen English; Al Mayadeen English. <https://english.almayadeen.net/articles/analysis/china-iran-and-the-new-silk-road> adresinden erişildi.

Feng, E., Yang, Y., & Aglionby, J. (2018, January 29). African Union accuses China of hacking headquarters. Financial Times. <https://www.ft.com/content/c26a9214-04f2-11e8-9650-9c0ad2d7c5b5> adresinden erişildi.

Fulcrum. (2022, April 12). Russia’s War Against Ukraine: Why Hard Power Matters. FULCRUM. <https://fulcrum.sg/russias-war-against-ukraine-why-hard-power-matters/> adresinden erişildi.

Gargeyas, A. (2023). China aims to dominate global tech standards | Article | Hinrich Foundation. Hinrich Foundation.

<https://www.hinrichfoundation.com/research/article/trade-and-geopolitics/china-2035-standards-project-restructure-global-economy/> adresinden erişildi.

Gatra Priyandita, Dirk, & Herscovitch, B. (2022, July 11). Localization and China's Tech Success in Indonesia. Carnegie Endowment for International Peace; Carnegie Endowment for International Peace.

<https://carnegieendowment.org/2022/07/11/localization-and-china-s-tech-success-in-indonesia-pub-87477> adresinden erişildi.

Ghiasy, R., & Khrisnamurthy, R. (2021, April 13). China's Digital Silk Road and the Global Digital Order. Thediplomat.com.

<https://thediplomat.com/2021/04/chinas-digital-silk-road-and-the-global-digital-order/> adresinden erişildi.

Global Times. (2023). Turkey-China Business Conference announced to strengthen cooperation in digital transformation. Globaltimes.cn.

<https://www.globaltimes.cn/page/202307/1294316.shtml> adresinden erişildi.

GMFUS (2020). China's Digital Silk Road and Undersea Cables: Prospects and Threats Posed to the EU.. <https://www.gmfus.org/event/chinas-digital-silk-road-and-undersea-cables-prospects-and-threats-posed-eu> adresinden erişildi.

- Govender, M. (2021, July 19). Business Day: The West Looks on as Africa Opts for China's Digital Silk Road Programme - Access Partnership. Access Partnership. <https://accesspartnership.com/business-day-the-west-looks-on-as-africa-opts-for-chinas-digital-silk-road-programme/> adresinden erişildi.
- Greene, R., & Triolo, P. (2020). Will China Control the Global Internet Via its Digital Silk Road? Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/2020/05/08/will-china-control-global-internet-via-its-digital-silk-road-pub-81857> adresinden erişildi.
- Green-Riley, N. (2020, August 25). The State Department labeled China's Confucius programs a bad influence on U.S. students. What's the story? Washington Post <https://www.washingtonpost.com/politics/2020/08/24/state-department-labeled-chinas-confucius-programs-bad-influence-us-students-whats-story/> adresinden erişildi.
- Harding, L. (2016, December 16). What we know about Russia's interference in the US election. The Guardian. <https://www.theguardian.com/us-news/2016/dec/16/qa-russian-hackers-vladimir-putin-donald-trump-us-presidential-election> adresinden erişildi.
- Harper, J. (2021, January 15). Trump takes final swipes at China's big companies. BBC News; BBC News. <https://www.bbc.com/news/business-55671629> adresinden erişildi.
- Hillman, J. E. (2019). War and PEACE on China's Digital Silk Road. Csis.org. <https://www.csis.org/analysis/war-and-peace-chinas-digital-silk-road> adresinden erişildi.

Hillman, J. E. (2021, December 3). Pakistan's cautionary tale of digital dependence on China. Nikkei Asia; Nikkei Asia. <https://asia.nikkei.com/Opinion/Pakistan-s-cautionary-tale-of-digital-dependence-on-China> adresinden erişildi.

Hillman, J. E. (2021a). Competing with China's Digital Silk Road. Csis.org. <https://www.csis.org/analysis/competing-chinas-digital-silk-road> adresinden erişildi.

Hillman, J. E. (2021b). The United States' Broken Infrastructure Is a National Security Threat. Csis.org. <https://www.csis.org/analysis/united-states-broken-infrastructure-national-security-threat> adresinden erişildi.

Hinane El Kadi, T. (2023). China in North Africa. From Revolutionary Politics to the New Silk Road. Iemed.org. <https://www.iemed.org/publication/china-in-north-africa-from-revolutionary-politics-to-the-new-silk-road/> adresinden erişildi.

Hinane El Kadi, T (2019, June 6). The Promise and Peril of the Digital Silk Road. Chatham House – International Affairs Think Tank. <https://www.chathamhouse.org/2019/06/promise-and-peril-digital-silk-road> adresinden erişildi.

HKTDC Research. (2023). Hktdc.com. <https://research.hktdc.com/en/article/NTY5NjM4MTY0> adresinden erişildi.

Houweling, E. (2021, August 5). How Huawei's power play fits into China's Digital Silk Road. Verdict; Verdict. <https://www.verdict.co.uk/huawei-power-play-part-of-china-digital-silk-road/> adresinden erişildi.

- Hudson, W. M. (2022, September). The Digital Silk Road. National Defense University Press. <https://ndupress.ndu.edu/Media/News/News-Article-View/Article/3175534/the-digital-silk-road/> adresinden erişildi.
- Huawei. (2017). MCT Submarine Cable Launch Promises Bright Future For Cambodian and Regional Telcos - huawei press center. Huawei. <https://www.huawei.com/en/news/2017/3/mct-submarine-cable-launch> adresinden erişildi.
- Ikenberry, G. John. (2004, May). Soft Power: The Means to Success in World Politics. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/reviews/capsule-review/2004-05-01/soft-power-means-success-world-politics> adresinden erişildi.
- ITU Hub. (2020, April 7). Kuala Lumpur to build “City Brain” with Alibaba Cloud - ITU Hub. <https://www.itu.int/hub/2020/04/kuala-lumpur-to-build-city-brain-with-alibaba-cloud/> adresinden erişildi.
- Jacques, M. (2009, June 23). Welcome to China’s millennium. The Guardian. <https://www.theguardian.com/commentisfree/2009/jun/23/china-martin-jacques-economics> adresinden erişildi.
- Jakarta Globe. (2023). Indonesia Attracts Rp 328.9 Trillion Investment in Q1-2023. Jakarta Globe. <https://jakartaglobe.id/business/indonesia-attracts-rp-3289-trillion-investment-in-q12023> adresinden erişildi.
- Jamestown (2020). The Beidou Satellite Network and the “Space Silk Road” in Eurasia. (2020, July 15). Jamestown. <https://jamestown.org/program/the-beidou-satellite-network-and-the-space-silk-road-in-eurasia/> adresinden erişildi.

- Kalathil, S. (2017, March 7). Beyond the Great Firewall: How China Became a Global Information Power. Center for International Media Assistance.
<https://www.cima.ned.org/publication/beyond-great-firewall-china-became-global-information-power/> adresinden erişildi.
- Kaufmann, L. (2021). Prefiguring China's digital silk road to Europe: Connecting Switzerland. Utoronto.ca. <https://munkschool.utoronto.ca/belt-road/research/prefiguring-chinas-digital-silk-road-europe-connecting-switzerland> adresinden erişildi.
- Kayama, H. (2019). China's Digital Silk Road. Csis.org.
<https://www.csis.org/analysis/chinas-digital-silk-road>
- Khan, M., & Hu, Z. (1997). Why is China Growing So Fast? In Economic Issues.
<https://doi.org/10.5089/9781451940916.051> adresinden erişildi.
- Kharpal, A. (2020, April 27). Power is “up for grabs”: Behind China's plan to shape the future of next-generation tech. CNBC.
<https://www.cnbc.com/2020/04/27/china-standards-2035-explained.html> adresinden erişildi.
- Knsrk. (2016). The 2016 signing of Serbia-China Joint Statement on Establishment of Comprehensive Strategic Partnership by Presidents Nikolić and Xi Jinping created basis for today's strong development of Sino-Serbian relations.
Knsrk.gov.rs. <https://www.knsrk.gov.rs/eng/a0090.php> adresinden erişildi.

Koty, A. C. (2020, July 2). The China Standards 2035 Plan: Is it a Follow-Up to Made in China 2025 ? China Briefing News. <https://www.china-briefing.com/news/what-is-china-standards-2035-plan-how-will-it-impact-emerging-technologies-what-is-link-made-in-china-2025-goals/> adresinden erişildi.

Kurlantzick, J. (2020, December 17). China's Digital Silk Road Initiative: A Boon for Developing Countries or a Danger to Freedom? Thediplomat.com. <https://thediplomat.com/2020/12/chinas-digital-silk-road-initiative-a-boon-for-developing-countries-or-a-danger-to-freedom/> adresinden erişildi.

Kurlantzick, J. (2023, March 3). How China Is Attempting to Control the "Information Pipes." Thediplomat.com. <https://thediplomat.com/2023/03/how-china-is-attempting-to-control-the-information-pipes/> adresinden erişildi.

Lau, S., & Jakob Hanke Vela. (2021, March 13). EU deal cements China's advantage in media war. Politico. <https://www.politico.eu/article/eu-trade-deal-china-media-war-industry-soft-power/> adresinden erişildi.

Lashari. (2023, May 9). Understanding China's Digital Silk Road <https://www.linkedin.com/pulse/understanding-chinas-digital-silk-road-basit-lashari> adresinden erişildi

Leach, M., & Gu, J. (2019). The Belt and Road Initiative and the SDGs: Towards Equitable, Sustainable Development' 1-6 | 1. IDS Bulletin, 50(4). https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/14895/IDS_B50.4_10.190881968-2019.137.pdf?sequence=1 adresinden erişildi.

- Liaropoulos, A. N. (2022). Digital Authoritarianism “Made in China”: Installing a Digital Dystopia (Volume 23, No. 1, 2022.). *Nsf-Journal.hr*. <https://www.nsf-journal.hr/online-issues/focus/id/1372> adresinden erişildi.
- Lim, L., & Bergin, J. (2018, December 7). Inside China’s audacious global propaganda campaign. *The Guardian*.
<https://www.theguardian.com/news/2018/dec/07/china-plan-for-global-media-dominance-propaganda-xi-jinping> adresinden erişildi.
- Liu, X. (2018, November 15). What Sharp Power? It’s Nothing But “Unsmart” Power. USC Center on Public Diplomacy. <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/what-sharp-power-it%E2%80%99s-nothing-%E2%80%9Cunsmart%E2%80%9D-power> adresinden erişildi.
- Lowry, R. (2022, September 13). Ukraine Proves There’s No Substitute for Hard Power. *National Review*; *National Review*.
<https://www.nationalreview.com/2022/09/ukraine-proves-theres-no-substitute-for-hard-power/> adresinden erişildi.
- Lowy Institute. (2021). Digital authoritarianism not just a China problem. *Lowyinstitute.org*. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/digital-authoritarianism-not-just-china-problem> adresinden erişildi.
- Luo, Y. (2021). Illusions of techno-nationalism. *Journal of International Business Studies*; <https://www.semanticscholar.org/paper/Illusions-of-techno-nationalism-Luo/bc976e1b24e692f2852a6b3d8ab7d2e15da5e1fe> adresinden erişildi.

- Lupien, J. R. (2020). Executive Summary. *Asia Pacific Journal of Clinical Nutrition*, 11(1), S97–S97. <https://doi.org/10.1046/j.1440-6047.11.s.6.6.x> adresinden erişildi.
- Mackinnon, A. (2019, March 19). *For Africa, Chinese-Built Internet Is Better Than No Internet at All*. Foreign Policy; Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2019/03/19/for-africa-chinese-built-internet-is-better-than-no-internet-at-all/> adresinden erişildi.
- MarketsandMarkets. (2023). China Smart Cities Market Size, Share, Trends and Industry Analysis. <https://www.marketsandmarkets.com/Market-Reports/china-smart-city-market-88009927.html> adresinden erişildi.
- McBride, J., & Chatzky, A. (2018). Is “Made in China 2025” a Threat to Global Trade? Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/background/made-china-2025-threat-global-trade> adresinden erişildi.
- MEI. (2022). The China-Pakistan Economic Corridor: Slower may be better. Middle East Institute. <https://www.mei.edu/publications/china-pakistan-economic-corridor-slower-may-be-better> adresinden erişildi.
- Ministry of Communications and Information Technology. (2019). Mcit.gov.eg. https://mcit.gov.eg/en/Media_Center/Press_Room/Press_Releases/36332 adresinden erişildi.
- Moroccoworldnews. (2018). <https://www.moroccoworldnews.com/>. <https://www.moroccoworldnews.com/2019/04/271663/morocco-china-tangier-tech-city> adresinden erişildi.

News Bulletin. (2022). <http://tz.china-embassy.gov.cn/eng/sgdt/202207/P020220713087000078122.pdf> adresinden erişildi.

News.cn. (2022). China to continue working with G20 members on global digital economic paradigm: Xi. News.cn. <https://english.news.cn/20221116/02370477d2564007b30149e597df1210/c.html> l adresinden erişildi.

Newsroom. (2019, May 8). Chinese interference: Anne-Marie Brady's full submission. Newsroom; Newsroom. <https://newsroom.co.nz/2019/05/08/anne-marie-bradys-full-submission/> adresinden erişildi.

O'Connor, S. (2019). How Chinese Companies Facilitate Technology Transfer from the United States. <https://www.uscc.gov/sites/default/files/Research/How%20Chinese%20Companies%20Facilitate%20Tech%20Transfer%20from%20the%20US.pdf> adresinden erişildi.

Official Spokesperson's response to a query on participation of India in OBOR/BRI Forum. (2023). Ministry of External Affairs, Government of India. <https://www.mea.gov.in/media-briefings.htm?dtl/28463/Official+Spokespersons+response+to+a+query+on+participation+of+India+in+OBORBRI+Forum> adresinden erişildi.

- Oxford. (2022, November 14). Bridging State Responsibility and Opportunities as African Countries Join in the Digital Silk Road. OxPol.
<https://blog.politics.ox.ac.uk/bridging-state-responsibility-and-opportunities-as-african-countries-join-in-the-digital-silk-road/> adresinden erişildi.
- Pargoo, M., & Akbarzadeh, S. (2020). Iran-China deal raises more questions than answers. Middle East Institute. <https://mei.edu/publications/iran-china-deal-raises-more-questions-answers> adresinden erişildi.
- Paszak, P. (2020, December 11). Warsaw Institute. Warsaw Institute.
<https://warsawinstitute.org/5g-network-china-development-opportunities-threats/> adresinden erişildi.
- PHYS. (2019, February 26). Egypt to host Huawei's first MENA cloud platform: Cairo. Phys.org. <https://phys.org/news/2019-02-egypt-host-huawei-mena-cloud.html> adresinden erişildi.
- PingWest. (2023). Why Indonesia has become a hot spot for Chinese investors looking to grow overseas - PingWest. <https://en.pingwest.com/a/11925> adresinden erişildi.
- Polyakova, A., & Meserole, C. (2019). Exporting digital authoritarianism: The Russian and Chinese models. https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/08/FP_20190827_digital_authoritarianism_polyakova_meserole.pdf adresinden erişildi.

Prasso, S. (2019, January 10). China's Digital Silk Road Is Looking More Like an Iron Curtain. Bloomberg.com; Bloomberg.

<https://www.bloomberg.com/news/features/2019-01-10/china-s-digital-silk-road-is-looking-more-like-an-iron-curtain> adresinden erişildi.

Qiang, X. (2021, August 4). Chinese Digital Authoritarianism and Its Global Impact - Project on Middle East Political Science. Project on Middle East Political Science. <https://pomeps.org/chinese-digital-authoritarianism-and-its-global-impact> adresinden erişildi.

Quartz. (2018, November). China is exporting its digital surveillance methods to African governments. Quartz. <https://qz.com/africa/1447015/china-is-helping-african-countries-control-the-internet> adresinden erişildi.

Reconnecting Asia. (2021a, October 19). Mapping China's Digital Silk Road. Reconnecting Asia. <https://reconasia.csis.org/mapping-chinas-digital-silk-road/> adresinden erişildi.

Reconnecting Asia. (2021b, October 19). Mapping China's Digital Silk Road. Reconnecting Asia. <https://reconasia.csis.org/mapping-chinas-digital-silk-road/> adresinden erişildi.

Ridwan, P.M. (2022, September 20). China's technology is a mixed blessing for MENA states | East Asia Forum. East Asia Forum. <https://www.eastasiaforum.org/2022/09/20/chinas-technology-is-a-mixed-blessing-for-mena-states/> adresinden erişildi.

- Rosalux. (2020). Money for the Silk Road - Rosa-Luxemburg-Stiftung Rosalux.de.
<https://www.rosalux.de/en/news/id/43416/money-for-the-silk-road> adresinden erişildi
- Raja, C., & Hao, C. (2019). China's Digital Expansion and India. ISAS Working Paper. No.320. <https://www.isas.nus.edu.sg/wp-content/uploads/2019/10/ISAS-Working-Paper-No.-320.pdf> adresinden erişildi.
- Raj, A. (2021, October 22). Alibaba Cloud is bringing more data centers to Thailand and Korea by 2022. Tech Wire Asia. <https://techwireasia.com/2021/10/alibaba-cloud-is-opening-data-centers-in-thailand-and-south-korea/> adresinden erişildi.
- Rakhmat. (2022, July 28). China's Digital Silk Road in Indonesia: Progress and implication. Medium. <https://lsideas.medium.com/chinas-digital-silk-road-in-indonesia-progress-and-implication-b6996172262a> adresinden erişildi.
- Rbcwealthmanagement (2021). How are Smart Cities meeting the challenges of urbanization in the 21st century?. <https://www.rbcwealthmanagement.com/en-asia/insights/how-are-smart-cities-meeting-the-challenges-of-urbanization-in-the-21st-century> adresinden erişildi.
- Reuters. (2018, May 18). Vietnam set to tighten clamps on Facebook and Google, threatening dissidents. U.S. <https://www.reuters.com/article/us-vietnam-socialmedia-insight/vietnam-set-to-tighten-clamps-on-facebook-and-google-threatening-dissidents-idUSKCN1IJ1CU> adresinden erişildi.
- Reuters. (2019, December 24). U.S. National Security Adviser warns UK about allowing Huawei in 5G: FT. U.S. <https://www.reuters.com/article/us-usa-china-huawei-tech-britain-idINKBN1YS0EV> adresinden erişildi.

Reuters. (2022, January 12). China's cabinet says it will promote transformation of digital economy. Reuters. <https://www.reuters.com/technology/chinas-cabinet-says-it-will-promote-transformation-digital-economy-2022-01-12/> adresinden erişildi.

Reuters. (2023). U.S. and China wage war beneath the waves - over internet cables. Reuters. <https://www.reuters.com/investigates/special-report/us-china-tech-cables/> adresinden erişildi.

Rbcwealthmanagement (2021). How are Smart Cities meeting the challenges of urbanization in the 21st century?. <https://www.rbcwealthmanagement.com/en-asia/insights/how-are-smart-cities-meeting-the-challenges-of-urbanization-in-the-21st-century> adresinden erişildi.

Reuters. (2018, May 18). Vietnam set to tighten clamps on Facebook and Google, threatening dissidents. U.S. <https://www.reuters.com/article/us-vietnam-socialmedia-insight/vietnam-set-to-tighten-clamps-on-facebook-and-google-threatening-dissidents-idUSKCN1IJ1CU> adresinden erişildi.

Reuters. (2019, December 24). U.S. National Security Adviser warns UK about allowing Huawei in 5G: FT. U.S. <https://www.reuters.com/article/us-usa-china-huawei-tech-britain-idINKBN1YS0EV> adresinden erişildi.

Reuters. (2022, January 12). China's cabinet says it will promote transformation of digital economy. Reuters. <https://www.reuters.com/technology/chinas-cabinet-says-it-will-promote-transformation-digital-economy-2022-01-12/> adresinden erişildi.

Reuters. (2023). U.S. and China wage war beneath the waves - over internet cables.

Reuters. <https://www.reuters.com/investigates/special-report/us-china-tech-cables/> adresinden erişildi.

RFERL. (2020, October 23). Bulgaria, Kosovo, North Macedonia Join U.S. Initiative To Block Chinese Equipment In 5G Network. Radio Free Europe / Radio Liberty. <https://www.rferl.org/a/bulgaria-kosovo-north-macedonia-join-us-initiative-to-block-chinese-equipment-in-5g-network/30909512.html> adresinden erişildi.

Richter, F. (2023, April 28). Infographic: Big Three Dominate the Global Cloud Market. Statista Infographics; Statista. <https://www.statista.com/chart/18819/worldwide-market-share-of-leading-cloud-infrastructure-service-providers/> adresinden erişildi.

Rozpedowski, J. (2021, May 13). Digital Sovereignty in an Era of Global Surveillance, Disinformation, and Info-demics. Geopolitical Monitor <https://www.geopoliticalmonitor.com/digital-sovereignty-in-an-era-of-global-surveillance-disinformation-and-info-demics/> adresinden erişildi.

Russel, D., & Berger, B. (2021). Stacking the Deck: China's Influence in International Technology Standards Setting. https://asiasociety.org/sites/default/files/2021-11/ASPI_StacktheDeckreport_final.pdf adresinden erişildi.

Science and Technology Policy in China. (2023). China-Embassy.gov.cn. http://gr.china-embassy.gov.cn/eng/kxjs/zgkj/200408/t20040803_3367256.htm adresinden erişildi.

- Sim, D. (2023, October 15). From railways to 5G: why China is plugging into the Digital Silk Road. Yahoo Finance; Yahoo Finance.
<https://finance.yahoo.com/news/railways-5g-why-china-plugging-093000907.html> adresinden erişildi.
- Shahbaz, A. (2020). The Rise of Digital Authoritarianism. Freedom House.
<https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2018/rise-digital-authoritarianism> adresinden erişildi.
- Seetao. (2021). The Burkina Faso project financed by the Export-Import Bank of China started--Seetao. Seetao.com. <https://www.seetao.com/details/110290.html> adresinden erişildi.
- Sewall, S., Vandenberg, T., & Malden, K. (2023). Retrieved June 30, 2023, from https://www.belfercenter.org/sites/default/files/files/publication/Chinas-BeiDou_V10.pdf adresinden erişildi.
- Shepardson, D. (2020, July 9). Exclusive: U.S. finalizing federal contract ban for companies that use Huawei, others. U.S. <https://www.reuters.com/article/us-usa-china-contracting-exclusive-idUSKBN24A22F> adresinden erişildi.
- Sidhoum, S. (2018, February 12). Algerian Customs, Huawei sign agreement to build data center. Algeria Press Service. <https://www.aps.dz/en/economy/22773-algerian-customs-huawei-sign-agreement-to-build-data-center> adresinden erişildi.

- Siddiqui, S. (2019, April 9). BRI, BeiDou and the Digital Silk Road. Asia Times.
<https://asiatimes.com/2019/04/bri-beidou-and-the-digital-silk-road/> adresinden erişildi.
- Singh, A. G. (2019, April 26). China's Belt and Road Debate. Thediplomat.com.
<https://thediplomat.com/2019/04/chinas-belt-and-road-debate/> adresinden erişildi.
- State Council. (2015), Initiative offers road map for peace, prosperity.. Wwww.gov.cn.
https://english.www.gov.cn/archive/publications/2015/03/30/content_281475080249035.htm adresinden erişildi.
- The Belt and Road Initiative Progress, Contributions and Prospects - BELT AND ROAD PORTAL. (2019). Yidaiyilu.gov.cn.
<https://eng.yidaiyilu.gov.cn/p/86739.html> adresinden erişildi.
- The Guardian. (2023, September 28). China's manipulation of media threatens global freedoms, says US report. The Guardian; The Guardian.
<https://www.theguardian.com/world/2023/sep/28/chinas-manipulation-of-media-threatens-global-freedoms-says-us-report> adresinden erişildi.
- Tehran Times. (2020, July 13). Defying U.S., China and Iran near trade and military partnership: NY Times. <https://www.tehrantimes.com/news/449938/Defying-U-S-China-and-Iran-near-trade-and-military-partnership> adresinden erişildi.

- The Cable. (2019, November 30). “China controls its 1.3bn people” -- Aisha Buhari backs regulation of social media. TheCable. <https://www.thecable.ng/china-controls-its-1-3bn-people-aisha-buhari-backs-regulation-of-social-media> adresinden erişildi.
- The Economist. (2017, December 14). How China’s “sharp power” is muting criticism abroad. The Economist. <https://www.economist.com/briefing/2017/12/14/how-chinas-sharp-power-is-muting-criticism-abroad> adresinden erişildi.
- The Economist. (2023, May 11). How China measures national power. The Economist. <https://www.economist.com/briefing/2023/05/11/how-china-measures-national-power> adresinden erişildi.
- Tianren, G. (2021, October). Between China and Africa, a “Digital Silk Road.” #SixthTone. <https://www.sixthtone.com/news/1008630>
- Tsunashima. (2020). In 165 countries, China’s Beidou eclipses American GPS. Financial Times. <https://www.ft.com/content/58fd14f0-4fba-4242-bf25-3f493979125e> adresinden erişildi.
- Triolo, P., Sacks, S., Webster, G., & Creemers, R. (2017). China’s Cybersecurity Law One Year On. New America. <https://www.newamerica.org/cybersecurity-initiative/digichina/blog/chinas-cybersecurity-law-one-year/> adresinden erişildi.

- Vaisi, G. (2022). The 25-year Iran-China agreement, endangering 2,500 years of heritage. Middle East Institute. <https://www.mei.edu/publications/25-year-iran-china-agreement-endangering-2500-years-heritage> adresinden erişildi.
- Vladisavljev, S. (2020, September 22). Serbia's 5G deal with Washington: The art of muddling through. ECFR. https://ecfr.eu/article/commentary_serbias_5g_deal_with_washington_the_art_of_muddling_through/ adresinden erişildi.
- Vladisavljev, S. (2021, August 3). Surveying China's Digital Silk Road in the Western Balkans - War on the Rocks. War on the Rocks. <https://warontherocks.com/2021/08/surveying-chinas-digital-silk-road-in-the-western-balkans/> adresinden erişildi.
- Walker, C., & Ludwig, J. (2017, November 16). *The Meaning of Sharp Power*. Foreign Affairs. <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/2017-11-16/meaning-sharp-power> adresinden erişildi.
- Walker, C. (2018). What Is "Sharp Power"? Journal of Democracy. <https://www.journalofdemocracy.org/articles/what-is-sharp-power/> adresinden erişildi.
- Walt, S. M. (2023, May 31). Stop Worrying About Chinese Hegemony in Asia. Foreign Policy; Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2023/05/31/stop-worrying-about-chinese-hegemony-in-asia/> adresinden erişildi.

Wei, K. (2020). “US-China Competition and Securitization of Critical and Emerging Technologies: Evaluating Policy-making Process and Impacts on Globalized Economy” FY2020 Working Paper Series No. 3 China’s Standards Development Strategy and Foreign Policy. https://ifi.u-tokyo.ac.jp/en/wp-content/uploads/2021/04/ssuwp3_Wei_EN.pdf adresinden erişildi.

Wedell, L. (2020). China’s Digital Silk Road: Reshaping global trade | Hinrich Foundation. Hinrich Foundation. <https://www.hinrichfoundation.com/research/article/tech/china-digital-silk-road-trade/> adresinden erişildi.

Williams, L. (2021, March 9). Advantage China? Digital Silk Road looks to upset US tech supremacy. Investment Monitor; Investment Monitor. <https://www.investmentmonitor.ai/features/advantage-china-digital-silk-road-looks-to-upset-us-tech-supremacy/> adresinden erişildi.

Wilson, N. (2020). China Standards 2035 and the Plan for World Domination—Don’t Believe China’s Hype. Council on Foreign Relations. <https://www.cfr.org/blog/china-standards-2035-and-plan-world-domination-dont-believe-chinas-hype> adresinden erişildi.

Wipo. (2021). China Leads the World in AI Related Patent Filing. Wipo.int. https://www.wipo.int/about-wipo/en/offices/china/news/2021/news_0037.html#:~:text=China%20has%20made%20remarkable%20achievements,the%20first%20in%20the%20world. adresinden erişildi.

World Bank Group. (2016, August 30). Foreign Direct Investment – the China story.

World Bank; World Bank Group.

<https://www.worldbank.org/en/news/feature/2010/07/16/foreign-direct-investment-china-story> adresinden erişildi.

World Bank. (2017). *China's Alipay and WeChat Pay: Reaching Rural Users*.

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/451921533193590101/pdf/129152-BRI-PUBLIC-Brief-Chinas-Alipay-and-WeChat-Pay-Dec-2017.pdf> adresinden erişildi.

Wu, Y. (2019). Recognizing and Resisting China's Evolving Sharp Power. *American Journal of Chinese Studies*, 26(2), 129–153.

<http://www.jstor.org/stable/45216268> adresinden erişildi.

Xi. (2017). Carry Forward Silk Road Spirit and Write a New Chapter for Cooperation.

China-Consulate.gov.cn. http://surabaya.china-consulate.gov.cn/eng/jrzg_2/201706/t20170614_5332417.htm adresinden erişildi.

Xi Jinping Attends Opening Ceremony of Second World Internet Conference and

Delivers Keynote Speech. (2015). China-Embassy.gov.cn. http://nl.china-embassy.gov.cn/eng/hldt/201512/t20151219_10044895.htm adresinden erişildi.

Xinhua. (2018). China opens first overseas center for BeiDou navigation satellite system in Tunisia. English.news.cn. Xinhuanet.com.
[https://www.xinhuanet.com/english/2018-04/11/c_137103594.htm#:~:text=China%20opens%20first%20overseas%20center%20for%20BeiDou%20navigation%20satellite%20system%20in%20Tunisia,-Source%3A%20Xinhua%202018&text=Xinhua%20photo\)-,TUNIS%2C%20April%2011%20\(Xinhua\)%20%2D%2D%20The%20China%2DArab,inaugurated%20in%20Tunisia%20on%20Tuesday._](https://www.xinhuanet.com/english/2018-04/11/c_137103594.htm#:~:text=China%20opens%20first%20overseas%20center%20for%20BeiDou%20navigation%20satellite%20system%20in%20Tunisia,-Source%3A%20Xinhua%202018&text=Xinhua%20photo)-,TUNIS%2C%20April%2011%20(Xinhua)%20%2D%2D%20The%20China%2DArab,inaugurated%20in%20Tunisia%20on%20Tuesday._) adresinden erişildi.

Xinhua. (2019). Investment in China's smart cities to approach \$39b by 2023: report. <https://www.chinadaily.com.cn/a/201907/14/WS5d2ad40ba3105895c2e7d51b.html> adresinden erişildi.

Xinhua (2017). Digital Silk Road on path to sustainable development: expert - Xinhua | English.news.cn. Xinhuanet.com. http://www.xinhuanet.com/english/2017-09/05/c_136583466.htm adresinden erişildi.

Xinhua. (2017). Spotlight: Xi's Kazakhstan trip cements broader B&R, SCO cooperation - Xinhua | English.news.cn. Xinhuanet.com. http://www.xinhuanet.com/english/2017-06/10/c_136354229.htm adresinden erişildi.

- Yong, H. (2023). Construction of digital Silk Road lights up BRI cooperation - People's Daily Online. People.cn. <http://en.people.cn/n3/2019/0424/c90000-9571418.html> adresinden erişildi.
- Zalman, A. (2012, July 17). How Power Really Works in the 21st Century: Beyond Soft, Hard & Smart - The Globalist. The Globalist. <https://www.theglobalist.com/how-power-really-works-in-the-21st-century-beyond-soft-hard-smart/> adresinden erişildi.
- Zhou, L. (2020, November 27). SCMP. South China Morning Post. <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy/article/3111612/lets-build-digital-silk-road-president-xi-promises-ways-china> adresinden erişildi.
- Zinovieva, E. (2023, July 31). Digital Sovereignty in Russia and China - Modern Diplomacy. Modern Diplomacy. <https://moderndiplomacy.eu/2023/07/31/digital-sovereignty-in-russia-and-china/> adresinden erişildi.
- 全国宣传思想工作会议（2013年）_共产党员网. (2013). 12371.Cn. <http://www.12371.cn/special/qgxcxsgzhy/> adresinden erişildi.
- 刘小卓. (2017). Full text of President Xi Jinping's keynote speech. Chinadaily.com.cn. Chinadaily.com.cn. http://www.chinadaily.com.cn/beltandroadinitiative/2017-05/14/content_29341195.htm adresinden erişildi.

刘小卓. (2023). China's R&D spending hits 3 trillion in '22. Chinadaily.com.cn.

<https://www.chinadaily.com.cn/a/202302/21/WS63f4bd88a31057c47ebb0063.html>
adresinden erişildi.

郑成琼. (2019). Malaysia gateway to a digital silk road | english.scio.gov.cn.

Scio.gov.cn. http://english.scio.gov.cn/beltandroad/2019-10/18/content_75315903.htm adresinden erişildi.

新华社. (2018, May 28). 习近平在两院院士大会上的讲话(全文). Sina.com.cn.

<https://news.sina.com.cn/c/xl/2018-05-28/doc-ihcffhsu4677507.shtml>
adresinden erişildi.